

Si Mabistan Patanda' Maipa'ka' konan Cristo Sigon kona ni MATEO

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Sitin libro, nisurat naya ni Mateo, a mantawagen lamang nin Levi. Saya ya konran labinrwan Apostol a kinayaban na ni Jesus. Sin kinayaban naya ni Jesus si Mateo, tampor nin linakwanan na a trabaho na a sayay maniningir nin buis ket tinmumbok ya kona ni Jesus (9:9; Marcos 2:14; Lucas 5:27-28). Saray maniningir nin buis ket mata-matawen rasaran Judio tan man'ikwinta rasaran makasalanan tan traidor konran kapada ran Judio bana' ta inupaan rasaran Romano tan kasabyan a pinilitan a nalabas nin singiren ran buis.

Nisurat nayaytin Mabistan Patanda' ni Mateo para konran Judio bale man'ibarita' nadtin lamang nin, mataman a saray ambo' nin Judio, ket magun-gunawan nan siti (28:19-20). Abaw a mabasa konan sitin libro nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios. Nipatandaan nadtin ni Mateo a si Jesus, syay Adi' nin nipangako' nin mangisalba konran tutawo nan Dios (1:1-17; 2:1-11; 21:5; 25:31-34; 27:37). Nipa'kit na a, yupa' kona ni Jesus, ket tinukid nan Dios a nipangako' na konran tutawo na sa U'nan Tistaminto (1:22-23; 2:14-18, 22-23; 4:13-16; 8:16-17; 12:15-21; 13:34-35; 21:1-5; 26:53-56; 27:6-10).

Si Mateo, saya yan tistigos sa abaw nin bubagay a ginwa' tan nibarita' na ni Jesus ket nisurat nadtin a abaw nin mabibistan ginwa' na ni Jesus. Nibarita' na a maipa'ka' sa patiti na ni Jesus para konran tutawo tan say nisubli' na nin mabyay nin main nin pananalo. Nisurat na et iti a maipa'ka' sa umnoy alalakin tima nin niyakay na ni Jesus: 1) say kaalagawan nin pag'aadi' nan Adi' nin nipangako' (Sirmon sa Talugtog) (5:1-7:29); 2) say bubibilin konran labinrwa nin pinili' nan ibabaki' nan mangipatanda' nin Mabistan Patanda' (10:5-42); 3) say pangingiyarig nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios (13:1-52); 4) say rabay nin ibarita' nin mag'in nin sayay tumutumbok na ni Jesus (kapitulo 18); tan 5) say maipa'ka' sa mangya-mangyadi' li' sa isusubli' nan Adi' nin nipangako' (kapitulo 24-25).

Say Linaman nan Sitin Libro

Si Jesus ket syay Adi' a nipangako' (1:1–4:11)
 Say nakaipatukduan nin kanepegan na nin mag'adi' tan say pakaiyanak
 na (1:1–2:23)
 Say pammatutuo nin maipa'ka' kona a Adi' (3:1–4:11)
 Say pakatandaan nin maipa'ka' sa Pag'adian na a Adi' a nipangako'
 (4:12–7:29)
 Tumumbok a tutawo konan si syay nipangako' (4:12-25)
 Say maalaga sa Pag'adian nan si syay nipangako' (5:1–7:29)
 Say pakayadi' na a Adi' nin nipangako' (8:1–10:42)
 Abaw a paka'kitan a si Jesus ket syay si nipangako' (8:1–9:34)
 Bibilinen nasaran Adi' a labinrwa nin pinili' nan ibaki' (9:35–10:42)
 Ipapalaway a maipa'ka' sa gaw'en nan si syay nipangako' sa Pag'adian
 (11:1–13:52)
 Say nakaibakian nan si syay nipangako' nan Dios (13:53–17:21)
 Si Pag'adian nan si syay nipangako', ambo' yan bilang sa pupag'adian iti sa
 mundo (17:22–18:35)
 Say piswawian nin Pag'adian nan si syay nipangako' tan say pag'adian iti sa
 mundo (19:1–25:46)
 Say pisanangkinian maipa'ka' sa no ani a maalaga (19:1–20:34)
 Igalang rayan tutawo nin bilang sayay adi' a si syay nipangako' (21:1-11)
 Say maipa'ka' sa lamang ran pupangulo ran Judio (21:12–23:39)
 Say mangya-mangyadi' li' (24:1–25:46)
 Say pangmamati tan say pammasubli' nin mabyay konan si syay nipangako'
 nan Dios (26:1–28:15)
 Say nipanadya' sa pananakep konan si syay nipangako' nan Dios (26:1-46)
 Say nipanakep konan si syay nipangako' nan Dios (26:47–27:44)
 Si nati tan pasublien nin mabyay a si nipangako' nan Dios (27:45–28:15)
 Ibati' na konran tumutumbok na a misyon nin nakaibakian na nin si Adi' a
 nipangako' nan Dios (28:16-20)

Say Nikasunur-sunor ran Puon na nin Sya a Cristo

Lucas 3:23-38

1 ¹Si Jesus a sya a Cristo^a ket puri naya ni Adi' David^b a puri na ni Abraham^c. Siti a nikasunur-sunor ran puon na ni Jesus.

^a 1:1a Mabasa a katarusan nan sitin sarita' a *Cristo* sa Glusaryo. ^b 1:1b Nipangako' nan Dios a saya konran puri na ni *David* a mag'adi' nin kasan anggawan sa Israel (2 Samuel 7:11b-16). ^c 1:1c Nipangako' nan Dios kona ni *Abraham* a ibi nay payabor na konran sarban tutawo (Genesis 12:2-3). Sitin listawan ran puri na ket ipa'kit saray tumawir sa saytin nipangako', sigon sa Gungan-gan.

²Si Abraham ama naya ni Isaac; si Isaac ama naya ni Jacob, tan si Jacob ama raya ni Juda tan saray bubsat na. ³Si Juda ama raya ni Fares tan Zara, si Tamar a ina ra.^d Si Fares ama naya ni Esrom, tan si Esrom ama naya ni Aram. ⁴Si Aram ama naya ni Aminadab, si Aminadab ama naya ni Naason, tan si Naason ama naya ni Salmon. ⁵Si Salmon ama naya ni Boaz, tan si Rahab^e a ina na. Si Boaz ama naya ni Obed, tan si Ruth^f a ina na. Si Obed a ama ni Jesse. ⁶Si Jesse a ama na ni Adi' David.

Si David, sya a ama na ni Solomon ket si ina na ni Solomon si gindat a asawa na ni Urias.^g ⁷Si Solomon ama naya ni Roboam; si Roboam ama naya ni Abias, tan si Abias ama naya ni Asa. ⁸Si Asa ama naya ni Josafat; si Josafat ama naya ni Joram, tan si Joram ama naya ni Ozias. ⁹Si Ozias ama naya ni Jotam; si Jotam ama naya ni Acaz, tan si Acaz a ama na ni Ezequias. ¹⁰Si Ezequias ama naya ni Manases; si Manases ama naya ni Amos, tan si Amos ama naya ni Josias. ¹¹Si Josias ama raya ni Jeconias tan saray bubsat na. Panaon intaw nin nikatalo ran Israelita konran taga Babilonia ket nai'ras sara sa nasyon nin Babilonia^h.

¹²Sin nai'ras sarayna sa Babilonia, wanti et a nikasunur-sunor ra;

Si Jeconias ama naya ni Salatiel, tan si Salatiel ama naya ni Zorobabel. ¹³Si Zorobabel ama naya ni Abiud; si Abiud ama naya ni Eliaquim, tan si Eliaquim ama naya ni Azor. ¹⁴Si Azor ama naya ni Sadoc; si Sadoc ama naya ni Aquim, tan si Aquim ama naya ni Eliud. ¹⁵Si Eliud ama naya ni Eleazar; si Eleazar ama naya ni Matan; si Matan ama naya ni Jacob, ¹⁶tan si Jacob ama naya ni Jose nin asawa na ni Maria nin si nangiyanak kona ni Jesus a mantawagen nin Cristo.

¹⁷Nga'mi-nga'min, mangibwat kona ni Abraham angga kona ni David, labin'a'pat a nisusunor a kapamilyawan; labin'a'pat anamaet mangibwat kona ni David anggan sa nikai'ras ran Israelita sa Babilonia, tan labin'a'pat a lamang anamaet mangibwat sin nai'ras sarayna sa Babilonia angga sin naiyanak ya a Cristo.

Maiyanak ya a Cristo

Lucas 2:1-7

¹⁸Wanti ey isturya nin nikaiyanak na ni Jesus a syay Cristo: Si Maria a syay ina na, naitaratoⁱ yaynan kikasal kona ni Jose. Bale' ba'yo sara

^d 1:3 Mabasa et a maipa'ka' kona ni *Tamar* sa Genesis kapitulo 38. ^e 1:5a Mabasa et a maipa'ka' kona ni *Rahab* sa Josue 2:1-24; 6:22-25; Hebreo 11:31; Santiago 2:25.

^f 1:5b Mabasa et a maipa'ka' kona sa libro nin Ruth. ^g 1:6 Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Samuel kapitulo 11. ^h 1:11 Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Uadi' 24:8-16.

ⁱ 1:18 Say ugali' ran Judio, pipagketan ray pikasal. Ket, mataman no kai sara et nin mampi'yan a babayi tan lalaki, kwinta mitraasawa sarayna. Matkap a byan nayan kasuratan nin pangingsiyay nan lalaki a babayi no rabay nayan isyay.

nin nikalamo', natandaan a mabuktot ya. Ginmuktot ya nangibwat sa pakayadi' nan Ispirito nan Dios.

¹⁹Ket si Jose a asawa na, bana' ta maong yan tawo tan kai na rabay a maikwa ya sa kading'eyan si Maria, nidisisyon na nin isyay^j nayayna nin matinek. ²⁰Bale' sin man'isip-isipen nayti, nanaynep ya ket sa taynep na pina'kit yay sayay anghil nan Dios tan wana kona, “Jose a puri na ni David, andi' ka mag'alangan nin mangikasal kona ni Maria. Wanin ta si buktot na ket nangibwat ya sa pakayadi' nan Ispirito nan Dios. ²¹Manganak ya nin lalaki ket pangaranan ma li' nin Jesus^k, ta sya a mangisalba konran tutawo na sa pakadusa sa kukasalanan ra.”

²²Sain ket mangyadi' ta pigaw nin matukid a nipaibarita' naynan na'teng nin Dios konan prupita na a wana,

²³“Ket si sayay birhin a balasang, gumuktot ya li'!

Lalaki ya li' a anak na tan tawagen ya li' nin Emmanuel.”^l
Say rabay nan irgwen ket “Kalamo' tamoyay Dios.”

²⁴Nakaimata yayna si Jose, ket ginwa' na a nipagwa' nan anghil nan Dios kona; nikasal naya si Maria. ²⁵Bale' kai naya nin kinudit si Maria leg'an nin kai ya et nin nangabing. Sin nangabing yayna si Maria, pinangaranan naya ni Jose a abing nin Jesus.

Say Piligro sa Byay nan Cristo

2 ¹Sawanin, niyanak ya si Jesus sa babalin Betlehem sa prubinsyan Judea sin kapresan a si Herodes a adi'. Ket main nin lulalakin madudunong^m nin rinmate' itaw sa Jerusalem nin nangibwat sara sa sayay nasyon sa baytan. ²Nitepet-tepet ra, “Adti yaytaw si Adi' ra nin Judio a naiyanak? O' a ta na'kit miya a bituen nin sinyal a naiyanak yayna sin itaw kami sa baytan”, ket nako kamidti ta pigaw nin pagalangan miya.”

³Sin natandaan nayti ni Adi' Herodes, inmaburido ya tan wanin ra anamaet nin saray tutawodtaw sa Jerusalem. ⁴Mining nasaray Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gungan-gan tan tinepet na konra, “Adti ya nin wanra maiyanak a Cristo a syay mag'in nin adi'?”

⁵Ni'bat ra kona, “Sa babalin Betlehem sa Judea; ta sain a wana nin Dios a nisurat nan prupita na. Wana,

⁶‘Si Betlehem, sa prubinsya nan Judea,

Sya a sangkaimpurtantiwan nin babali konran pupangulo nin bubabali sa Judea

^j 1:19 Mabasa et a maipa'ka' sa *pangingsiyay* sa Deuteronomio 24:1-4. ^k 1:21 Mabasa a pipa'kaan nan si ngaran a *Jesus* sa Glusaryo. ^l 1:23 Isaias 7:14 ^m 2:1 Igagalang saraytin madudunong nin tawo ta mangipadles sara yupa' sa pangingimaton ra sa bubituen kanya' nin mabibilin ray uadi'. ⁿ 2:2 bituen nin...sa baytan - O: bituen a lumiwa' nin sinyal a *naiyanak yayna*.

ta mangibwat ya li' konran tawo na a pangulon mamaga li' konran tutawo ko nin saray puri na ni Israel.'^o ”

⁷Sinmunor, sikriton nipakayaban nasara in ni Adi' Herodes a mumadunong nin tawo nin nangibwat sa nasyon sa baytan. Sin kaadap nasarayna, natandaan na sa nipanepet-tepet na no ka'no rayan peteg na'kit a bituen. ⁸Kayadi', pinaibwat nasaran mako sa Betlehem tan nibibilin na konra, “Mako kamo sa Betlehem tan tandaen moyon maong a maipa'ka' konan siin a anak, tan no nadumog moyayna li', patandaan rako ta pigaw nin mataman nin si'ko ket makapika' anamaet nin mangigalang kona.”

⁹⁻¹⁰Sin nayadi' nasarayna nin binibilin nin Adi', nibwat saraynan mako sa Betlehem. Ket sin iti sara sa dalan na'kit rayaynaet taw si bituen nin na'kit ra intaw sin itaw sara sa baytan. Pinasyan ririket ran naka'kit anamanaet konan sitaw a bituen. Mandumaras yan iti sa temben sa u'na ra tan tinumgen ya sa temben nan peteg nin balin kami'n nan anak a si Jesus.

¹¹Sinumrep sara konan bali, ket na'kit raya a anak sa dani nan ina nan si Maria. Nanalimukod sara ket pinagalangan rayan sayay adi' a anak, mi'sa inabryan ray nangwan tan niprisinta ray mablin rurigalo ra nin balitok, insinso, tan mira.

¹²Sinmunor, nipatanda' nan Dios konra sa taynep a andi' sarayna nin sumubli' kona ni Adi' Herodes. Kanya' nin sakalakon dalan anay dinalanan ran sinmubli' sa lugar ra.

¹³Ambo' nin na'teng sin nakaibwat sarayna ket, nipa'kit ya sa taynep a sayay anghil nan Dios kona ni Jose. Wana kona ni Jose, “Mibangon ka ket ilakwan mosaray mitraina tan ika' mosara sa Egipto, tan andi' kamo nin lumakwan itaw anggan ibarita' ko ta ipatingkap nayayna ni Herodes a anak tan ipapati naya.”

¹⁴Ket nibangon ya si Jose tan nilakwan nasara konan siin a yabi a anak tan ina na nin nako sara sa Egipto. ¹⁵Itaw sara niikap angga sin nati ya si Herodes.

Nangyadi' ti ta pigaw nin matukid a wanan Dios a nipaibarita' na konan prupita na. Wana,

“Nangibwat yadtaw sa Egipto kinayaban koyay anak ko.”^p

¹⁶Ket, sin natandaan na ni Adi' Herodes a manlingwen raya sin saytaw nin saraytaw saray mangingipadles, pinasyan sager na. Ket nipapati nasara nga'min a magtaon rwa tan kumayupa' nin ua'nak a lulalaki sa Betlehem tan sa sarban lulugar sa libed na. Binilang nay taon ra nin tinmarana' sin panaon a na'kit rayan mangingipadles nin ibat sa baytan a bituen.

¹⁷Sa wanin natukid a nipadles na ni Prupita Jeremias a wana,

18 “Marnge' mangibwat sa babalin Rama a asisit tan agrem, ta man'abet-abetan nasara ni Raquel^q a pupuri nan saray Israelita tan kai ya nin maliwaliwa ta nati sara nga'min.”^r

Isubli' yaynay Cristo sa Nazaret

19Ket sin nati yayna si Herodes, nipa'kit ya sa taynep a sayay anghil nan Dios kona ni Jose itaw sa Egipto. Wanan anghil, 20“Mibangon ka. Sumubli' kayna tan saray mitraina sa nasyon moyon Israel ta nati sarayna a marabay nin mangmati konan anak.” 21Nibangon ya si Jose ket nibwat saraynan sumubli' sa Israel.

22Bale' sin natandaan na ni Jose nin si Arquelao nin anak na ni Herodes a sinmilin adi' sa Judea, linmi'mo yan sumubli' itaw. Konan saya anamanaet nin taynep, nibarita' na anamana nin Dios a gaw'en na ni Jose, kanya' nin nako sara sa prubinsya nin Galilea, 23ket niikap saradtaw sa babalin Nazaret nin abaw a taon. Anaod, natukid a wanran prupita nan Dios maipa'ka' kona ni Cristo, a matawag ya li' nin sayay taga Nazaret^s tamo'.

Ipau'na-u'na na ni Juan a Maipa'ka' konan Cristo

Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28

3 1Ket sin saytaw, main nin sayay tawo nin mamawtismo^t a say ngaran na ket Juan. Nako yadtaw sa lugar a ambo' nin matawo sa Judea. Nibari-barita' na konran saray inmarak itaw kona a 2wanti: “Pagbabawian tan gurutan moyoytay duka' a man-gaw'e-gaw'en moyo ta dandani yayna nin mag'ladi' iti sa mundo a Dios.” 3Wanin a ginwa' na ta syayti si man'ibarita' na ni Prupita Isaias sin wana,

“Marnge' ya li' a sayay mampangita'wa-ta'way nin mampangipatanda' itaw sa lugar a ambo' nin matawo a wana, 'Si'kamon tutawo, sadyaan moyoy irarate' nan Catawan, patu'riren moyoy dalanan na.’”^u

4Say aysing na ni Juan ket nagwa' nangibwat sa sabot nin kamilyo tan binarkesan nan katat sa awak.^v Say kanen na anamaet ket dudon tan inatip nin ngiwan sa tatalon.

^q 2:18a Si Raquel, syay sayay asawa na ni Jacob. Saray pupuri na ket saray Israelita itaw sa amyanan a parti nan nasyon ra. Naitabon yadtaw si Raquel sa dani nin Rama. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 35:19-20; 1 Samuel 10:2. ^r 2:18b Jeremias 31:15. Nisurat nayti sin saytaw ni Jeremias maipa'ka' konran Judio nin naaripen itaw sa Babilonia. Sa saytin nisurat na ni Mateo, nipadar naya si Raquel nin mangi'deng sa alakin bereng itaw sa Betlehem. ^s 2:23 Saray taga Nazaret ket muda-mudawan rasara nin raruman tutawo sin saytaw. ^t 3:1 mamawtismo - O: maminyag. ^u 3:3 Isaias 40:3. Sayti ket gaw'en para konan sayay adi'. ^v 3:4 Mabasa a maipa'ka' sa no si'no et a nisket nin wanti sa 2 Uadi' 1:8.

⁵Abaw saray tutawon nangibwat sa syudad nin Jerusalem tan sa raruma nin bubabalidaw sa prubinsyan Judea tan mataman et sa bubabalin adani sa Ilog Jordan a nako nangrenge'-renge' kona. ⁶Ket sin nipatutuo ray kukasalanan ra, binawtismwan nasara sa Ilog Jordan.

⁷Sin sain, abaw saray pangulo nin mantawagen nin Pariseo tan Saduseo a mako pabawtismo kona. Sin na'kit nasara ni Juan wana konra, "Si'kamo a bara'mo nin masirib a ulay! Ani a puon a nako kamodti? Wamoyo anganko a mapal'isan moyoy alakin sager nan Dios. ⁸No talagan disidido kamon pabawtismo, ipa'kit moyon mampagbabawian moyoynay kukasalanan moyo yupa' sa pangwa' moyon manepeg a gugawa'. ⁹Andi' moyo nin ilalwan a bana' ta puri nakamo ni Abraham ket, matkap nakamon ipwira nin Dios sa panunusa na. Ibarita' koyti komoyo a magwa' nan Dios a saytin bubato ket gaw'en na a mag'in nin puri na ni Abraham nin ibi na konray nipangako' na. ¹⁰Si Dios, bilang sa sayay mammukan nin kayo a niinsayo nayayna a payakor na nin pukanen ta puuran nay barang kayon ambo' nin mabistay bunga, ket nasadya' yaynan dusawen nakamo.

¹¹Si'ko, binawtismwan katamo sawanin nin ranom nin mangipa'kit a nagbabawian moyoynay kukasalanan moyo, bale' main li' nin sumubray kongko a sya bawtismwan nakamon Ispirito nan Dios tan nin apoy. Sya, makapangyayadi' ya dyan si'ko a kai ako gapo nin maikana' nin mataman tanan mangwarwar nin kurdon nin sandalyas na. ¹²Sya a manintinsya sa tutawo nin bara'mo yan mangngirik. Ringgasan nayan maong a pangirikan mi'sa pipuruken nay apa tan irik. Ikwa nasaray pa'sar irik sa agamang na, bale' puuran nasaray pa'sar apa itaw sa apoy a kai gapo nin ma'rep."

Pabawtismo yay Cristo

Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22

¹³Ket rinmate' yadtaw sa Ilog Jordan nin nangibwat ya sa prubinsyan Galilea si Jesus ta pigaw nin pabawtismo ya kona ni Juan. ¹⁴Bale' inima'no naya ni Juan a wana, "Kai! Si'koy manepeg nin pabawtismo komo a ambo' nin si'kay mako pabawtismo kongko."

¹⁵Bale' wana ni Jesus, "Kai, ambo' nin wanin, ta matkap nin gaw'en tamo a sarba nin manepeg." Ket inmaburoy ya si Juan tan binawtismwan naya si Jesus.

¹⁶Kayadi' na nin nabawtismwan ni Jesus, nako yaynan tampur sa rigrig. Kaaram-aram niburwang a langit tan na'kit naya a Ispirito nan Dios a bilang kalapati nin mangkumayupa' tan dinumpa' ya kona. ¹⁷Ket main nin busis a nangibwat sa langit nin kami'n nan Dios a narng'e' ra. Wana, "Siti a anak kon mangkawa-kawa'nanen ko. Sya a pakaririketan kon tuloy."

Subuk-subuken yay Cristo

Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13

4 ¹Kaaram, nika' nayan Ispirito nan Dios si Jesus sa kasan katawu-tawon lugar ta pigaw nin sugugen nayan magkasalanan nin

Dimunyo. ²Sin napalabas a a'pat a pulo' a awro a kai ya nin nangan si Jesus, pinasyan bitil nayna. ³Kinadanyan nayan Mannugsog ket wana kona, “Bana' ta si'kay peteg a Anak nan Dios, pagbaliwen mon tinapay ti say bato.”

⁴Bale' ni'bat na ni Jesus, “Wana sa Masanton Kasuratan,
‘Ambo' a say kanen tamo' a ikabyay nan tawo no kai matkap na a barang sarita' a mangibwat konan Dios nin ikabyay.’^w”

⁵Kaaram, nika' naya nin pina'deng nin Dimunyo si Jesus sa sangkata'gayan a parti nan Timplo nan Dios sa Jerusalem, si Masanton Syudad. ⁶Wanan Dimunyo, “Bana' ta si'kay peteg a Anak nan Dios, painabo' kadtì. Tatal, wana sa Masanton Kasuratan,

‘Bibilinen nasaran Dios a uanghil na a pagawan raka,
tan salanggawen raka li' ta pigaw nin kai gapo nin masakitan a ayi mo nin bato.’^x”

⁷Ni'bat na ni Jesus, “O', bale' wana et a lamang sa Masanton Kasuratan,

‘Andi' ka mangwa' nin padalan nin ipanubok mo konan Uunuren a syay Dios mo.’^y”

⁸Kaaram, nika' naya et nin Dimunyo si Jesus sa pinasyan kata'gayan nin talugtug tan nipa'kit na nga'min kona a sarban nunasyon sa intiron mundo tan sarban kukayamanan tan pupakayadi' ra, ⁹a wana kona ni Jesus, “Sarban sain ibi ko komo no tumwek ka kongko ket unuren nako.”

¹⁰Ni'bat na ni Jesus kona, “Lumakwan kadtì, Satanas! Wana anaod sa Masanton Kasuratan,

‘Si Uunuren a Dios mo tamo' a unuren mo tan pagsirbyan mo.’^z”

¹¹Linmakwan yaynay Dimunyo ket rinmate' saray uanghil tan inasikaso raya si Jesus.

Say Pakatandaan nin Maipa'ka' sa Pag'adian nan Cristo

Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15

¹²Sawanin, dinakep tan nipriso ya si Juan. Sin natandaan nayti ni Jesus, sinmubli' ya sa prubinsyan Galilea. ¹³Nako ya sa Nazaret bale' ambo' yadtaw nin niikap no kai nako ya sa syudad nin Capernaum a iti sa rigrig nan Baybay Galilea a sakop nin lugar ran puri na ni Zabulon tan puri na ni Neftali. ¹⁴Nangyadi' ti nin pakatukidan nin nipadles na ni Prupita Isaias a wana,

¹⁵“Sa lugar nin Zabulon tan Neftali,
iti sa dalan a adap sa taaw,

^w 4:4 Deuteronomio 8:3 ^x 4:6 Kanta 91:11-12 ^y 4:7 Deuteronomio 6:16. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 17:1-7. ^z 4:10 Deuteronomio 6:13

tan itaw sa rubari' nan Ilog Jordan
 tan sa parti nan Galilea a luta' ran ambo' nin Judio,
 16 saray tutawodtaw, bara'mo saran mampiikap sa dedlem.
 Say pa'sar ra et ket bara'mon nati sarayna ta naisyay sara konan
 Dios.
 Bale', ma'kit ra li' a bara'mon sangkaslagan nin palaway,
 ta nasiraan saradtaw nin siin nin palaway a say pangingisalba
 nan Dios.”^a

17Ket nangibwat sin rinmate' yadtaw sa Galilea, tinaranaan nayna
 ni Jesus a mamari-barita' konran tutawo, a wana, “Pagbabawian tan
 gurutan moyoynay kukasalanan moyo ta adani yayna nin mag'adi' a
 Dios.”

Say Nipanawag konran Tumutumbok nan Cristo

Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11

18Sawanin, manlumlalako ya sa rigrig nan Baybay Galilea si
 Jesus sin na'kit nasaray mibsat nin maninilay a sara si Simon nin
 say sakalakon ngaran na ket Pedro, tan si Andres. Sin sain ket
 mampangikatkat saran eket. 19“Kikalamo' kamo kongko,”^b wana ni
 Jesus, “ta gaw'en katamon maninilay, ambo' nin kuna' no kai edet,
 nin tutawo.” 20Ket tampor linakwanan ray eket ra tan nikikalamo'
 sarayna kona.

21Kai sara et nakakadayo' nin tuloy, na'kit nasara et a mibsat a
 a'nak na ni Zebedeo a si Santiago tan si Juan. Itaw sara sa baluto
 ra a kalamo' raya si tatay ra nin mampangunong nin eket ra.
 Kinayaban nasara ni Jesus a mibsat, 22ket tampor a linakwanan
 rayay baluto ra tan mataman si tatay ra tan nikikalamo' sara kona
 ni Jesus.

Abaw saray Mantumbok konan Cristo bana' sa Pakayadi' na

Lucas 6:17-19

23Ket nako ya sa intiron prubinsya nan Galilea si Jesus nin nako naya
 nin nipata-patanda' sa susinaguga^c a Mabistan Patanda' nin maipa'ka' sa
 pag'laadi' nan Dios, tan pinaanda' nasaray main nin bungat anan klasi nin
 masakit.

24Natandaan a maipa'ka' kona ni Jesus sa intiron prubinsya nin Siria.
 Kanya' nin saray tutawo ket nika' rasara kona a main nin sarba anan
 klasin masakit tan saray main nin ingar-ingaren bilang saray nasrepan

^a 4:15-16 Isaias 9:1-2 ^b 4:19 Kikalamo' kamo kongko - Sa Griego: *Tumbuken moyoko*;

Say katarusan na ket: kikalamo' sara kona ni Jesus tan arigen ray akay tan pigagawa' na.

^c 4:23 Mabasa a maipa'ka' konan sitin sarita' a *sinaguga* sa Glusaryo.

nin ispiriton duka', saray matin-binulan, tan saray paralitiko, ket pinaanda' nasara nga'min ni Jesus. ²⁵Bana' sa wanin pinasyan ka'bawan ran tinmumbu-tumbok kona ni Jesus. Main nin nangibwat sa Galilea, sa Decapolis, sa Jerusalem, sa Judea tan sa lulugar sa rubari' nan Ilog Jordan.

No Ani-ani a Maalaga sa Pag'adian nan Cristo

Lucas 6:20-23

5 ¹Na'kit nasara ni Jesus a pinasyan ka'bawan nin tutawo ket tinmangkar ya sa purod tan itaw ya tinmekre' nin mangyakay. Inmarak sara kona a tumutumbok na, ²ket tinmarana' yayna a wana, ³“Makarma' saray mangalilbi' a main nin mampagkurangan ra, ta mag'in nin ikon ra a say iti sa Pag'adian nan Dios. ⁴Makarma' saray mabereng bana' sa duka' a gawa'-gawa' a mangka'kit ra sawanin ta si Dios ket liwaliwawen nasara li'. ⁵Makarma' saray ambo' nin mabayani a piuugali' ra ta risibyen ra li' a nipangako' nan Dios. ⁶Makarma' saray makaingar sa pakatkapan ran mangwa' nin maabig sa pangigikit nan Dios, ta papdaen nasara nin Dios nin mangwa' nin sain. ⁷Makarma' saray mapainganga'do, ta ka'dwan nasara li' nin Dios. ⁸Makarma' saray napasayay nakem ra sa panunumbok konan Dios, ta ma'kit raya li' nin peteg a Dios. ⁹Makarma' saray mamitunon migugura', ta patutu'wan na li' nin Dios a a'nak nasara nin kabakas-bakas na. ¹⁰Makarma' saray mangirangep nin pammaidap ran tutawo konra bana' sa pangngawa' ran maabig sa pangigikit nan Dios, ta mampag'adi' yay Dios konra. ¹¹Makarma' kamo no bana' ta mantumumbok kamo kongko ket pagsari-saritaan rakamo tan paidapen rakamo tan mamabrika saraynan sarban bula'-bula' maipa'ka' komoyo. ¹²Wanin anamaet a lamang a ginwa' ra nin tutawo konran prupita nan Dios sin nu'na. Kanya' nin rumiriket kamong maong ta pinasyan anda' nin gun-gunan man'isadya' na anamaet nin Dios komoyodtaw sa langit.”

Marcos 9:50; Lucas 4:34-35

¹³“Si'kamo, bara'mo kamong asin para konran tutawodti sa mundo. Bale' no bilang wadi' ta tinmab'ang anay asin, kai ana gapo nin maisubli' a taway nin ma'sin. Kasaynan kabalikasan, ket itampal ana tan da'da-da'daan tana.

¹⁴Bara'mo kamon tyo' a mamalaway konran sarban tutawo. Si syudad a iti sa ata'gay nin lugar ket kai ya nin maiyadi. ¹⁵Kasa anamaet nin manulsol nin tyo' mi'sa naya nin sakban, no kai edet, ikwa naya sa sayay pangngitukduan ta pigaw nin mapalawayan sara nga'min a iti sa bali. ¹⁶Wanin anamaet a maabig a gugawa' moyo ta pigaw nin bana' sa sain ket raywen rayay Dios a Ama moyo nin itaw sa langit.”

Nitandudo' nan Cristo a Guga-gan

¹⁷“Andi' moyo nin ipa'ka' a nako akodti sa luta' ta pigaw nin gaw'en kon kai ana nin magkuri a Guga-gan nin nibi na ni Moises tan say akay ran prupita nan Dios, no kai edet, nako akodti ta pigaw nin ipapalaway tan tukiden ko a niyakay ra. ¹⁸Ibarita' koyti komoyo: Mintras nin iti et a langit tan luta' ni sayay litra o sayay partin litra sa Masanton Kasuratan ket kai nin magkurang no kai et nin matukid nga'min a naisurat. ¹⁹Kanya' anaod nin sangkaayupaan sara li' sa Pag'adian nan Dios a tawon mangwa' nin kasan kwinta konan wanra a sangkabugaan nin impurtanti nin gan-gan nan Dios tan iyakay nasara et a raruma nin gaw'en raya anamaet nin kasan kwinta. Bale' si manukid sa gan-gan nan Dios tan iyakay nasara et a raruma nin manukid anamaet, sangkata'gayan sara li' sa Pag'adian nan Dios. ²⁰Tukiden moyon maong nga'min ta ipangako' ko komoyo a kai kamo gapo nin makasrep sa Pag'adian nan Dios no kai moyo sara nin mapasurukan sa panggawa' nin matunong a Pariseo tan saray Madudunong sa Guga-gan.”

Say Maipa'ka' sa Sager

²¹“Bilang sa wanti e: Tanda' moyo a niyakay konran lulaking tan bubaying tamo sin nu'nan panaon a andi' sara nin mangmati ta si si'numan a mangmati nin kapada nan tawo ket umbat ya sa husgado.^d ²²Bale', si'ko, ibarita' koyti komoyo: Si mangura' sa kapada nan tawo, umbat ya et a lamang sa husgado tan si si'numan a mag'irgon mabyat sa kapada nan tawo a wana, ‘Waweng ka!’^e umbat ya et sa sangkata'gayan a husgado; tan si si'numan a mangibarita' konan kapada nan tawo nin wana, ‘Kasa gapo nin sirbi mo!’ umbat ya li' sa apoy nin impiyrno. ²³Kanya' nin no man'ida'ton moyna sa altar a da'ton mo konan Dios, ket napanemtem mon main nin masakit a nakem komo, ²⁴ibati' mo yapo' itaw a da'ton mo tan mako ka kidunong konan nagkasalananan mo mi'sa moyna nin ituloy a panggingida'ton mo konan Dios.

²⁵No main nin mangidimanda komo, mako kan tampo nin kiariglo kona mintras nin iti kamo et sa dalan, ba'yo ka nin maiyadap sa kurti, ta

^d 5:21 Mabasa et a maipa'ka' sa *mangmati* sa Exodo 20:13; Deuteronomio 5:17; 16:18; 2 Cronica 19:5-11. ^e 5:22 *Waweng ka!* - Sa Griego: *Raka!* Saray raruman nangadal konan Biblia wanra magwa' a say katarusan nan sitin sarita' ket “kasan tanda”, “kasan sirbi”, o “kaliwaweng”.

no kai, ipagamet nakan hwis konran pulis ket ipriso raka, ²⁶tan, ibarita' ko komoyo, buruken rakadtaw sa tana a mabayadan mo nga'min a multa mo.”

Say Pakatkapan a Andi' ya nin Lamangen a Asawa

²⁷“Tanda' moya a akay et a wana, ‘Andi' ka nin kiraray sa ambo' mon asawa.’^f
²⁸Si'ko bale', ibarita' koyti komoyo: Si lalakin namastang tamo' nin main nin pangangapes konan sayay babayi, nagkasalanan yaynan kapada a namabayi ya.

²⁹Ket, no si mata moy puon nin pakasida' nin pammemper mo, sukiten ma tan itampal ma. Maong anay makasawan kan sayay parti nin lalaman mo dyan si kumplito yan page' a lalaman mo bale' maika' ka sa impyirno. ³⁰No si wanan nin gamet mo a puon nin pakasida' nin pammemper mo, putulen ma tan itampal ma. Maong anay makasawan kan sayay parti nin lalaman mo dyan si kumplito yan page' a lalaman mo bale' maika' ka sa impyirno.”

Mateo 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18

³¹“Niyakay ra et nin na'teng ana a no main nin lalakin isyay nayay asawa na, matkap nayan byan ti nin kasuratan nin pisyyan ra^g. ³²Bale' si'ko, ibarita' koyti komoyo: No isyay nayan lalaki a asawa na a kai ya anamaet nin nikilalaki, pagkasalananen naya no kikalamo' ya sa sakalakon lalaki. Ket si si'numan a mangalamo' konan babayi magkasalanan yaynamaet.”

Say Maipa'ka' sa Kasasamba

³³“Tanda' moyon lamang a main yayti et e nin akay konran lulaking tan bubaying tamo a wana, ‘Andi' mo nin kai sustinyen a sinambawan mo, no kai edet, tukiden moy sinambawan mo konan Catawan.’^h ³⁴Bale' si'ko, ibarita' koyti komoyo: Andi' moyo gapo nin sambawan a nipangako' moyo. Andi' moya usaren nin sumamba a langit ta itaw yay truno nan Dios, ³⁵tan a luta' ta siti a tukduan na. Andi' moya anamaet a lamang nin usaren a syudad nin Jerusalem ta siti a syudad nan Sangkata'gayan nin Adi' nin sarba. ³⁶Ni andi' moyo usaren nin sumamba a byay moyo a bilang nin si'kamoy main nin pakauray sa sayti ta ni si sayay sabot sa ulo moyo ket kai moyo nin mapauban o mapangisit. ³⁷O', wamoyo tamo' no mangipangako' kamo; o 'Kai,' tamo' no andi' kamo, ta animan et a ibarita' moyon ipaaluyon sa kasasamba moyo, ibat ana konan si sya a Kadukaan.”

Say Maipa'ka' sa Pammale'

Lucas 6:27-36

³⁸“Tanda' moya a akay et a wana, ‘Si nakabulding nin kapada nan tawo, buldingen ya anamaet. Si nakaburas nin ngipen nan kapada nan tawo, burasen

^f 5:27 Exodo 20:14; Deuteronomio 5:18 ^g 5:31 Mabasa et a maipa'ka' sa kasuratan nin pisyyan sa Deuteronomio 24:1-4. ^h 5:33 Levitico 19:12; Bilang 30:2; Deuteronomio 23:21

anamaet a ngipen na.ⁱ ³⁹Bale' si'ko, ibarita' koyti komoyo: Andi' kamo nin gumale' konran mangwa' nin duka' komoyo. No rampaen rayay wanan nin rupa moyo, iyadap moyay wiri nin rampaen ra et. ⁴⁰No idimanda rakamo ta rabay rayan makalap a mabistan aysing moyo, ibi moya et a mas mabli nin aysing moyo. ⁴¹O, no main nin sundalo' nin mamabalatay komoyo nin sayay kilumitro sa kargada na, awiten moya nin rway kilumitro. ⁴²No main nin kidawat komoyo, byan moyo sara; no main nin mangdam komoyo, pa'daman moyo sara.

⁴³Main et nin akay a wana, 'Aduen mosaray uamigo' mo tan guraen mosaray kalaban mo.' ⁴⁴Bale' si'ko, ibarita' koyti komoyo: Aduen moyo saray kalaban moyo tan idasalan moyo saray mampamaidap komoyo. ⁴⁵Sa pangngawa' moyon siin, ma'kit a bara'mo kamon si Dios a Ama moyo nin itaw sa langit ta si Dios, pari-parihwen nayan pasiraen a awro para konran maong a tutawo tan para konran duka' a tutawo, tan parapegen naya para konran matunong a tutawo wanin anamaet para konran maraet a tutawo. ⁴⁶Main paran gun-gunan mataga'nan moyo konan Dios no sara tamo' a mampangawa'nan komoyo a kawa'nanen moyo? Kasa! Saray maniningir nin buis, a wamoyon saray sangkadukaan nin tutawo, wanin a pigagawa' ra. ⁴⁷Wanin anamaet, no masami-sami kamo tamo' konran kukamuko moyo, ani a ipa'kit nin naiduman kamaungan moyo nin sain? Kasa! Wanin anamaet lamang a ugali' ran tutawon kai nin magtanda' konan Dios. ⁴⁸Matkap anaod a mag'in kamon bara'mon konan si Dios a Ama moyon itaw sa langit a kasan pagkurangan na."

Say Maipa'ka' sa Mabistan Gawa'

6 ¹"Ilagen moyon ambo' nin parayo sa tawo a rason moyon mangwa' nin mabista, ta no wanin a rason moyo ket kai nakamo gun-gunawan nin Dios a Ama moyo nin itaw sa langit.

²Bilang no mami kamo konan sayay makatkap, kai moyoyna nin matkap et nin ipata-patanda' a bilang sa gawa' ran masantos kano wadi' a itaw sara mami sa sinaguga tan sa dalan ta pigaw nin raywen rasara nin tutawo. Ibarita' ko komoyo, bana' ta rinayo rasaraynan tutawo, kasaynan risibyen ran mangibwat konan Dios. ³No mami kamo andi' moyoyna nin ipatanda' et abirno konan sangkaadanyan nin amigo moyo.^k ⁴Sikritoy pammi moyo ket si Ama tamon itaw sa langit, a syay maka'kit nin sarban sikriton man-gaw'en, gun-gunawan nakamo."

Say Maipa'ka' sa Kadadasal

Lucas 11:2-4

⁵"Ket no dumasal kamo andi' moyo sara nin arigen a kano wadi' ket masantos sara. Rabay-rabay ray dumasal nin naka'deng sa sinaguga tan

ⁱ **5:38** Exodo 21:24; Levitico 24:20; Deuteronomio 19:21 ^j **5:43** Levitico 19:18

^k **6:3** *andi' moyoyna...sangkaadanyan nin amigo moyo* - Sa Griego: *andi' moyo nin iyaburoy a matandaan nan wiri a man-gaw'en nan wanan nin gamet moyo.*

iti sa dadalanan ta pigaw nin ma'kit rasaran tutawo ket raywen rasara. Ibarita' ko komoyo, bana' ta rinayo rasaraynan tutawo, kasaynan risibyen ran mangibwat konan Dios. ⁶Bale' si'kamo, no dumasal kamo, lumuob kamo sa kwarto moyo tan isada' moyay purta. Itaw dumasal kamo konan Dios a Ama moyo nin kai nin ma'kit, a sya tamo' a maka'kit, ket gun-gunawan nakamo.

⁷No dumasal kamo, andi' moyo nin paanrwen sa kasan kabalikasan a panguman-uman moyon sarita' a kapadan gawa' ran kai nin magtanda' konan Dios. Ipa'ka' ran reng'en nasaran Dios bana' sa abaw a sarita' ra. ⁸Andi' moyo sara nin arigen, ta ba'yo moyo et nin dawaten, si Dios a Ama moyo, tanda' nayna a matkap nin barang saya komoyo.

⁹Bilang sa wanti ey dasal moyo:

O Dios, Ama mi nin isen sa langit,
mapagalangan ka kumon nin liso.

¹⁰Mag'adi' kayna kumon sa sangkamundwan.

Maunor kumon a karabayan mo iti sa luta'
kapadan pakaunor isen sa langit.

¹¹Byan rakami kumon nin kanen min inawru-awro^l.

¹²Pirdunawen rakami kumon sa kukasalanen mi kapada nin
pammirduna mi anamaet konran nagkasalanan komi.

¹³Andi' rakami nin iyadap sa mabyat tuloy a panunubok tan
ikadayo' nakami konan si sya a Kadukaan.^m

¹⁴Wanin, no pirdunawen moyo saray nagkasalanan komoyo, pirdunawen nakamo anamaet nin Dios a syay Ama moyo nin itaw sa langit. ¹⁵Bale' no kai moyo sara nin pirdunawen a nagkasalanan komoyo, kai nakamo anamaet lamang nin pirdunawen nin Ama tamo sa langit.”

Say Maipa'ka' sa Pagkukulasyon

¹⁶“Anamaet, no magkulatoryonⁿ kamo, andi' moyo nin ipa'kit sa bakas moyo nin bilang konran masantos kano wadi'. Mabereng a bakas ra tan misket saran nikasama' tan kai sara nin mangusay ta pigaw nin ipa'kit ran mampagkulatoryon sara. Ibarita' ko komoyo, bana' ta rinayo rasaraynan tutawo kasaynan risibyen ran gun-guna mangibwat konan Dios. ¹⁷Bale' si'kamo, no magkulatoryon kamo, kai kumon nin ma'kit sa bakas moyo; magra'mos tan mangusay kamo, ¹⁸ta pigaw nin kasan makatanda' a mampagkulatoryon kamo. Si Dios nin Ama moyo a kai nin ma'kit, a sya tamo' a maka'kit, ket gun-gunawan nakamo.”

^l 6:11 *kanen min inawru-awro* - O: *kanen min para dilap* - O: *kanen min masadag sawanin*.

^m 6:13 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti: *Anaod, ikon moy kasan anggawan nin pag'aadi', pakayadi' tan kagalangan. Peteg a wanin.* ⁿ 6:16 Mabasa a maipa'ka' sa *Pagkukulasyon* sa Glusaryo.

Say Maipa'ka' sa Uapes

Lucas 12:33-34

¹⁹“Andi' kamo nin maninep nin kayamanan iti sa luta' ta say kayamanan iti ket tumaey tan maet'et ran insikto tan matakaw sa naninepan, ²⁰no kai edet, say kayamanan nin itaw sa langit a dinepen moyo ta kai nin tumaey tan kai nin maet'et nin insikto tan kasan makatakaw itaw. ²¹Ket maninep kamodtaw anaod ta, no adti a kami'nan nin mabli komoyo ket itaw anamaet a nakem moyo.”

Lucas 11:34-36

²²“Say mata anamaet, bara'mo nin tyo' nan lalaman. No maslag a mata nan sayay tawo, bara'mon mapalaway ya nga'min a intiron lalaman na. ²³Bale' no makapoy a pangingikit na bara'mon nadedleman yay intiron lalaman na. Ket, no si palaway kumon nin kanakman na ket nag'in anan dedlem bana' sa abas a uapes na, ani ana nin dedlem nin kabibyay na.”

Lucas 16:13; 12:22-31

²⁴“Kai nasara anamaet nin mapagsirbyan nin kusto nin sayay alila' a rway niduman amo na, ta no rwa ray amo na, mas kawa'nanen nayay saya dyan si saya, ket mas tutuo ya konan saya dyan konan saya. Wanin anamaet, kai moyo nin mapirngan a magsirbi konan Dios tan say umagawa kamon maningkap.

²⁵Kanya' edet nin ibarita' koyti komoyo: Andi' kamo nin umaburido maipa'ka' sa matkap moyo konan sitin byay a bilang say ikabyay, inumen, tan isket moyo. Say pipa'kaan nin byay moyo ket mas ararem dyan say pangangan tan pisisket.

²⁶Kiten moyo saray manuk-manok: Kai sara nin mampangmula ni mampangyatab o maninep nin kanen ra, bale' mampangawan nasara nin Ama moyon itaw sa langit. Kai kamo para nin mas mabli kona dyan saray manuk-manok? ²⁷Anaod, mapaanro moyo kasi a byay moyo mataman nin sayay udas tamo' no umaburido kamo?

²⁸O' a, ambale' a aburido kamo maipa'ka' sa isket moyo? Imatunan moyo pan gumista a bakas nin buburak nin dikot. Kai nin magtrabaho o mangabel nin isket ra. ²⁹Bale' ibarita' ko komoyo, abirno aninay pupustura nin seket na ni Adi' Solomon ta wanin anay yaman na, kai ya et nakapisket nin kapadan bista nan mataman saya tamo' sa sain nin buburak. ³⁰Ket no mapasketan nan wanin kabista nin Dios a dudikot a isen sawanin bale' dilap ket magwa' a ipuor tamo' sa syang, kai na kasi nin ibi a isket moyo? Aninay kababwan nin pagmamatalek moyo!

³¹Kanya' nin, andi' kamo nin umaburido maipa'ka' sa ikabyay moyo, a no adti kamo mangalap nin inumen, kanen, tan isket moyo. ³²Sain

nin bubagay a iti tanan pirmi sa nakem ran tutawon kai nin magtanda' konan Dios. Anaod, main ya a Ama moyo sa langit nin magtanda' a matkap moyo in nin bubagay. ³³Si'kamo bale', matkap a say mu'na-mu'na nin iti sa kanakman moyo ket say maiyadilanta a maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios tan say pangngawa' moyo nin say mapteg para kona, ket ibi nayti nga'min nin matkap moyo.

³⁴Kanya' nin andi' moyo nin kaaburidwan a mangyadi' sa adapen a awro; adapen moyoyna li' no isen ana. Kustoynay matkap moyon adapen sawanin.”

Say Matkap nin Taladan Maipa'ka' sa Kinamapteg

Lucas 6:37-38,41-42

7 ¹“Andi' ka nin manintinsyan kapada mon tawo a bara'mo kan hwis ta pigaw nin kai naka li' nin sintinsyawan nin Dios. ²O', ta no pa'no mosaran sintinsyawan a kapada mon tawo, wantaw naka li' nin sintinsyawan nin Dios. No ani a nipanukat mo sa kapada mon tawo, wanin anamaet li' a itubale' nan panunukat nin Dios komo. ³Ambale' a say kasalanan ran kapada mon tawon bara'mon puling tamo' tana a ma'kit mo, bale' kai mo nin mangkaasikaso a bara'mon truson nakasalimbeng ana sa mata mo? ⁴Pa'no mon maibarita' kona, ‘Galten tayay puling mo,’ anta si'ka ket ni kai ma mangkaasikaso nin galten a truson nakasalimbeng sa mata mo? ⁵Maong ka kano wadi!! Galten mo yapo' a kadukaan sa kanakman mo ba'yo ka manita nin kapada mon tawo.

⁶Andi' moyo nin ipasuet a mangyakay nin maipa'ka' konan Dios konran tutawon nikasama' a kabibyay tan kasan kading'eyan. No ipasuet moyo, bara'mon nibi moyoy pirlas moyo konran baboy ket italmatalmak ra tamo' o bara'mo anamaet nin nibuntok moyo konran aso a masagradon bubagay ket birngan rakamon kayaten.”

Lucas 11:9-13

⁷“Kidawat kamo konan Dios nin say matkap moyo ket byan nakamo. Ituluy-tuloy moyoy manumog kona ket tulungan nakamon manumog sa mantikapen moyo. Kumutana kamo ket pasrepen nakamo ⁸ta sarba ran kidawat, mabyan sara. Sarba ran manumog, makadumog sara; tan sarba ran kumutana, pasrepen sara. ⁹Si'kamom mumatua, byan moya paran bato no kidawat yan ma'kan a anak moyo? Kai! ¹⁰O, byan moya paran ulay no kidawat yan kuna' komoyo? Kai anaod! ¹¹Say rabay ko nin irgwen, no si'kamo nin tawo tamo' a sikakasalanan ket tanda' moyoy mamin mabistan bubagay konran a'nak moyo, kai na kasi ibi nin Ama moyo sa langit a no ani a maabig para konran kidawat kona?

¹²Edet, no ani anamaet a rabay moyon gaw'en ra komoyo nin kapada moyon tawo, saytaw a matkap moyon gaw'en konra. Konan siin, matukid moyo a uakay nin Gagan-gan ni Moises tan saray prupita.”

Matkap a Pangungusisa' nin Kabibiyay

Lucas 13:24

¹³“Si akipot nin purta a serpan moyo sa Pag'adian nan Dios. Anaod, si purta nin siaabri nin mako sa impyirno ket alawang ya, tan mainum'ay yan tumbuken tan abaw saraynay mampakodtaw, ¹⁴bale' akipot yan page' a purta tan maidap yan tumbuken a dalan nin mako sa byay a iti konan Dios, ket matalag saray makadumog kona.”

Lucas 6:43-44

¹⁵“Pakatalad kamo konran mibalu'-balu' a prupita nasaran Dios. Bara'mo saran mauyamo' a karniro a rabay nin irgwen ket bara'mo saran tutuon mammemper konan Dios, bale' say tutuo bara'mo saran mabayanin ayep ta say gagara ra ket manida'. ¹⁶Say pakaalilbian moyo konra ket say pigagawa' ra, kapadan pakaalilbi' moyo no maabig yay kayo o mula sa paka'kit nin bunga na. Si ambo' nin ubas, kai ya gumungan ubas, tan si arumas, kai ya gumungan igos. ¹⁷Mataway a bunga nin marigsa nin kayo, ket main nin dipirinsya nin bunga nan kayon main nin sida' na. ¹⁸Si malambot nin kayo kai ya gumunga nin duka' ket si main nin sida' nin kayo kai yaynamaet gumunga nin mabista. ¹⁹Pukanen tamo' mi'sa li' puuran a kayon gumungan duka'. ²⁰Wanin anamaet konran magwadi'-wadi' a prupita nasaran Dios, maalilbi' moyo sara sa paka'kit nin pigagawa' ra.”

Lucas 13:25-27

²¹“Pakatalad kamo! Abaw saray tumawag kongko a wanra, ‘Uunuren ko! Uunuren ko!’ bale' ambo' nin sarba ra ket risibyen nan Ama kon itaw sa langit sa Pag'adian na, no kai edet, saraytaw tamo' saray gumwa' nin karabayan na. ²²Sa Awron Paninintinsya, abaw sara li' a mamarita' a wanra kongko, ‘Uunuren ko, ambale' ey? Nangyakay kami anamaet nin maipa'ka' komo! Kai para a pinaanda' misaray nasrepan nin duka' a uispirito tan nakapagmilagro kami et sa pakayadi' mo?’ ²³Bale' i'bat koyti li' konra, ‘Ambo' katamo gapo nin trabahador! Kumadayo' kamodti kongko, si'kamon gumu-gumwa' nin duka!’ ”

Say Maipa'ka' sa Katutulok

Lucas 6:47-49

²⁴“Anaod, si rumnge' tan tumulok sa sain nin uakay ko, maipada ya sa sayay manakem nin tawo a bato a pundasyon nan nipa'deng nan bali na. ²⁵Ginmagyo ya. Marges yay rapeg tan linmanip ya. Bingkasan nayan siri bale' kai ya nin nayba' a bali ta batoy pundasyon na.

²⁶Ket si nakarnge' anamaet bale' kai ya nin mangimbabaet, maipada ya sa sayay kasinakem nin tawo a nipa'deng nayay bali na sa bubuyangin.

²⁷Ginmagyo ya anamaet a lamang. Marges yay rapeg tan linmanip ya. Bingkasan nayan siri a bali ket nayba' yan liso.”

²⁸Ket sin nayadi' yayna nin nangyakay itaw si Jesus, naka'ngap saray tutawo sa no pa'non pangangakay na. ²⁹Wanin ran tutawo ta say pangangakay na ket main nin pakayadi', ambo' nin bilang konran saray Madudunong sa Gugan-gan.

Mamaanda' ya a Cristo nin Makaparmay nin Sakit sa Katat

Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16

8 ¹Ket sin kinmayupa' ya nangibwat sa purod si Jesus, tinumbok rayan abaw tuloy nin tutawo. ²Kaaram-aram, main nin sayay tawon mampagmasakit nin duka' sa katat a mantawagen nin liprusi^o a kinmadani kona. Nanalimukod ya sa adapan na ni Jesus tan nipainganga'do na, “Ser, no rabay moyo magwa' moyo nin maako' rako anamanaet nin tutawo a bilang sa gindat^p”

³Nipababo naya ni Jesus a gamet na kona tan wana, “O', rabay ko. Umanda'^q kayna.” Ket tampor inmanda' yay tawo. ⁴Ket wana ni Jesus kona, “Mangrengel' kan maong. Andi' moyti ibari-barita' sa si'numan, ana edet, mako ka konan padi' ta ipadar moy nikapaanda' mo.^r Ket mangida'ton ka sigon sa Gugan-gan nin nibi na ni Moises ta pigaw nin maipa'kit a katutu'wan konra no si'no ako.”

Say Pagmamatalek nan sayay Ambo' nin Judio

Lucas 7:1-10

⁵Nako sara si Jesus sa Capernaum ket sin karate' radstaw main nin ambo' nin Judio nin sinumna' konra. Kapitan yayti nin sundalo' nin Romano ket dinawat na kona ni Jesus ⁶a wana, “Ser, mampagmasakit yay alila' ko. Itaw ya sa bali ko. Naparalitiko ya ket mangkapaidap yan maong.”

⁷“Sigi, paandaen koya; tamoyna sa bali mo,” wana ni Jesus.

⁸“Ay, kai, Ser! Andi' ana,” wanan kapitan, “ta kai ako kumana' a sumrep ka sa bali mi. Ket, sadag anan ibarita' mo, 'O', umanda' yayna,' ket umanda' yaynay kawa'n'an kon alila' ko. ⁹O', maibarita' in ta mantumulok akon lamang konan pangulo kon diri, tan main nin susundalo' a iti sa pakauray ko. No ibarita' ko konan sayay sundalo' ko, 'Mako kadtaw e,' ket mako yaynaod; ket konan saya anamaet ibarita' ko, 'Mako kadt,' ket umarak ya kongko. Wanin anamaet a lamang konan aripen ko. No wangko kona, 'Gaw'en mayti,' gaw'en ta gaw'en naya anaod.”

¹⁰Naka'ngap yan tuloy si Jesus sin narnge' naytin wanan kapitan. Ket wana konran mantumumbok kona, “Ibarita' koyti komoyo a kasa gapo et

^o **8:2a** Mabasa a maipa'ka' konan siti nin masakit a *liprusi* sa Glusaryo. **P 8:2b** *maako' rako nin tutawo a bilang sa gindat* - Sa Griego: *paringgasen*. **¶ 8:3** *Umanda'* - Sa Griego: *ruminggas*. **¶ 8:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 14:1-32.

nin narngel kon tawo a main nin wantin pagmamatalek mataman kontamon Israelita! ¹¹Ibarita! ko komoyo, rumate! li' a awro nin abaw sara li' a ambo' nin Judio nin mangibwat sa baytan tan sa panrupan a kipunsya nin kidungon mangan kalamo' ran puon tamon Judio, a sara si Abraham, Isaac tan Jacob, itaw sa Pag'adian nan Dios. ¹²Sara bale! a raruman Judio nin sara kumon a kipag'adi! konan Dios ket, itampal sara li' itaw sa pinasyan dedlem tan pinasyan kaday'an konan Dios ket itaw umasisit sara li' tan ngumaretenget li' a ngipen ra bana! sa pakapaidap tan bereng ra.” ¹³Kaaram, wana ni Jesus konan kapitan, “Mako kayna. No ani a timper mo, saytaw anamaet a mangyadi!”

Ket konan sitaw si udas a inirgo na ni Jesus taw, inmanda! yay alila'.

Pinaanda' nasaran Cristo a Abaw nin Tutawo

Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41

¹⁴Nako sara si Jesus sa bali ra ni Pedro. Nakaida! yay katyangan nan babayi ni Pedro ta ma'mot ya. ¹⁵Gina'getan naya ni Jesus a sayay gamet na ket tampor a inmanda! ya. Nibangon yayna tan nagsirbi ya konra ni Jesus sa pangnganan.

¹⁶Sin yinmabina, ni'ra-ni'ras rasaran tutawo kona ni Jesus a mampagmasakit a nasrepan nin ispiriton duka!. Pinalakwan nasara ni Jesus a dudimunyo sa irgo na tamo!, tan pinaanda' nasara a sarba ran main nin masakit. ¹⁷Napatutu'wan a wana ni Prupita Isaias sa wanin a ginwa! na ni Jesus. Wana, “Syay nanambar nin sarban mumasakit tamo tan ginlat na nga'min a sarban man'irangep tamo sa lalaman tamo.”^s

Saray Mangkatuga' nin say Maipa'ka' sa Katutumbok konan Cristo

Lucas 9:57-62

¹⁸Ni'sa, sin na'kit na ni Jesus a ka'bawan ran tawo, pinasaki nasaray tumutumbok na nin makodtaw sa rubari!. ¹⁹Sin sain, kinmadani ya kona ni Jesus a sayay Madunong sa Gungan-gan tan wana kona, “Maistro, mayi ako komo adtiman a keen mo.”

²⁰Ket wana ni Jesus kona, “Mas maong sarayna edet a uayep sa tatalon ta main nin piikapan ran diri, tan sara et a manuk-manok ta main nin apunan ran diri ta, si'kon si Pinaitawo, kasa nin bali kon diri a magwa' nin painawnan.”

²¹Si saya nin tumutumbok wana kona ni Jesus, “Ser, no mi'sayna li' ta itabon koya yapo! si tatay mi.”

²²Bale! wana ni Jesus kona, “Kai, mayi ka kongko. Pauryan mon saray kasa sa sirong nin pag'aadi! nan Dios a mangitabon konran nunati ra.”

^s 8:17 Isaias 53:4

Main nin Pakayadi' nan Cristo sa Pwirsas sa Libed-libed

Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25

²³Kaaram, nako ya nin rinmuran sa baluto si Jesus ket nayi saray tumutumbok kona. ²⁴Sin kapresan ran mansumaki, bigra' a tribunada ana, ket si baluto ra manlumdeg yaynan maspakan nin burakan. Sin sain, mampa'lek ya si Jesus. ²⁵Kina' raya nin pinukaw. Wanra kona, “Maistro, manlumdeg atamoyna! Isalba rakami!”

²⁶Wana ni Jesus konra, “Aninay li'mo moyo! Aninay kababwan nin pagmamatalek moyo!” Ket nibangon tan inumdeng ya tan nigan-gan nan tumngen yay siri tan kumpa' a daluyon. Tampor linumteng tan linminak yay taaw.

²⁷Naka'ngap saray kalalamo' na. “Ani ket a pitatawo nan siti a mataman si tribunada tan say daluyon, tumulok kona!”

Main nin Pakayadi' nan Cristo konran Dudimunyo

Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39

²⁸Nakarate' saradtaw sa rubari', sa lugar a sakop nan Gadara. Rwa ran lalaki nin linumwa' sa yukib nin mampanabunan a sinumna' kona ni Jesus. Nasrepan saran ispiriton duka' ket pinasyan bayani ra kanya' nin mali'mo saran lumabas itaw a tutawo. ²⁹Sin naalilbi' raya si Jesus, wanran niburyaw, “Si'kan Anak nan Dios, ani ket a kabiangan mo komi? Iti ka para ta pigaw nin padya'dyaen nakami ana abirno nin kai et narate' a udas nin panunusa?”

³⁰Sin sain, sa ambo' nin adayo' sa kami'nan ra ket main nin abaw nin baboy a mampangan. ³¹Wanran nikidawat nin inganga'do nin ispiriton duka' kona ni Jesus, “No palakwanen rakami ana, aburuyan mo tana edet a sumrep kami konran baboy.”

³²“Sigi, mako kamoyna,” wana ni Jesus. Ket linakwanan rasaran ispiritllbaboy nin namunta sa kikiras ket nanabo' sara sa raranom tan nati sara nga'min.

³³Saray mampangalila' konran baboy, nagsipalayo saran nako sa babali tan nibari-barita' ray nangyadi' lalun-laloynay nangyadi' konran rway lalakin nasrepan nin ispiriton duka'. ³⁴Kanya' nin sin narngel' rayti nin gumabali, nako sara kona ni Jesus tan nikidawat saran inganga'do a lumakwan yaynadtaw kadi' sa lugar ra.

Mamaanda' ya a Cristo nin Sayay Kai nin Makakimey

Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26

9 ¹Ket rinmuran sara anamanaet sa baluto si Jesus nin sumubli' sa rubari' a mako yayna sa babali'. ²Ambo' nin na'teng sin itaw sarayna,

^t 9:1 Capernaum.

main nin nirate' ran tutawo nin sayay lalakin kai nin makakimey a nakaida' sa idaan na. Na'kit na ni Jesus a pagmamatalek ra kona ket wana konan lupoy, “Rumiriket ka, amigo. Napirduna anay kukasalanan mo.”

³Ket itaw, main nin umno ray Madudunong sa Gugan-gan. Sin narngel raytaw ket wanra sa nakem ra, “Man'u'na-u'nawan nayay Dios nin sitin tawo!”

⁴Bale', nataros na anaod ni Jesus a iti sa nakem ra kanya' nin wana konra, “Ambale' nin duka' a pangingsip moyo? ⁵Wamoyo tana kumon ket mas magwa' et nin ibarita' a umanda' nin makalalako kayna, dyan si mapirduna anay kukasalanan mo! ⁶Ket, ta pigaw nin matandaan moyo a si'kon si Pinaitawo ket main nin pakayadi' kon mamirdunan kukasalanan iti sa luta', ibarita' koyti,” ket anaod wana ni Jesus konan paralitiko, “Mibangan ka. Awiten ma in si undayon mo ta sumubli' kayna komoyo.”

⁷Nibangon yay tawo ta nugot yayna sa bali ra. ⁸Sin na'kit rayti nin tutawo nin itaw, naka'ngap saran awit a li'mo tan rinayo rayay Dios ta binyan yay tawo nin wanin a pakayadi'.

Kayaban nasara nin Cristo a Makasalanan

Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32

⁹Linmakwan yadtaw si Jesus. Sin manlumalako ya, na'kit nayay maniningir nin buis^u a si Mateo nin nakatekre' itaw sa upisina na. Wana ni Jesus kona, “Mag'in kan tumutumbok ko.”

Inumdeng ya si Mateo tan nayi ya kona ni Jesus.

¹⁰Nangan yadtaw si Jesus tan saray tumutumbok na sa bali na ni Mateo, ket abaw saray maniningir nin buis tan ambo' nin rilihyuso a kadungo ra. ¹¹Main nin myimbros sa dupong ran Pariseo a mampangimaton kona ni Jesus, ket wanra konran tumutumbok na, “Ambale' a mangkidungo yay maistro moyo konran wanin a tutawo?”

¹²Narngel nayti ni Jesus ket inubatan nasara nin sayay alimbawa'. Wana, “Ambo' nin saray marigsa a makatkap nin duktor, no kai edet, saray main nin masakit. ¹³Maipa'ka' konan siin, adalen moyan maong a mabasa sa Masanton Kasuratan a wanan Dios, ‘Say mapainganga'do kamo konran kapada moyon tawo a makapaririket kongko, ambo' a say dalton moyo.’ Adalen moya in ta nako akodti sa luta' nin mamagbabawi konran makasalanan ambo' konra nin kano ket matunong sara.”

Say Pisiswian nin say Ba'yo tan say Nakaiparmawan

Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39

¹⁴Main nin ni'sa, nako saray tumutumbok na ni Juan a Mammawtismo kona ni Jesus. Wanra kona, “Si'kami tan saray Pariseo, ket

^u 9:9 Mabasa a maipa'ka' konran *maniningir nin buis* sa Glusaryo. ^v 9:13 Oseas 6:6

mampagkulasyon kami. Ambale' a saray tumutumbok mo ket kai sara gapo nin mampagkulasyon?"

¹⁵Ni'bat na ni Jesus konra nin saya yan alimbawa', "No main nin kasal, kasan sapo nin kiriga sara konan nubyo a kumbidado na! Leg'an a kalamo' raya et a nubyo, kai sara gapo nin gumereng. Bale' rumate' li' a panaon a maikadayo' ya ket magkulasyon sarayna."

¹⁶Wana et ni Jesus a maipa'ka' sa ba'yon akay na, "Kasan tawon manali'neb nin ba'yon abel sa ma'ran a aysing ta no gaw'en a wanin, si ba'yon abel kumsen ya li' ket guruyen naya a ma'ran nin abel ket maluod yay bisang na. ¹⁷Kasaynamaet a lamang nin mangikwa nin mampibaliw nin arak sa ma'ran a katat nin supot a pangangwan, ta no gaw'en a wanin, si mampibaliw nin ba'yon arak tubraken naya, ket masida' yay supot tan mapirdin ma'met a arak. Matkap a say ba'yon arak ket ikwa sa ba'yon pangwan ta pigaw nin kasa konran saraytin rwa a mapirdi."

Pinaanda' nan Cristo a Grabin Mumasakit

Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56

¹⁸Mampag'irgo ya et si Jesus sin rinmate' yay sayay pangulo nin Judio. Tinmalimukod ya sa adapan na ni Jesus tan wana, "Kai ya et nin nainsanan nin nati a anak kon babayi. Mayi ka tana kadi' sa bali ko tan ipababo moy gamet mo kona ta pigaw nin sumubli' yan mabyay."

¹⁹Inumdeng ya si Jesus tan nayi ya kona. Nayi sara anamaet a tumutumbok na.

²⁰⁻²¹Sin adap rayna sa bali nan upisyal, main nin babayin kinmadanin nako sa gurot na ni Jesus. Sitin babayi ket labinrway taon anan mandumaya' ya nin kasan tegen. Ket wanan sitin babayi sa nakem na, "Makudit koya tanay aysing na umanda' akoyna." Kanya' nin kinudit nayay saroy nan aysing na ni Jesus.

²²Nibring yan inmadap si Jesus ket wana konan babayi, "Arikong, rumiriket ka. Bana' sa pagmamatalek mo ket inmanda' kayna." Ket tampor konan sitaw anan udas inmanda' ya.

²³Nituloy raynay nako ket nakarate' sara sa bali nan pangulo. Sinumrep ya si Jesus ket sin na'kit nan itaw main nin musiko tan gewgewan ran tutawo, ²⁴wana, "Lumiwa' kamodti nga'min. Kai ya nin nati a anak; mampa'lek ya tamo'." Ket kinaka'lisan rayan panuya'-tuya' kona. ²⁵Sin napaliwa' sarayna nga'min a itaw, linmuob ya si Jesus sa kwarton kami'nan nan anak. Gina'getan nay gamet na ket nibangon ya. ²⁶Natanda-tandaan tin ginwa' na ni Jesus sa sarban bubabalidaw.

²⁷Nibwat yaynadtaw sa bali nan upisyal si Jesus. Sin manlumalako ya, rwa ran bulag a tinmumbok konra. "Ka'dwan rakami kadi', si'kan nipangako' a puri na ni David," wanran nita'wa-ta'way.

²⁸ Sin sinumrep ya si Jesus sa bali, saray rway bulag inmarak sara kona. Tinepetan nasara a wana, “Mamper kamo nin mababa' kon gaw'en a maka'kit kamo?”

“O', Maistro, mamper kami,” ni'bat ra.

²⁹ Inapros na a mata ra tan wana, “Mangyadi' komoyo a tepren moyo.”
³⁰ Ket naka'kit sarayna. Mairon nin nibibilin na konra a andi' ra ibari-barita' a maipa'ka' sa sayti.

³¹ Wanin man a wana ni Jesus, nika' ran lamang nibari-barita' sa sarban bubabalidaw a maipa'ka' kona.

³² Mampibwat saraynaytaw saray rwan gindat a bulag sin main nin tawon naumel ta nasrepan yan ispiriton duka' a nirate' ran umno ran katawo kona ni Jesus. ³³ Sin napalakwan nayayna ni Jesus a ispiriton duka', nakapag'irgo yayna a tawon naumel ket naka'ngap sara nga'min a tutawodtaw. “Sawanin kami tamo' naka'kit nin wanin iti sa Israel,” wanra.

³⁴ Bale' main nin Pariseo nin itaw ket wanra, “Si uunuren ran uispiriton duka' binyan naya in nin pakayadi' kanya' nin makapamalakan yan ispiriton duka'.”^w

Say Pakapaga nan Cristo konran Abaw a Tawo

³⁵ Kina'-kina' na ni Jesus a abaw nin bubabali tan bubaryo nin niyakay naya sa sinaguga tan nipata-patanda' nayay Mabistan Patanda' nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios. Pinaa-paanda' nasaray tutawon main nin nagsikabarang nin masakit tan man'irangep sa lalaman ra. ³⁶ Ka'dwan nasaran tuloy a nadupong nin abaw a tutawo ta marere' sara tan kasan makatulong konra a bara'mo saran karniro nin kasan mangipastor konra. ³⁷ Ket wana konran tumutumbok na, “Abaw saray nasadya' nin masagyat nin sumrep sa Pag'adian. Wanin man, matalag saray mangyayatab, ³⁸ kanya' edet nin idasal moyo konan Dios a syay main nin ikon sa yayataben a mangibaki' ya et nin saray trabahador nin kiyatab.”

Say Nipangibaki' nan Cristo konran Labinrwa

Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16

10 ¹ Sawanin, kinayaban nasara ni Jesus a labinrwan adanin tumutumbok na tan binyan nasara nin pakayadi' nin mamalakwan nin duka' nin uispirito a nakasrep sa tutawo, tan mamaanda' nin abaw a bakas nin masakit tan man'irangep sa lalaman. ² Sayti a ngaran ran saraytin labinrwan apostoles na ni Jesus: Mu'namu'na si Simon a pinangaranan nan Pedro, tan si Andres a busat na ni Pedro; si Santiago tan si busat na a si Juan a a'nak na ni Zebedeo;

^w 9:34 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yaytin birsikulo.

³mi'sa si Felipe, tan si Bartolome, tan si Tomas, tan si Mateo a gindat a maniningir nin buis, tan si Santiago a anak na ni Alfeo, tan si Tadeo, ⁴tan si Simon a myimbro nin grupon ribulusyunaryo, tan si Judas Iscariote a syay magtraidor kona ni Jesus.

Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6

⁵Nibaki' nasarayti ni Jesus saray labinrwa tan binibilin nasara a wana, “Andi' kamo nin mako sa bubabali ran ambo' nin Judio tan sa bubabali ran Samaritano, ⁶no kai, mako kamo tamoy' konran Israelita a saray pinili' nan tutawo nan Dios bale' bara'mo saran karniro nin pinauryan. ⁷Ika' moyo nin ipatanda' konra a dandani yayna nin mag'adi' iti sa mundo a Dios. ⁸Paandaen moyo saray mampagmasakit, pabyayen moyo saray nunati, paandaen^x moyo saray mampagmasakit nin duka' sa katat, tan palakwanen moyo saray uispiriton duka' a nakasrep sa tutawo. Nangrisibi kamon kasan bayad nangibwat konan Dios, andi' kamo anamaet nin pabayad sa gaw'en moyo konran tutawo. ⁹Andi' kamo nin mibalon nin kwarta, ¹⁰tan andi' kamo nin mibag o mangawit nin pisilyan nin aysing o sapatos, o baston, ta si sayay mampagtrabaho, manepag a ibi ran pagtrabawan na a matkap na.

¹¹No rumate' kamo sa sayay babali o baryo, maningkap kamon maikana' a tawon mamagtuloy komoyo tan miikap kamo konan siin a pammali leleg nin isen kamo konan siin a lugar. ¹²No rumate' kamo sa sayay bali, dawaten moyoy pammindisyon nan Dios konran main nin bali. ¹³No maong saran tawo, bindisyunan nasaran Dios, bale' no ambo' saran maong nin tawo, babawien moyoy nipamindisyon moyo. ¹⁴Ket no main nin pammali o babali a saray tawodtaw ket kai rakamo nin pagtuluyen o kai ra nin reng'en a man'iparate' moyo konra, mibwat kamodtaw tan pagpagen moyoy ta'pok sa ayi moyo nin mangipataros a madusa sara li' sa sain a ginwa' ra. ¹⁵Ibarita' koyti komoyo a sa Awro li' nin Manintinsya yay Dios, mas mabyat li' a dusan ibi nan Dios konran tutawo nan siin a babali dyan sa dusan ibi na li' konran taga Sodoma tan taga Gomorra^y.”

Say Nipamau-pau'na nan Cristo konran Labinrwa

Marcos 13:9-13; Lucas 21:12-17

¹⁶“Rumnge' kamon maong. Pakanda' kamo ta ibaki' katamon mako konran maraet a tutawo. Bara'mo kamo li' nin karniro nin nalibed ran mabayanin atap a uayep. Ket matkap a pag'inen moyon matadem a pangingsip moyo a kapada nan ulay, tan pag'inen moyon malinis a

^x **10:8** paandaen - Sa Griego: *paringgasen*. ^y **10:15** Mabasa a maipa'ka' sa *Sodoma tan Gomorra* sa Glusaryo.

gugagara moyo a kapada kamo anamaet kaamo' nin kalapati. ¹⁷Pakanda' kamo ta dakpen rakamo li' tan bistawen rakamo li' tan sanet-saneten^z rakamo li' itaw sa susinaguga ra. ¹⁸Ika' rakamo et li' nin usisaen sa adapan ran mag'uuray tan uadi' bana' ta mangkikalamo' kamo kongko, ket pagkanawanawa moyoyna in li' nin mangipatanda' nin maipa'ka' konan Mabistan Patanda' konra tan konran raruman tawo. ¹⁹No itaw kamoyna li' nin man'usisaen nin naiyadap konra, andi' moyo nin kaaburidwan no ani a ibarita' moyo tan no pa'noy pammarita' moyo. No udas moyoyna li' nin tumnoy, ibarita' nayna li' nin Dios komoyo a ibarita' moyo, ²⁰ta ambo' li' nin si'kamoy mampag'irgo no kai si Ispirito nan Dios a Ama moyo a mampag'irgo yupa' komoyo.

²¹No saytaw, main li' nin tutawo nin mangipapati nin subsat ra. Main li' nin uama nin mangipapati nin a'nak ra, tan main anamaet li' nin a'nak a magribildi^a tan mangipapati konran mangatua ra. ²²Wanin ta guraen rakamon sarban tutawo bana' ta mantarig'enan moyoy mangkikalamo' kongko. Bale' si tawon tarig'enan nay tumulok kongko anggan kala'pusan nin dya'dya', makarate' ya sa Pag'adian nan Dios. ²³No padya'dyaen rakamo sa sayay babali lumakwan kamon mako sa sakalako. Ibarita' koyti komoyo a kai moyo et li' nin nakka' nin nangipatandaan a sarban bubabali nan Israel, si'kon si Pinaitawo ket sumubli' akoyna.”

Lucas 12:2-9

²⁴“Kasan si'numan nin mampag'adal a mas ata'gay dyan si maistro na. Wanin anamaet, kasan alila' a mas ata'gay dyan si amo na. ²⁵Ket makuntinto yayna a sayay mampag'adal no sa kapapa'sar ket makakipada ya konan maistro na, o si sayay alila' no makakipada ya konan amo na. Ket si'koyna anaod, nin bara'mon ulo nin pamilya, ket tinawag rakon Beelzebul a uunuren ran dudimunyo, laloynan kasan sapo a si'kamo nin tawo ko, ket pangaranan rakamo anamaet nin maraet.

²⁶Anaod, ta si'koy amo moyo, andi' moyo sara nin ikali'mo a tutawo ta sarban bubagay a adi sawanin ket maipadar li' no marate' a udas, ta kasan sikrito nin kai nin matandaan. ²⁷Say bubagay a si'kamo tamo' a namaritaan ko, ipatandaan moyo li' sa sarban tutawo. ²⁸Andi' moyo sara nin ikali'mo a makapangmati konan sitin lalaman bale' kai nin makapama'no konan kararwa moyo, no kai si Dios a ikali'mo moyo a syay makapangmati nin lalaman tan kararwa moyo itaw sa impyirno. ²⁹Magwa' saran kalapsing a rway manuk-manok. Mataman wanin bale', ni saya konra kasan maragrag nin mati no kai na aburuyan nin Dios a Ama sa langit. ³⁰Wanin anamaet a lamang komoyo, ni say sabot moyo

^z 10:17 *sanet-saneten* - Sa kaugalian ran Judio, sayti a dusa nin pagriribildi nan sayay tawo sa main nin pakauray. ^a 10:21 Mikas 7:6

sa ulo ket nabilang na et. ³¹Kanya' anaod nin andi' kamo nin mali'mo ta mabli kamon adayo' kona dyan saray abaw a manuk-manok.

³²Sawanin anaod ibarita' ko, si si'numan a mangipatutuo konra nin tutawo a tumutumbok koya, ipatutuo ko li' anamaet nin tumutumbok koya kona ni Ama ko nin itaw sa langit. ³³Bale' si si'numan a mangibudi' konran tutawo a tumutumbok koya, ibudi' ko li' anamaet kona nin Ama ko nin itaw sa langit a tumutumbok koya.”

Say Matkap a Katatarig'en ran Tumutumbok nan Cristo

Lucas 12:51-53; 14:26-27

³⁴“Andi' moyo nin ipa'ka' a nako akodti sa luta' ta pigaw nin main nin pitutuno. Kai ako nin nakodti ta pigaw nin main nin pitutuno no kai edet, ta pigaw nin main nin pilalaban. ³⁵Bana' sa gagara nin nipako kodti sa luta' kuntrawen naya li' nin anak nin lalaki a ama na, si anak nin babayi si ina na, tan si manuyang nin babayi si katyangan nan babayi. ³⁶Saray mairot a kakontra na li' nin sayay tawo ket saray dirin kalamanan na.^b

³⁷No mu'na-mu'na sara konan sayay tawo a mangatua na dyan si'ko, kai ya maikana' nin tumutumbok ko. O' no saray mu'na-mu'na konan sayay tawo ket saray a'nak na, kai yan lamang anamaet maikana' nin tumutumbok ko. ³⁸O' ta si tawo a kai ya nin mamalatay nin kudos na nin kai na ipulisay a wanin nin mabli kona, kai ya nin kumana' nin tumutumbok ko. ³⁹Si si'numan a pablyen nay byay nadi sa mundo, mati ya li' a lamang, bale' si si'numan a gurutan nay byay nadi bana' sa pammabli na kongko, madumog na a tutuon byay.”

Marcos 9:41

⁴⁰“Saray tutawon mangako' komoyo, si'koy inako' ra tan saray mangako' kongko, si Ama ko nin namaki' kongko a inako' ra. ⁴¹Si tawon mangako' nin sayay ibabaki' nan Dios bana' ta tanda' nan ibabaki' nayayti nin Dios, mabyan ya li' nin gun-gunan kapada nin gun-guna nan ibabaki' nan Dios tan si tawon mangako' konan sayay matunong a tawo bana' ta titin tawon akuen na ket matunong ya, mabyan ya li' nin gun-gunan kapada nin gun-guna nan matunong a tawo. ⁴²Ibarita' koyti komoyo a mataman nin si sangkadaitean a pagsisirbi, alimbawa' say pamainom tana konan sayay ayupa' a tumutumbok ko, a pagsirbyan raya bana' ta tumutumbok koya, si mangwa' nin wanin kasan sapon mabyan ya li' nin gun-guna.”

Si'no ya a Cristo

Lucas 7:18-35

11 ¹Sawanin, sin nayadi' nasarayna nin binibilin ni Jesus a labinrwan tumutumbok na, linmakwan yayna konan sitaw a

^b 10:35-36 Mikas 7:6

lugar tan nako ya sa kabaraybay nin bubabali ket itaw nipatandaan tan nipapalaway nayay Mabistan Patanda' konran tutawo.

²Si Juan a Mammawtismo sin sain ket mangkapriso ya. Natandaan nay maipa'ka' sa mumilagro nin ginwa-ginwa' na ni Jesus a syay Cristo ket nangibaki' yan tumutumbok na nin mako raya nin tepetan. ³Wanra kona ni Jesus, “Si'kayna paraytaw si nipangako' nan Dios a rumate' iti nin mag'adi', o main et nin sakalakon taga'nan mi?”

⁴Ni'bat na ni Jesus konra, “Sumubli' kamo kona ni Juan ket ibarita' moyo kona a narng'e' moyo maipa'ka' sa nibarita' ko tan say naimatunan moyon ginwa' ko. ⁵Ibarita' moyo kona a saray bulag, maka'kit sarayna; saray lupoy, makalalako sarayna; saray main nin duka' a masakit sa katat, napaanda' sarayna; saray telek, makarng'e' sarayna; saray nati, pinasubli' kosaran mabyay; tan konran maidap a byay, man'ipatanda' koyay Mabistan Patanda'. ⁶Ket, makarma' yay tawon kai gapo nin maglat a pangungunor na kongko.”

⁷Kaibwat ran tumutumbok na ni Juan, inmadap ya si Jesus konran abaw a tutawodtaw nin ibarita' na a maipa'ka' kona ni Juan, a wana, “Sin nako kamodtaw sa lugar a ambo' nin matawo, ani a inilalwan moyon ma'kit itaw? Sayay tawo para a say pinanakem na ket kapada nin talaib a man'irpa-irpay nan siri? Kai! ⁸Ani edet a rabay moyon ma'kit? Sayay tawon nisket nin mabli tan mapustura? Ambo' anaod nin wanin ta saray tawon misket nin mamabli ket miikap sara sa palasyo. ⁹Ani edet a rabay moyon ma'kit? Kai para si sayay prupita nan Dios? O' bale' ibarita' ko komoyo a ambo' yan basta nin prupita si Juan. ¹⁰Wanti ey wanan Dios sa Masanton Kasuratan maipa'ka' kona,

‘Si'ko, ibaki' koyan mu'nayna komo a tawo kon

mangipatanda' nin maipa'ka' komo ta pigaw nin isadya' nay dalanan mo.’^c

¹¹Ibarita' koyti anaod komoyo: Kasa et gapon niyanak nin makakipada kona ni Juan a Mammawtismo. Abirno nin wanin bale', si sangkaayupaan nin tawon iti sa sirong nin pag'aadi' nan si mangibwat sa langit, ket mas ata'gay ya et dyan si Juan. ¹²Anaod, nangibwat ana sin nitarana' na ni Juan a mangipatanda' nin maipa'ka' konan si tinudo' nan adi' nin Dios angga et sa sayti nin awro, mangkapasuet nin ipadar ana a pag'aadi' nin mangibwat sa langit, tan abaw saray tutawo nin man'ipasuet ray sumrep.^d ¹³Bilang sa wanin a na'teng anan naipatanda' konran tutawo maipa'ka' konan mag'adi' a mangibwat sa langit, nangibwat et kona ni

^c 11:10 Malakias 3:1 ^d 11:12 awro, mangkapasuet...ray sumrep. - O: awro, mansidaen yaynay mag'adi' nin mangibwat sa langit tan saray abusado nin tutawo ket mansamsamen raya. - O: awro, mangkapasuet nin ipadar ana a pag'aadi' nin mangibwat sa langit tan saray abusado nin tutawo ket mansamsamen raya.

Moises tan saray prupita anggan sa tarana! nin pakatukid sin rinmate! ya si Juan. ¹⁴Ket akuen moyo pa a si Juan ket syay Elias^e a mantaga'nan moyon sumubli'. ¹⁵Si'kamon manrumnge!, adalen moyoyti nin maong.”

Ambo' yan Wantaw a Cristo konan si Mantaga'nan ran Rumate'

¹⁶“Ani a pangipadawan ko komoyo nin tutawo konan sitin panaon? A'nak. Ipada katamo konran a'nak a mampiikap sa plasa. Mangkuma'sel saray raruma konran kaikap ra a wanra,

¹⁷'Mampanugtog kami bale! kai kamo nin magbayli;

anta mangkibereng kami komoyo ket kai kamo anamaet nin mangabet-abet.’

¹⁸Wanin ta, sin rinmate! ya si Juan, na'kit moyon nagkula-kulasyon ya tan kai ya gapo ninom nin arak, ket wamoyo, ‘Ya! Kurang-kurangan! Nasrepan yan ispiriton duka!’ ¹⁹Wanin a lamang anamaet sin rinmate! akon si Pinaitawo nin mampangan tan mampinom ako, ket wamoyo, ‘U! Kikiten moyayti e nin tawo! Masiba! ya tan mainom yan arak! Amigo rayan maniningir nin buis tan saray raruma et nin ambo' nin rilihuyoso.’ Bale!” wana ni Jesus, “sa kabibiyay ran saray mampagmatalek konan Dios, ma'kit nin kusto a kadunungan na.”

Lucas 10:13-15

²⁰Ket binalaw nasara ni Jesus a tutawo sa lulugar a nangwaan nan abaw nin mumilagro ta kai ra et nin nagbabawian a duka' a gawa'-gawa' ra. ²¹“Ay, kado' kamoyna, si'kamon tagadti sa Corazin tan si'kamon tagadti sa Betsaida! O' ta abaw a mumilagron ginwa' kon para komoyo bale! kai moyo nin nagbabawian a kukasalanan moyo. No ginwa' ko in kumon itaw sa Tiro tan Sidon, na'teng sarayna kumon nin nisulot nin langgutsi tan tinmekre' sa abunsiyang a tutawodtaw nin mangipa'kit nin pagbababawi' ra sa kukasalanan ra. ²²Sawanin edet, ibarita! ko komoyo, sa Awro li' nin Manintinsya yay Dios, mas mabyat li' a dusa nin ibi na komoyo dyan konran taga Tiro tan taga Sidon.

²³Ket si'kamo anamaet nin tagadti sa Capernaum, ipa'ka' moyo layin raywen rakamo sa langit! Kai anaod! Kasan sapon itampal rakamo sa impyirno! No ginwa' kodtaw kumon sa Sodoma a mumilagro nin ginwa' ko sa lugar moyo, kai naya kumon nin sinida' nin Dios a Sodoma tan main ya et kumon nin babali anggan sawanin. ²⁴Sawanin edet, ibarita! ko komoyo, sa Awro li' nin Manintinsya yay Dios, mas mabyat li' a dusa nin ibi na komoyo dyan say ibi na konran tutawo sa Sodoma.”

Pangibwaten nan Cristo nin Mainawnan a Kabibiyay

Lucas 10:21-22

²⁵Sin sain, wana ni Jesus, “Ama ko a Uunuren sa langit tan sa luta!, raywen kata ta kai mo nin nipatandaan konran madudunong tan di-adal

^e 11:14 Mabasa et a maipa'ka' sa *isusubli' na ni Elias* sa Malakias 4:5.

nin tutawo a katutu'wan, no kai edet, nipatandaan moyti konran saray maayupa'. ²⁶O' a ta wanin a makapaririket komo, Ama.”

²⁷Wana et ni Jesus konran tutawo, “Nipagamet nayna kongko nin Ama ko nin gaw'en tan tandaen a sarba. O', si'ko a si anak na tan si Ama ko tamu' a mitandaan nin peteg, pati sara et a pilien kon pangipadaran kona.

²⁸Umarak kamo kongko, si'kamo nga'min nin gawa' ana nin gawa' tan mangkabyatan, ta si'koy painawnan moyo. ²⁹Tumumbok tan paiyakay kamo kongko ta madali' akon katarusan tan maayupa' a nakem ko, ket makadumog kamon inawa nin byay. ³⁰Mainum'ay a ipasunor ko, tan ambo' nin maidap tukiden a ipagwa' ko komoyo.”

Si Unuren sa Awron Painawa ket si Cristo

Marcos 2:23–3:6; Lucas 6:1-11

12 ¹Ambo' nin na'teng sayay awron Sabado a syay Awron Painawa, linmabas ya si Jesus tan saray tumutumbok na sa gagawa'. Mabital saraynay tumutumbok na kanya' nin namursing saran rinakay tan nangusim sara. ²Main itaw nin Pariseo nin naka'kit konra ket wanra kona ni Jesus, “Oy, kiten mosaray tumutumbok mo! Man-gaw'en ra in, anta maiyawa' nin mangyatab no Awron Painawa!”

³Ni'bat na ni Jesus, “Nalingwanan moyoyna palayi a nabasa moyodtaw sa Masanton Kasuratan maipa'ka' sa ginwa' na ni David nin mismo sin nabitlan ya tan saray kalalamo' na ta kasaynan ikabyay ra?^f ⁴Kai para a sinumrep ya sa Bali nan Dios tan kinalap nay tinapay a nida'ton konan Dios? Ket sayti nitataw'an ran kinnan ni David tan saray tutawo na. Maiyawa' anaod a mangan nin saytin tinapay ta saray aburuyan tamu' nin mangan ket saray pupadi'.^g

⁵Kai moyo para anamaet nin maalilbi' sa mabasa-basa sa Libron Gugangan a tepe' nin Awron Painawa, saray pupadi' no itaw sara sa Timplo nan Dios ket mansubagen ray Gugangan ta man-gaw'en ray trabaho ra? Mampagtrabaho saran page' no Awron Painawa bale' kai sara nin mampagkasalanan.^h ⁶⁻⁷Wana nin Dios a mabasa sa Masanton Kasuratan, ‘Say mapainganga'do kamo konran kapada moyon tawo a makapaririket kongko, ambo' a say da'ton moyo.’ⁱ No mataros moyo tamu' kumon a pipa'kaan nan siin, kai moyo sara nin sinintinsyawan a kai nin nagkasalanan. Ibarita' koyti komoyo a iti sawanin komoyo a pag'aadi' nin mas makapangyayadi' dyan saytaw say maipa'ka' konan Timplo nan Dios. ⁸Wanin ta si'kon si Pinaitawo, si'ko a makapangyayadi' maipa'ka' sa Awron Painawa.”

^f 12:3 Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Samuel 21:1-6. ^g 12:4 Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 24:5-9. ^h 12:5 Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 28:9-10. ⁱ 12:6-7 Oseas 6:6

⁹Linmakwan yadtaw si Jesus tan nako ya sa sinaguga radtaw nin Judio. ¹⁰Main nin sayay lalakidta a nati yay sayay takyay na. Main anamaet nin Pariseo nin itaw. Ket, bana' ta mampaningkap saran padalan a maparsawan rayan sinmubag sa Gugan-gan si Jesus, nitepet ra kona, “No paandaen nayan sayay tawo a sayay main nin masakit no Awron Painawa, sinubag na kasi a Gugan-gan?”

¹¹Ni'bat na ni Jesus, “No nanabo' ya sa ubot a ayep nan saya komoyo sa Awron Painawa, impusiblin kai naya nin keen arwasen abirno nin Awron Painawa. ¹²Ket mabli yan adayo' a sayay tawo dyan ayep. Kanya' nin kai tamo nin subagen a Gugan-gan no tumulong atamo konan sayay tawo no Awron Painawa.”

¹³Kaaram, wana ni Jesus konan lalaki, “Ipa'nat may takyay mo.” Ket nipa'nat nayan lalaki a takyay na tan sin sain, linmimpyo ya, a kasaynan nidumawan na konan sayay takyay na.

¹⁴Sin sain, linmakwan saraynadtaw a Pariseo tan nag'iirgwan ra no pa'no nin pampapati ra kona ni Jesus.

Si Pinili' nan Dios ket si Cristo

¹⁵Sin natandaan na ni Jesus a plano ran gaw'en nin Pariseo, linmakwan ya konan sitaw a lugar. Abaw saray tutawo nin nayi kona tan tinambar nasara nga'min a main nin masakit. ¹⁶Bale' binibilin nasara nin andi' ra nin ibari-barita' a ginwa' na. ¹⁷Ket sa wanin, matukid a wana nin Dios a nisurat na ni Prupita Isaias, a wana,

¹⁸“Sya ey ibabaki' kon pinili' ko.

Mangkawa'nanen koya tan syay pakaririketang kon tuloy.

Ibaki' koya kona a Ispirito ko tan

iparate' na li' konran tutawo sa sarban lugar a

mapteg nin sintinsya ko.

¹⁹Kai ya nin kiaway tan kai yaynamaet nin gumurya-buryaw.

Kai ya nin marnge' nin magdisku-diskurso.

²⁰Tolongan nasara li' a

kasan pakababa' tan mangkakasawan anan ilalo,

kapadan kai na nin pammari' nin liso konan dayamin naspok,

o say kai na nin pangrep konan kuyep-kuyep a lampadawan.

Ituluy-tuloy nay pangngawa' nin nipagwa' kona

anggan matukid nayna li' a mapteg nin sintinsya ko

²¹tan say sarban tawo ket magmatalek ana li' kona.”^j

Binalaw ran saray Pupangulo a Gawa' nan Cristo

Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23

²²Main nin ni'ras ra kona ni Jesus nin lalaki a bulag tan umel ta nasrepan yan ispiriton duka!. Pinaanda' naya ni Jesus ket maka'kit tan

makapag'irgo yayna. ²³Ket, saray tutawon itaw, naka'ngap saran awit a li'mo. "Siti na palayi yaytaw si nipangako' a puri na ni David?" wanra nin nitepetan.

²⁴Main nin Pariseo nin itaw tan sin narng'e rayti wanra, "Makapalakwan yan ispiriton duka' bana' ta si Beelzebul a syay uunuren ran uispiriton duka' ket binyan nayan pakayadi!."

²⁵Nataros na ni Jesus a iti sa kaisipan ra, kanya' nin wana konra, "No main nin sayay nasyon ket matau-tao tan milalaban saray tutawo na, kai ya nin magnayon. Wanin anamaet, no sa sayay pammali o babali, mapuruk-purok sara nin miaaway a saya tan saya, misisyay li' a pirat'anan ra. ²⁶Edet a lamang, no say puon nin pakayadi' ko ket kona ni Satanas, mangkuntrawen nay kadiryan na kanya' nin pa'no ey a katutuloy nin pag'aadi' na? ²⁷Wamoyo nin si'ko ket palakwanen kosaray ispiriton duka' bana' sa pakayadi' na ni Beelzebul. Sara pa a tumutumbok moyo, mamalakwan sara paran ispiriton duka' a mangibwat anamaet sa pakayadi' na, o si Dios a mamin pakayadi' konra? Saran mismo a mamatutuo nin abas kamo sa man'iparsa moyo kongko! ²⁸Bale' sawanin, ta say pakayadi' kon mamalakwan nin ispiriton duka' ket ibat konan Ispirito nan Dios, ipadar anaod nin sayti a rinmate' anay udas nin mag'adi' yaynadi' a Dios.

²⁹Tutuo in ta si Satanas ket bara'mo yan sayay magsen a tawo. Kasan makasrep sa bali na ta pigaw nin kalapen ray kukayadian na no kai raya yapo' nin baruren in a magsen nin tawo. Ket no nabaror rayayna, magwa' rayna nin kalapen nga'min a rabay ra. ³⁰Si si'numan a kai nin kipasayan kikalamo' kongko, kuntra ya kongko. Si kai nin tumulong kongko, sambenan nako.

³¹Bana' sa sain a pammaduka' moyo sa gawa' nan Ispirito, tandaan moyoyti: Mapirduna saray tutawo sa animan a kasalanan ra, mataman et sa duka' a irgwen ra konran kapada ran tawo o konan Dios. Bale' si si'numan a mamaduka' nin kabistawan nan Ispirito nan Dios, kai ya gapo nin mapirduna. ³²Mapirduna ya et a si'numan nin mag'irgo nin kuntra kongko, si'kon si Pinaitawo, bale' si si'numan a mag'irgo nin kuntra konan Ispirito nan Dios, kai ya gapo nin mapirduna anggan maka'numan."

Lucas 6:43-45

³³"Rway bagay tamo' a maibarita' maipa'ka' sa sain. No mabistay bunga ket mabista anamaet a ibwatan, o no duka' a bunga ket duka' anamaet a ibwatan. Sain a bilang nin matandaan no mabista o makapoy yay kayo a ma'kit sa bunga na. ³⁴Ket si'kamo, kasan maabig a maibarita' moyo ta duka' a pigagawa' moyo. Bara'mo kamon masirib a ulay! Lumiwa' nin lumiwa' sa bebey nan tawo no ani a iti sa kanakman na.

³⁵Si tawon maabig, maabig a ibarita' na ta maabig a pinanakem na. Bale' si tawon maraet, maraet anamaet a ibarita' na ta maraet a pinanakem na. ³⁶Ibarita' koyti komoyo a no Awro li' nin Manintinsya yay Dios, ubatan nin barang saya a kasan kabalikasan nin susarita' a inirgo na. ³⁷Anaod, sigon sa susarita' a inirgo mo, sintinsyawan naka li' nin Dios no nepeg a dusawen naka o ibarita' nan mapteg ka.”

Inusisa' ran Pupangulo a Ibwatan nin Pakayadi' nan Cristo

Marcos 8:11-12; Lucas 11:29-32

³⁸Kaaram, saray Madudunong sa Gugan-gan tan saray Pariseo nin itaw wanra kona ni Jesus, “Maistro, mangwa' ka pa edet nin paka'kitan ta pigaw nin ma'kit min si Dios a ibwatan nin pakayadi' mo.”

³⁹Wana ni Jesus konra, “Si'kamoyan tutawo sawanin a duka' tan malamang konan Dios! Sukat a kidawat kamo kongko nin paka'kitan! Kasan paka'kitan a ibat ako sa langit a ipa'kit komoyo no kai kal-la tamo' sitaw si na'kit a nangyadi' kona ni Prupita Jonas, ⁴⁰a itaw yan tuloy awro tan yabi sa rarem nin tyan nan alakin kuna^k. Wanin anamaet li' kongko, si'kon si Pinaitawo, tuloy awro tan yabi ko li' nin iti sa rarem nin luta' nin naitabon.^l ⁴¹No Awro li' nin Manintinsya yay Dios, umadap sara li' a taga Ninive ket ibarita' ra li' a manepeg nin dusawen kamo, ta sara, sin narngel ray nipata-patanda' na ni Jonas, nagbabawi' sara tan ginurutan raynay duka' a pigagawa' ra.^m Si'kamo bale', iti ya sawanin komoyo a mas ata'gay et a pakataros dyan si Jonas bale' kai moyo nin man'akuen a akay na. ⁴²No Awro li' nin Manintinsya yay Dios, umadap tan magtistigos ya li' anamaet a Rina nin taga Shebaⁿ a manepeg nin dusawen kamo, ta sya, abirno nin aninay kaday'an nin ibwatan na, nako ya nin nangrengel sa madudunong nin akay na ni Adi' Solomon. Si'kamo bale', iti ya sawanin komoyo a mas ata'gay et a kadunungan dyan si Solomon bale' kai moyo nin akuen a akay na.”

Lucas 11:24-26

⁴³“Wanti et e: No napalakwan yaynay ispiriton duka' a nakasrep sa sayay tawo, mako ya nin mikadaw sa makrang nin lugar maningkap nin piikapan na. No kasan ma'kit na ⁴⁴ket wana sa nakem na, ‘Sumubli' akodtaw pa sa ibwatan kon niikapan.’ Ket sumubli' ya tan marate' nayan kasan mampiikap; naringgasan tan nasider ya. ⁴⁵Edet, mako ya managyat nin pito ra et nin ispiriton mas duka' et dyan sya mi'sa sumrep saran miikap konan sitaw a tawon ibwatan na. Anaod, mas grabi et li' a kapapa'sar nan sitaw a tawo dyan sin nu'na.

Wanin a mangyadi' komoyon duka' a tutawo konan sitin panaon.”

^k 12:39-40a Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Jonas 1:1-2:10. ^l 12:40b li' nin iti sa rarem nin luta' nin naitabon - O: itaw sa lugar ran nati a mantawagen nin Hades. - Sa Griego: itaw sa rarem nin luta'. ^m 12:41 Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Jonas 3:1-10. ⁿ 12:42 Mabasa et a maipa'ka' konan Rina nin taga Sheba sa 1 Uadi' 10:1-10; 2 Cronica 9:1-10.

Si Tutuon Pamilya nan Cristo

Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21

⁴⁶Ket kapresan nan mampag'irgo ni Jesus konran tutawo sin rinmate' ya si nanay na tan saray bubsat na. Mantuma'gan saradtaw kona sa rikor ta rabay ray kiirgo kona. ⁴⁷Main nin nangipatanda' kona a wana, “Maistro, si nanay mo tan saray bubsat mo ket itaw sara sa rikor. Rabay ray kiirgo komo.”^o

⁴⁸Ket wana ni Jesus kona, “O', tutuo. Itaw sara. Bale' saray ina tan bubsat kon talaga ket sakalako sara.” ⁴⁹Nitudo' nasaray tumutumbok na ket wana, “Sarayti a ina tan bubsat ko. ⁵⁰Ibarita' koy wanin ta si si'numan a man-gumwa' nin karabayan nan Ama ko sa langit, syay ina o busat ko.”

Iyakay nan Cristo a Maipa'ka' sa Pag'adian na

Marcos 4:1-2

13 ¹Konan sitaw a lamang nin awro nibwat ya sa bali si Jesus tan nako ya nin tinmekre' sa rigrig nin baybay. ²Pinasyan ka'bawan ra bale' nin tutawo nin inmarak kona. Kanya' nin rinmuran ya sa sayay baluto nin nakapundo ket tinmekre' yadtaw. Ket saray tutawo naka'deng sara sa abay. ³Nangusar ya nin pangangiyarig^o sa nyakay na konra maipa'ka' sa abaw a bubagay.

Si Pangangiyarig Maipa'ka' sa Saka-sakalakon Klasin Luta'

Marcos 4:3-9; Lucas 8:4-8

Wana ni Jesus, “Main nin sayay magtatalon a nako nanabwag nin bini' sa pinaririk na. ⁴Sin man'isabwag nay bini', main nin naika' sa dadalanan. Na'kit rayti nin manuk-manok ket kinnan ra. ⁵Main anamaet nin naika' sa babato a iti tamo' sa babo a luta'. Rinumsik nin tampor ta ababoy luta'. ⁶Sin na'mutan, nalanes; ket bana' ta kai nin nakayamot nin ararem, nakri'! ⁷Main et nin naika' sa lugar a mantubuan nin madiwin didikot. Linmambot tan kinmubpal a madiwin dikot ket nadaeg ti. ⁸Ket main anamaet nin naika' sa madaem nin luta'. Ket main nin ginmungang tulumpulo', main nin a'nem a pulo', tan main anamaet nin sanyasot.”

⁹Wana et ni Jesus, “Si'kamon manrumnge', adalen moyoyti nin maong.”

Say Gagara nin Pangangiyarig

Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10

¹⁰Kinmadani sara kona ni Jesus a tumutumbok na tan nitepet ra kona, “Ambale' a mangusar kan pangangiyarig sa pangangakay mo konran tutawo?”

¹¹Wana nin ni'bat, “O' a, ta, si'kamon peteg nin mantumumbok kongko, man'aburuyan nakamon Dios nin matandaan moyoy maipa'ka'

^o 12:47 Main nin umno ra tamo' nin kasuratan nin Griego a kasa yaytin birsikulo.

^P 13:3 Say pangangiyarig ket saya nin alimbawa' mangibwat sa ka'bawan nin bubagay bale' main nin sakalakon katarusan nin ibarita' na maipa'ka' sa sayay mas impurtantin bagay.

sa pag'aadi' na a kai et nin naipataros nangibwat et sin nu'na, bale' konran raruman tutawo, kai na nin man'ipatandaan. ¹²Anaod, si tawon man'ipampususan nan matarusan a narng'e' na, say pakataros na ket malamunan; bale' si tawon kai na rabay nin tarusan, mataman nin say tanda' na ket mag'in nin kasa. ¹³Mangusar akon pangngiyarig bana' ta mataman nin ma'kit raynan ma'kit a man-gaw'en ko, kai ra nin mangkaipurok a mangka'kit ra; marng'e' raynan marng'e' a man'iyakay ko bale' kai ra nin manreng'en o mangkatarusan. ¹⁴Sa sain a kapapa'sar ra ket matukid a nibarita' nan Dios a niparate' na ni Prupita Isaias. Wana, 'Saraytin tutawo, marng'e' raynan marng'e' bale' kai ra nin matarusan; Ma'kit raynan ma'kit bale' kai ra nin alilbien, ¹⁵ ta tinmib'ey anay ulo ra. Pinaletpetan ray tutulyan ra tan nikidem raynay mata ra ta no ambo' nin wanin, ma'kit, marng'e' tan mataros ra kumon no ani a matunong, tan mamper sara kongko ket isalba kosara.' 13:15 Isaias 6:9-10

¹⁶Wana ni Jesus, "Bale' si'kamo, makarma' kamo ta main nin paka'kit tan pakarng'e' moyo sa katutu'wan. ¹⁷Ibarita' koyti komoyo a abaw saray prupita tan tutawon matunong sin nu'nan panaon a masulit nin maka'kit tan makarng'e' sa mangka'kit tan mangkarng'e' moyo maipa'ka' sa pangngisalba nan Dios kontamo, ket kai nin nangyadi' ti sin panaon ra."

Say Pipa'kaan nan Pangngiyarig a Maipa'ka' sa Luta'

Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15

¹⁸Wana et ni Jesus, "Reng'en moyo tan adalen moyo a pipa'kaan nan si pangngiyarig nin maipa'ka' konan magtatalon. ¹⁹Saray tutawon nakarng'e' nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios bale' kai rayti nin natarusan, maipada sara sa dadalanan a naikaan nin bini'. Nako ya konra a si sya a Kadukaan ket nipalingwanan nay narng'e' ra.

²⁰Say babato nin lugar a naikaan nin bini', maipada saradti a maririket nin nakarng'e' sa Sarita' nan Dios tan tampur a inako' ra. ²¹Bale' kai nin nakayamot konra kanya' nin kai nagnayon ta sin mangirangep saraynan pakapaidap tan pammadya'dya' bana' sa nipangrisibi ra nin Sarita' nan Dios, rinmay'lep sara tan ginurutan rayna.

²²Itaw sa no adti main nin tinmubo' nin madiwin dikot a naikaan nin bini', maipada sara anamaet a nangreng'e' sa Sarita' nan Dios. Bale' bana' ta kaaburidwan ray kabibyay ra tan nu'na-nu'nay apes ran yumaman, ket nadaeg nin sayti a apes ran tumbuken a Sarita' nan Dios. Kai nin ginmunga sa byay ra.

²³Ket saytaw anamaet say madaem nin luta' a naikaan nin bini', maipada saray nangreng'e' tan natarusan ray Sarita' nan Dios ket nagtrabaho sa byay ra tan ginmunga nin bara'mon bini' a main nin ginmungan tulumpulo', o a'nem a pulo', o sanyasot."

Si Pangngiyarig nin Maipa'ka' sa Duka' a Rabot

²⁴Nami ya anamanaet nin sayay pangngiyarig si Jesus. Wana, "Say pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa nangyadi' iti konan sitin isturya. Main nin sayay lalaki nin nako nangisabwag nin sayay klasin mabistan bini' a kasan lawok nin raruma sa mantalunen na. ²⁵Bale' sayay yabi sin nakaka'lek saraynay tutawo, sayan kuntra konan sitin tawo a nako konan sitaw a mantalunen na, tan nangisabwag yan bikoy nin duka' a klasin rabot, a no tumubo' ket kapadan bakas nin saytaw say mabistan klasin bikoy. Mi'sa niawat yayna. ²⁶Sin inmalaki tan gumungayna, maipurok anay rabot. ²⁷Naka'ngap saray padalos nan main nin luta' nin nako sara kona a wanra, 'Don, kasan lawok nin saytaw say bikoy a nisabwag moyo sa luta' moyo. Adti taw nin nangibwat say duka' nin rabot a tinmubo'?"

²⁸Wana, 'Kasan sapo! Kakontra koyay nangwa' nin sain!'

'Pa'no sawanin ey, di dutduten mi a rabot?' wanra nin padalos.

²⁹'Andi!' wanan amo, 'ta bangli' no maikidutdot moyoy mabistan klasin mula. ³⁰Taga'nan moyoynay pangyayatab, ta ibarita' ko li' konran mangyatab a dutduten ra mi'sa ra nin berberen nin puuran. Mayadi', yataben ra li' a mabistan klasin mula mi'sa iyator sa agamang ko.' "

Say Bikoy nin Mustasa

Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19

³¹⁻³²Nami ya anamanaet nin sayay pangngiyarig si Jesus. Wana, "Say iyalawang nin pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa bikoy nin mustasa a sangkadaitean sa sarba nin bikoy. Bale' no naimula yayna, tumubo' ya tan mag'in yan sangkaalakyang sa sarban pupising. Ata'gay yan bara'mon kayo ket saray manuk-manok umapon sara kona tan mipugar sara sa susanga na."

Si Pangngiyarig Maipa'ka' sa Pammakbo

Lucas 13:20-21

³³Nami ya anamanaet nin pangngiyarig si Jesus. Wana, "Say pakaitayak nin akay maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa pammakbo. Nilawok nan sayay babayi a daite' nin pammakbo sa tulong latan arina. Ket kinumbo yay intiron minasa na."

Say Nipangusar nin Pangngiyarig

Marcos 4:33-34

³⁴Sa nipangibari-barita' nan sayti ni Jesus konran tutawo ket nangusar yan pangngiyarig. Kasan nibarita' na a kai ya nangusar nin

pangingiyarig. ³⁵Sa wantin ginwa' na ni Jesus a nakatukidan nin wana nin Dios a nipaiparate' na konan prupita. Wana,
 “Mangusar ako li' nin pangingiyarig no iyakay kosara.
 Ipatandaan ko li' konra a bubagay nin kasa et gapon nakatanda'
 nangibwat sin naparsa yay mundo.” 13:35 Kanta 78:2

Say Pipa'kaan nan Pangingiyarig Maipa'ka' sa Rabot

³⁶Ket linakwanan nasarayna ni Jesus a tutawo tan sinumrep ya sa bali. Tinumbok raya nin tumutumbok na tan wanra kona, “Ipapalaway mo pa komi a pipa'kaan nan pangingiyarig maipa'ka' sa rabot.”

³⁷Wana ni Jesus, “Si'kon si Pinaitawo yaytaw si nangisabwag nin mabistan bikoy a kasan lawok. ³⁸Sitaw si mantalunen ket kaalimbawaan nayan mundo. Saytaw say mabistan klasin bikoy a kasan lawok, sara a tutawo nin si Dios a mampag'adi' sa byay ra, tan saytaw say bikoy nin duka' a klasin rabot, sara a tutawon si sya a Kadukaan a mampag'adi' sa byay ra. ³⁹Sitaw si kakontra nan lalaki, sya a Dimunyo. Say pangyayatab, isimbulo a anggawan nan sitin panaon, tan saray mangyayatab, saray uanghil nan Dios.

⁴⁰Saytaw say pakadutdot tan pakaberber nin puuran nin duka' a rabot, sain a mangyadi' li' konran duka' a tutawo no anggawan nan sitin panaon ⁴¹ta si'kon si Pinaitawo, ibaki' kosara li' a uanghil ko nin mako rasara galten nga'min sa Pag'adian ko a sarba ran gumu-gumwa' nin duka' a makaayat konran raruma nin magkasalanan. ⁴²Ket itampal rasara li' sa burung-burong nin apoy sa impyirno. Itaw umasisit tan umagrem sara li' tan ngumaretenget li' a ngipen ra bana' sa pakapaidap tan bereng ra. ⁴³Saray pinapteg nan Dios bale', ipadar ra li' a kinamapteg na nin Dios nin kapada na kaslag nin awro itaw sa Pag'adian nan Dios, si Ama ran itaw sa langit.⁴

Si'kamom manrumnge', adalen moyoytin maong.”

Main et nin Pangingiyarig nin Pangisip-isipan nin Maong

⁴⁴“Si Pag'adian nan Dios ket maiyarig ya sa kayamanan a naikali sa luta'. Nadumog nayti nin sayay tawo ket tinambakan nan uman. Pinasyan ririket na ket nako ya sa bali na tan nilako' na a sarban main na mi'sa naya kina' sinaliw taw nin luta'.

⁴⁵Si Pag'adian nan Dios ket maiyarig ya et konan sayay kumirsyanti nin mampaningkap nin kumprawen nan mabistan klasi tan mablin pirlas. ⁴⁶Sin na'kit nayaynay sangkablyan, nika' na nin nilako' nga'min a sarban main na mi'sa naya kina' sinaliw taw nin pirlas.

¶ 13:43 Daniel 12:3

⁴⁷Si Pag'adian nan Dios ket maiyarig ya et a lamang sa kayakas' a nikatkat sa taaw a makakalap nin sarbaynan klasin kuna'. ⁴⁸No abaw anay nakalap, arwasen rayayna nin maninilay mi'sa rasara nin galten tan klasyen a kuna'. Saray mabistan klasi, ikwa rasara sa gagaban ra tan saray makapoy, itampal rasara. ⁴⁹Wanin li' anamaet a mangyadi' no anggawan nan sitin panaon ta isyay rasara li' nin uanghil konran matunong a duka' nin tutawo, ⁵⁰mi'sa rasara li' nin itampal sa burung-burong nin apoy. Itaw umasisit tan umagrem sara li' tan ngumaretenget a ngipen ra sa pakapaidap tan bereng ra."

⁵¹Nitepet na ni Jesus konran tumutumbok na, "Natarusan moyo paray nibarita' ko?"

"O'," wanra.

⁵²"Anaod," wana ni Jesus, "no si sayay mangangakay nin Sarita' nan Dios ket naadal naynan tumbuken a katutu'wan maipa'ka' sa pag'aadi' mangibwat sa langit, bara'mo yan tawon abaw a kayadian sa bali na ta ambo' tamo' nin say gindat a maiyakay na, no kai edet, pati say ba'yo."

Kai rayadtaw nin Alilbien sa Mismon Babali na a Cristo

Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30

⁵³Sin nayadi' nayna nin nibi taw nin pangngiyarig ni Jesus, nibwat ya konan sitaw a lugar, ⁵⁴ket, sinmubli' ya sa Nazaret a mismon babali na. Itaw nangyakay ya sa sinaguga ra ket saray nakarngel' kona naka'ngap saran maong. Wanra, "Ya! Adti ya kano in nin nag'adal? Adti in nangibwat a kaungan na nin magmilagro? ⁵⁵No, anak naya tamo' in nin si karpintiro! Siin ket si Maria a ina na tan kaka raya ni Santiago, Jose, Simon, tan ni Judas! ⁵⁶Sara et a ari nan bubbayi ket iti sara nin mampiikap. Adti na kadi' nin kinalap in nin kadunungan tan pakayadi' na?" ⁵⁷Kai ra nin kauna'nepan a maipa'ka' kona ket kai sara nin namper kona.

Wana ni Jesus konra, "Rispidado yay sayay prupita pwira tamo' sa mismon babali na tan pwira konran mismon pamilya na."

⁵⁸Ket ambo' nin abaw a ginwa' nadtaw nin milagro ta saray tutawo kai sara nin namper kona.

Patyen naya ni Herodes a Tawon Nangisadya' sa Irarate' nan Cristo

Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9

14 ¹Sin sain, natandaan na ni Herodes Antipas^s, a syay ulon gubyirno sa Galilea, a maipa'ka' kona ni Jesus. ²"Sya si Juan a

^r 13:47 Sin saytaw maiyaburoy et a kayakas. ^s 14:1 Herodes Antipas - Sa Griego: Herodes a Tetrarka. Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo.

sinmubli' nin mabyay! Ket anaod, main nin pakayadi' nan makagwa' nin mumilagro,” wana ni Herodes konran tutawo na ³ta intaw ket nipadakep naya si Juan, nipapriso tan nipakadinawan naya. Ginwa' nayti ni Herodes bana' kona ni Herodias a asawa nan busat na nin si Felipe, ⁴ta wana intaw nin nibari-barita' ni Juan kona ni Herodes, “Abas a i'yan ma.” ⁵Konan siin ket rabay nayaynan ipapati si Juan bale' mali'mo ya konran ka'bawan ra nin tutawo ta tepren ran saya yan prupita si Juan.

⁶Bale' sin narate' a awron nikaiyanak na ni Herodes tan sinilibra rayti, dinmukdok yay anak nan balasang ni Herodias sa adapan ran bubisita. Napagustwan ya si Herodes ⁷ket wana konan balasang, “Sambawan ko nin ibi ko komo a animan nin dawaten mo.”

⁸Binibilin nayan ina na a balasang kanya' nin wanti a dinawat na kona ni Herodes, “Rabay kon ibi ma kongko sawanin ana nin mismo nin naikwa sa plato a ulo na ni Juan a Mammawtismo.”

⁹Nagbabawian nan adi' a nipangako' na, bale' bana' ta nagpangako' yan sinambawan na ket narng'e' ran bubisita na, nigan-gan nay pakaunor nin dawat nan balasang. ¹⁰Nipaputol naya sa priswan a ulo na ni Juan. ¹¹Nikwa raya sa plato mi'sa raya nin nibi konan balasang, ket si balasang nika' naya konan ina na. ¹²Ket kina' raya kinalap itaw sa priswan nin tumutumbok na ni Juan a bangkay na tan nitabon raya. Mi'sa, nika' ra nin niparate' kona ni Jesus a nangyadi'.

Main nin Pakayadi' nan Cristo Sa Ikabyay
Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14

¹³Sawanin, sin natandaan na ni Jesus a maipa'ka' sa sain, nibwat ya tan saray raruman tumutumbok na nin rinmuran sa baluto a mako sa lugar a kasan tawo ta pigaw nin magbukud-bukod sara. Bale' abaw saray tutawon nakatanda' no adti a keen ra kanya' nin nibwat sara sa bubabali ra nin nangrigrig baybay saran linmalakon tinmumbok kona. ¹⁴Sin nakaabay sarayna si Jesus, na'kit nasara a abaw itaw nin tutawo. Maka'dwan yan tuloy konra. Ket pinaanda' nasaray main nin masakit.

¹⁵Sin dumedlem ana, kinmadani saray tumutumbok na kona ket wanra, “Mandumedlem ana ket kasa pa et nin bubalidti, kanya' nin paibwaten mosarayna nin makapako sara sa raruman bubaryo ket makasaliw saran kanen ra.”

¹⁶“Kai sara matkap nin palakwanen,” wana ni Jesus. “Si'kamoynay mamin ma'kan ra.”

¹⁷“Ya! Lima ray tinapay tan rwa ray kuna' tamo' bale' a main iti,” wanra.

¹⁸Ket wana ni Jesus, “Ika' moyodti kongko.” ¹⁹Pinatekre' nasara a tutawo sa rarabot. Inagwang nay liman tinapay tan saray rwan kuna' mi'sa ya tinmangar sa langit ket nikisalamat ya konan Dios. Tinau-tao nayti tan nibi

na konran tumutumbok na nin itayak ra konran tutawo. ²⁰Nakapangan sara nga'min a tutawo tan nabsoy sara. Dininep ran tumutumbok a tara' ket main nin labinrwan balyag. ²¹Saray nangan, limanribo saray lulalaki tan kai sarayna nin nikipilang a bubbayi tan a'nak. ²²Kaaram, pinaruran nasarayna ni Jesus sa baluto a tumutumbok na tan pinau'na nasaraynan mako sa rubari' nan baybay leg'an nasaran pinaibwat a tutawo.

Main nin Pakayadi' nan Cristo sa Sarban Pwirsa sa Libed-libed

Marcos 6:45-52; Juan 6:5-21

²³Sin nakaibwat saraynay tutawo, nako ya sa sayay ata'gay nin purod, a bukud-bukod nadtaw, ta pigaw nin dumasal ya. Mandumedlem ana ket itaw ya et nin bukud-bukod. ²⁴Sara anamaet bale' a tumutumbok na nin mansumaki sa baluto, itaw sarayna sa butlay. Mangkapaidap saran sumaki ta alalaki a daluyon tan sungsong yay siri.

²⁵Sin bandan parbangon, tinmumbok ya konra nin manlumalako ya sa babon ranom. ²⁶Ket sin na'kit ran main nin manlumalako sa babon ranom, nali'mwan sara. “Main nin lampong!” nita'way ra nin pinasyan li'mo.

²⁷Nag'irgo yan tampor si Jesus a wana, “Andi' kamo nin mali'mo. Si'koyti. Paksawen moyoy nakem moyo.”

²⁸Wana ni Pedro, “Catawan, no page' a si'ka in, kayaban nakon makodsén komo a lumalako ako sa babon ranom.”

²⁹“Paradi,” wana ni Jesus.

Inmarawas ya sa baluto si Pedro tan linmalako yan nako kona ni Jesus. ³⁰Bale' linmi'mo ya sin nadlaw nan pinasyan peres ket manlumdeg yayna. “Byayen nako, Catawan!” wanan nita'way.

³¹Sinampat naya nin tampor ni Jesus tan wana kona, “Si'kan kurang a pagmamatalek, ambale' a nagdwadwa ka?”

³²Rinmuran sara sa baluto ket linumteng ana. ³³Saray itaw sa baluto nangrayo sara kona ni Jesus. Wanra, “Peteg a si'kay Anak nan Dios!”

Main nin Pakayadi' nan Cristo nin Mamaanda' nin Masakit

Marcos 6:53-56

³⁴Sin nakaripay sarayna, inmabay sara sa Genesaret. ³⁵Naalilbi' rayan tutawodtaw si Jesus ket nipata-patanda' ra sa nagsikabarang nin lugar itaw a pagkamain na. Ket inawit-awit rasaran tutawo kona a mampagmasakit. ³⁶Nikidawat saran inganga'do kona a aburuyan nasara tanan kuditen ray saroy nin aysing na. Ket sarba ran nakakudit inmanda' sara.

Say Nakaibakian nan Cristo, Kai nin Nipatukdo' sa Kaugalian

Marcos 7:1-23

15 ¹Ni'sa, main nin Pariseo tan Madudunong sa Gugan-gan a rinmate' nin ibat sa Jerusalem a nako kona ni Jesus. Nitepet

ra kona, ²“Ambale' a man-gurutan ran tumutumbok mo a kaugalian a nangibwat et konran pupuon tamo bilang say mangan sarayna nin kai ra nin tumbuken a ugali' nin manepag a pammusbos nin ranom sa gamet?”

³Ni'bat na ni Jesus konra, “Si'kamo anamaet, ambale' a man-gurutan moyoy nigan-gan nan Dios bana' sa panunumbok moyo nin kaugalian moyo ⁴ta wanan Dios, ‘Igalang ma si ama mo tan si ina mo,’^t tan wana et, ‘Si si'numan a mamaduka' nin ama na o ina na, kasan sapo nin patyeny ya.’^u ⁵Bale' si'kamo, say man'iyakay moyo ket sakalako. Wamoyo a no main nin magwa' nan ibin tulong nin sayay tawo konran mangatua na, ibada' nayna konra a igagara na anayti nin ida'ton konan Dios ket kai na nin maibi nin tulong konra. ⁶Ket sigon sa sain a akay moyo, kai nasarayna matkap nin lingapen a mangatua na. Sa wanin a gawa' moyo sa tanay matumbok moyo a uakay moyon bukod, ginwa' moyon kasan kwinta a nibarita' nan Dios. ⁷Mampisantu-santos kamo tamo'. Kustoy nipadles na ni Prupita Isaias maipa'ka' komoyo a wana,

⁸‘Saraytin tutawo,’ wanan Dios, ‘raywen rako sa irgo, bale' say kukanakman ra ket adayo' nin tuloy kongko.

⁹Kasan kakanaan nin pangrarayo ra kongko

ta uakay ran diri a man'ipatukid ra nin bara'mo nin gugan-gan ko.”^v”

¹⁰Pinakadani nasara ni Jesus kona a abaw nin tutawon itaw. Wana konra, “Reng'en rako tan tarusan moyoy ibarita' ko. ¹¹Ambo' a say sumrep sa bebey nan sayay tawo a puon nin pagkakasalanan na, no kai say duka' a lumiwa' sa bebey na.”

¹²Kinmadani sara konay tumutumbok na ket wanra kona, “Tanda' mo paran napasager mosaray Pariseo sa saytaw say nibarita' mo?”

¹³Ni'bat na ni Jesus konra, “Sarban mula nin kai na nin nimula ni Ama ko nin itaw sa langit ket madutdot li'. ¹⁴Pauryan moyo sara. Bara'mo saran sayay bulag a mampanabin nin mangyakay dalan konan saya et nin bulag. Ambo' nin ma'teng ket pariho saran maikura'bot.”

¹⁵Kapingmatan wana ni Pedro, “Ipapalaway mo pa komi a pipa'kaan nan sitaw si pangingiyarig nin nibarita' mo konran tutawo.”

¹⁶“Ani, anggan sawanin kapada ran raruma, kai kamo et nin makataros?” wana ni Jesus konra. ¹⁷“Kai moyo para nin maamingaw a sarban ipasrep tamo sa bebey tamo ket mako sa tyan tamo mi'sa li' a lamang nin lumiwa'?

¹⁸No kai edet a lamang, say duka' nin lumiwa' sa bebey nan sayay tawo nin mangibwat sa nakem na, sayti a mamagkasalanan konan sayay tawo!

¹⁹Wanti ana: say duka' nin kukaisipan, say mangmati, say kiraray sa ambo' nin asawa, say sarbaynan klatin pangikon ran lalaki nin kapada ran lalaki o ran babayi nin kapada ran babayi, say manakaw, say mibula'-bula', tan say

^t 15:4a Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16 ^u 15:4b Exodo 21:17; Levitico 20:9

^v 15:8-9 Isaias 29:13

manida' nin kagalangan nin raruman tawo; mangibwat in sa nakem nan sayay tawo. ²⁰Sain nin gugawa' a mamag'in konan sayay tawo nin kai kumana' sa pangngikit nan Dios. Ambo' taw say kai nin panunumbok sa kaugalian a manepeg nin pammusbos nin gamet.”

Naipatukdo' a Nipamaki' konan Cristo sa Ado' na konran Tumper

Marcos 7:24-30

²¹Linmakwan saraynadtaw si Jesus tan nako sara sa sayay lugar nin adani sa syudad nin Tiro tan Sidon. ²²Main nin mampiikap itaw nin sayay babayin ambo' nin Judio ta taga Canaan ya a tinmumbok konra. Wana nin man'ita'wa-ta'way, “Ka'dwan nako kadi!, Catawan, si'kan nipangako' a puri na ni David. Nasrepan yan ispiriton duka' a anak kon babayi ket mangkapaidap yan maong.”

²³Bale' kai ya gapo nin tinumnoy si Jesus. Kinmadani sara kona a tumutumbok na tan dinawat ra nin ni'no kona a wanra, “Nangibwat naon ya in et nin tumbok anan tumbok tan ta'way anan ta'way. Paibwatan mayna pa.”

²⁴Ket wana ni Jesus, “Nibaki' nako bale' nin Dios nin mako tamo' konran Israelita, a sara ket bara'mo saran kukarniron nabarang.”

²⁵Bale', inmarak yay babayi kona tan nanalimukod ya. Nikidawat yan inganga'do nin wana, “Catawan, tulungan nako!”

²⁶Imbatan naya ni Jesus, “Ambo' nin manepeg a kalapen a kanen ran a'nak tan ipakan konran tuwe'w.”

²⁷Ni'bat na nin babayi, “Ser, tutuo in say wamo bale', mataman anamaet nin saray aso ket ma'kan ray pasi' ran amo ra.”

²⁸“Pinasyan eget nin pagmamatalek mo, Baying!” wana ni Jesus kona. “Mangyadi' in say mandawaten mo.” Ket sin saytaw nin mismo, inmanda' yay anak nan sitaw a babayi.

²⁹Linmakwan yaynadtaw si Jesus a nangrigrig yan Baybay Galilea. Nuli' ya sa sayay purod ket tinmekre' yadtaw. ³⁰Abaw saray tutawon inmarak itaw kona. Abaw saray tutawon mampagmasakit nin nagsikabarang a ni'ras ra kona, bilang saray paralitiko, saray pilay, saray bulag, saray umel, tan saray main nin raruma et nin masakit. Nikwa-nikwa rasara sa adapan na ni Jesus ket pinaanda' nasara nga'min — ³¹a makapag'irgo saraynay umel, makakimey saraynay paralitiko, makalalako saraynan limpyo a pilay, tan maka'kit saraynay bulag. Naka'ngap sara nga'min a tutawon itaw nin naka'kit sa sayti ket rinayo rayay Dios, si Dios a manraywen ran Israelita.

Marcos 8:1-10

³²Kinayaban nasara ni Jesus a tumutumbok na ket wana konra, “Kudwa'dwan kosarayti saray tutawo ta tuloy awro raynan iti ket na'pos

^w 15:26 Say rabay nan ibarita' nin tuwe' o aso, ket saray 'ambo' nin Judio'. Saray 'a'nak' anamaet ket saray 'Judio' a sara a tawo nin namyan nan Dios nin bindisyon na.

anay balon ra. Kai kosara rabay nin paibwaten nin kai nin nangan ta bangli' no maulaw-ulaw sara sa dalan sa bitil ra.”

³³Wanra nin tumutumbok na, “Adti atamo mangalap iti sa wantin kasan kabali-balin lugar nin kanen a sumadag konran saraytin pinasyan ka'bawan nin tutawo ey?”

³⁴Nitepet na ni Jesus konra, “Umno ra et a natra' nin tinapay?”

“Pito ra et tan main nin umno ray madidintek nin kuna',” ni'bat ra nin tumutumbok.

³⁵Ket pinatekre' nasara ni Jesus a tutawo sa luta'. ³⁶Kinalap nasaray piton tinapay tan say kuna' tan nikisalamat ya konan Dios. Tinau-tao nayti mi'sa na nibi-nibi konran tumutumbok na nin itayak ra konran tutawo. ³⁷Nakapangan sara nga'min a tutawo tan nabsoy sara. Sumunor, sin dininep ran tumutumbok na a tara' ket main nin piton gagaban. ³⁸Saray nangan, a'pat a ribo saray lulalaki tan kai sarayna nin nikibilang a bubbayi tan saray a'nak.

³⁹Kaaram, pinaibwat nasarayna ni Jesus a tutawo, mi'sa nako yayna nin rinmuran sa baluto nin mako sa lugar a sakop nan Magadan.

Say Pammatutuo a Nibaki' naya nin Dios si Jesus

Marcos 8:11-21; Lucas 12:54-56

16 ¹Main nin Pariseo tan Saduseo nin nako kona ni Jesus. Mampangkit saran puon a sidaen ray kagalangan na kanya' nin wanran dinawat kona, “Mangwa' ka pa edet nin paka'kitan a nibaki' naka nin Dios.”

²Bale' ni'bat na ni Jesus konra, “No mu'dit yay langit no mansumrep yay awro, ibarita' moyo, ‘Mabista li' a tyimpo dilap,’ ³tan no kabubuklas ket mu'dit a sira' nan awro tan marurem yay langit, wamoyo, ‘Rumapeg ya sawanin.’ Mataros moyoy pipa'kaan nin bakas nan langit, ket sukat a kai moyo nin mataros a pipa'kaan nin bubagay a mampangyadi' konan sitin panaon!^x ⁴Si'kamoynan tutawo sawanin a duka' tan malamang konan Dios! Mayin ta kidawat kamo kongko nin paka'kitan? Kasan paka'kitan a ibat ako sa langit nin ipa'kit komoyo no kai kal-la tamoy sitaw si na'kit a nangyadi' kona ni Jonas^y sin saytaw.” Sin nayadi' na anayti nin nibarita', linakwanan nasarayna.

⁵Sinmaki saran makodtaw sa rubari' a tumutumbok na ni Jesus bale' nalingwanan ra a nibalon. ⁶Sin nakaabay sarayna, wana ni Jesus konra, “Pakailag kamon maong sa pammakbo ran Pariseo tan Saduseo.”

⁷Nag'iirgwan rayaytaw nin tumutumbok si wana. Wanra, “Wantaw a nibarita' na ta nalingwanan tamoy nibalon nin tinapay.”

⁸Nataros na ni Jesus no ani a mampag'iirgwan ra kanya' nin wana konra, “Ambale' a siin si nalingwanan moyoy tinapay a mampag'iirgwan moyo?”

^x 16:2-3 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasayti nin birsikulo.

^y 16:4 Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Jonas 1:17-2:10.

Kurang a pagmamatalek moyo! ⁹ Anggan sawanin kai moyo et nin matarusan? Nalingwanan moyoyna para? Sin tinau-*tao* koy lima ran tinapay nin nipamakan konran limanribon lulalaki, umnoy balyag a nadinep moyon tara! ¹⁰ tan sin tinau-*tao* koy pito ran tinapay nin nipamakan konran a'pat a ribon lulalaki, umnoy gagaban a nadinep moyon tara? ¹¹ Ambale' a kai moyo tana nin mataros a ambo' nin maipa'ka' sa tinapay a man'ibarita' ko komoyo sin wangko nin pakailag kamo sa pammakbo ran Pariseo tan Saduseo?"

¹² Nataros rayna sin sain nin tumutumbok a ambo' nin say pammakbo nin usaren no mangwa' nin tinapay a wana ni Jesus nin matkap ran ilagen, no kai edet, say akay ran Pariseo tan Saduseo maipa'ka' konan Cristo.

Nipatukdo' a Nipamaki' konan Cristo sa Rilasyon na konan Dios

Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21

¹³ Nako ya si Jesus tan saray tumutumbok na sa lugar nin adani sa babali nan Cesarea-Filipos. Sin itaw sarayna, tinepet na ni Jesus konran tumutumbok na nin wana, "Ani a ibari-barita' ran tutawo maipa'ka' kongkon si Pinaitawo? Si'no ako kano a wanra?"

¹⁴ Wanra nin ni'bat, "Main nin mamarita' a si'ka si Juan a Mammawtismo, bale' main anamaet nin mamarita' a si'ka si Elias. Saray raruma et ibarita' ra a si'ka si Jeremias, o no kai, saya ka konran saray prupita."

¹⁵ "Ket si'kamo anamaet, si'no ako sa wamoyo?" nitepet na konra.

¹⁶ Ni'bat na ni Simon Pedro, "Si'kay Cristo, si Anak nan sibibiyay a Dios nin nipangako' na."

¹⁷ Ket wanan ni'bat ni Jesus kona, "Makarma' ka, Simon nin anak na ni Jonas, ta ambo' nin tawo a nakatandaan mon sain no kai edet, dirin si Ama kon itaw sa langit a nangipatanda' komo. ¹⁸ Ket si'ko, ibarita' ko a si'ka, Pedro^z ka. Konan siin si bara'mon sayay baton pundasyon a pangipatukduan ko nin nikapasaya ran lapag nin tutawo ko. Kasa li' gapo nin makadaeg konra, mataman et nin say pakayadi' nin mangibwat sa impyirno. ¹⁹ Komo, ibi ko li' a pagkanawanawa nin mangipatanda' nin maipa'ka' kongko, a bilang nin naipya komo a tumbok nin Pag'adian nin mangibwat sa Langit ta pigaw nin makasrep saray abaw a tutawo. Say aburuyan modti sa luta' nin magwa' nin gaw'en, aburuyan nan Dios, tan say kai mo nin aburuyan iti sa luta' nin magwa' nin gaw'en, kai na nin aburuyan nin Dios."

²⁰ Sin nayadi' nayna nin nibarita' ti ni Jesus, mairot nasaran binibilin a tumutumbok na a andi' ra gapo nin ibari-barita' a syay Cristo.

Si Cristo, Nibaki' yan Mati

Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27

²¹ Nangibwat ana sin sain, nipatandaan nayna ni Jesus konran tumutumbok na a naiketeg anan mangyadi' kona. Wana konra, "Matkap

^z 16:18 Sa Griego, say rabay nan ibarita' nin *Pedro* ket sayay daite' a bato.

a mako ako sa Jerusalem ket itaw mangirangep ako li' nin abaw nin pammadya'dya' ran saray Madudunong sa Gugan-gan tamo, tan saray Pupangulon Pupadi' tan saray Mangatuntawo tamo. Iapati ako li' bale' marate' a ikatlon awro ket pasublien nako li' nin mabyay nin Dios.”

²²Sin sain, nikadayo' nayan buga' ni Pedro si Jesus konran raruma tan inima'no naya a wana, “Ser, kai in nin magwa'! Si Dios kai na kumon nin aburuyan a mangyadi' in komo!”

²³Nibring ya si Jesus nin inadap naya si Pedro tan wana, “Satanas, lumakwan kadti! Makasamben ka kongko ta say iti sa nakem mo ket ambo' nin kumpruntado sa karabayan nan Dios, no kai edet, sa pangangisip nin tutawo.”

²⁴Ket wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Si sayay marabay nin mag'in nin tumutumbok ko, matkap a galten nayna sa kaisipan na a karabayan nan bukod. O' a, matkap nayan balatayen a kudos na nin ipulisay nay lalaman nan diri ket tumbuken nakon pirmi. ²⁵Wanin ta si si'numan a say byay nadt tana a mampagawan na, mati ya li' et a lamang, bale' si tawo nin gurutan nay byay nadt bana' sa pammabli na kongko, madumog na a tutuon byay. ²⁶Ani wadi' a magun-guna nan sayay tawo no maikon nay intiron kayamanan sa babon luta', bale' si byay na a nibayad na sa sain? Kasa gapo! Kasa gapo nin magwa' nan ipambot nin sayay tawo sa byay a na'met na. ²⁷Anaod, sa ambo' nin ma'teng, si'kon si Pinaitawo ket sumubli' ako li' nin main kongko a pakayadi' tan kagalangan nan Ama ko tan kalamo' kosara a uanghil na. No saytaw li' ket tubaleen ko a barang tawo sigon sa ginwa-ginwa' ra. ^a
²⁸Ibarita' koyti komoyo a main komoyodti sawanin a sibibyay et li' no si'kon si Pinaitawo ket ipa'deng ko a pag'adian ko.”

Pa'geten nan Dios a Nipamaki' na kona ni Jesus

Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36

17 ¹Napalabas a a'nem a awro, nitagad nasara ni Jesus nin nuli' sa sayan ata'gay nin talugtug si Pedro tan saray mibsat a Santiago tan Juan. Sara-sara tamo' itaw. ²Itaw, nanguman a bakas na ni Jesus nin nabantayan ra. Sinumlag a rupa na nin pinasyan salag a kapada na nin awro, tan say seket na ket nag'in nin maputi' a makapulag sa puti'. ³Kapingmatan ket pinaipadar sara si Moises tan si Elias^b nin mangkiirgo kona ni Jesus. ⁴Wanan nag'irgo ni Pedro, “Catawan, mabista ta iti atamoyna. No rabay mo, mama'deng akon tulo ray abung-abong iti; saya para komo, saya para kona ni Moises, tan saya para kona ni Elias.”

⁵Mampag'irgo ya et si Pedro sin bigra' nin nasirungan saran maslag nin gunem tan main nin busis nin nangibwat sa gunem a narnge' ra nin

^a 16:27 Kanta 62:12 ^b 17:3 Pangulo tan prupita sarayti sin nu'n'an panaon.

wana, “Siti a Anak ko nin mangkawa-kawa'nanen ko. Sya a pakaririketan kon tuloy. Reng'len moya.”

⁶Pinasyan li'mo ran tumutumbok sin narng'e' rayay busis ket linmukbob sara sa luta'. ⁷Inmarak ya si Jesus konra. Kinudit nasara tan wana konra, “Mibangon kamo. Andi' kamo nin mali'mo.” ⁸Sin kinmikit sara sa libed ra, bukud-bukod nayna ni Jesus a na'kit ran kalamo' radstaw.

⁹Sin mampanaoy sarayna sa talugtog, nibibilin nan mairot konra, “Sayti nin na'kit moyo, andi' moyo gapo nin ibari-barita' abirno nin si'no angga nin si'kon si Pinaitawo ket pinasubli' akoyna nin mabyay.”

¹⁰Wanra nin tumutumbok na kona, “Wanra bale' nin Madudunong sa Gugan-gan ket matkap a rumate' ya yapo' si prupita Elias mi'sa sitaw si sayan nipangako' nan Dios?”

¹¹Wanan ni'bat ni Jesus, “Page' a rumate' ya yapo' si Elias ta pigaw nin isadya' nay sarba para konan si nipangako' nan Dios.^c ¹²Bale' ibarita' ko sawanin komoyo: Say katutu'wan ket si Elias, rinmate' yaynadi bale' kai raya nin nadlaw nin tutawo ket ginwa' ra kona a sarbaynan kadukaan a rabay ra. Wanin li' anamaet a lamang kongko nin si'kon si Pinaitawo ta padya'dyaen rako li' anamaet.”

¹³Sin sain ket nataros ran tumutumbok a si Juan a Mammawtismo a rabay nan irgwen ni Jesus.

Kasan Pakayadi' no Kasan Pagmamatalek

Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43a

¹⁴Sin nakarate' sara si Jesus konran abaw nin tutawo, main nin sayay lalakin inmarak kona tan nanalimukod ya sa adapan na, a wana, ¹⁵“Maistro, ka'dwan may anak kon tumububa'yo. Matin-binulan ya ket mangkapaidap yan maong ta no kumaro ya ket kasabyan manabo' ya sa raranom o maira'pog ya sa apoy. ¹⁶Nipa'kit koya konran tumutumbok mo bale' kai raya nin napaanda'.”

¹⁷Wana ni Jesus konra, “Abagay kamoyna! Ambale' a kasan pammemper moyo tan matiko' a pangingsip moyo? Anggan ka'no ako kadi' matkap nin kikalamo' komoyo? Anggan ka'no katamo nin anusan sa pigagawa' moyo? I'ras madti a anak.” ¹⁸Ginan-gan naya ni Jesus a ispiriton duka' a tegnan nayaynan paidapen a anak tan lakwanan naya anayti, ket konan sitaw a lamang nin udas inmanda' yay anak.

¹⁹Kinmadani saray tumutumbok na ni Jesus tan nitepet ran sara-sara tamo' a narng'e', “Mayin bale' a kai miya nin napalakwan taw si ispirito?”

²⁰⁻²¹“Bana' ta kurang a pagmamatalek moyo,” ni'bat na ni Jesus. “Ibarita' koyti komoyo a no mag'in tana kumon nin bilang kaalakin bikoy

^c 17:11 Mabasa et a nipadles nin maipa'ka' kona ni *Elias* sa Malakias 4:5-6.

nin mustasa a pagmamatalek moyo konan Dios, maibarita' moyo konan sitin talugtog a umalis ya sa kami'nan na ket umalis yan page!. Kasa gapon kai moyo nin magwa' nin mapangyadi'.^d

Ibarita' nan Cristo a Patyen rayan Mampag'uray iti sa Mundo
Marcos 9:30-32; Lucas 9:43b-45

²²Sin nadinep saradtaw sa Galilea a tumutumbok wana ni Jesus konra, “Ambo' nin ma'teng, si'kon si Pinaitawo ket maipagamet ako konran mag'uray ²³ket patyen rako, bale' sa ikatlo li' nin awro pasublien ako nin mabyay.” Ket ginmereng saran maong a tumutumbok.

Libri sara sa Buis a A'nak nan Adi' sa Pag'adian Na

²⁴Rinmate' ya si Jesus tan saray tumutumbok na sa Capernaum. Ket nako sara kona ni Pedro a maniningir nin buis para konan Timplo nan Dios. “Siin si maistro moyo, mampamayad ya para nin buis para kona nin Timplo nan Dios^e?” wanran nitepet kona.

²⁵“O!” wanan ni'bat ni Pedro.

Ket sin sinumrep yayna sa bali tinepetan nayan tampor ni Jesus. Wana, “Pedro, ani a iti sa wamo? Saray uadi' iti sa luta', si'noy pamuisen ra, saray a'nak ra o saray sakalakon tawo?”

²⁶Wana ni Pedro, “Saray raruman tawo.”

“No wanin edet,” wana ni Jesus, “kai sara matkap nin pamayaden a a'nak ra. ²⁷Wanin man, ta pigaw nin kasan mairgo ra kontamo, mako ka mamilwit. Sa bebey nan mu'na mon mabilwit ket main nin ma'kit mon platan kwarta. Kalapen ma tan ika' ma nin ibayad sa buis ta nin rwa.”

Si Mipaayupa' nin Nakem, Syay Sangkata'gayan sa Pag'adian
Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48

18 ¹Sin sain, nitepet ran tumutumbok kona ni Jesus, “Si'noy sangkata'gayan a butang sa Pag'adian nan Dios?”

²Nangayab yan sayay anak si Jesus tan pina'deng nayayti sa adapan ran tumutumbok na. ³Wana konra, “Abas a pangingsip moyo, ket ibarita' koyti komoyo: No kai moyo nin silyan ta pigaw nin mag'in kamon bara'mon konan sayay anak, kai kamo gapo nin makakirama' sa pag'aadi' nan Dios. ⁴Si mamaayupa' sa lalaman nan diri a kapada kaayupa' nin kapapa'sar nan sitin anak, siin a sangkata'gayan sa Pag'adian nan Dios.

^d **17:20-21** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego, nilamo' a wanti: *Bale' konan wantin klasin ispirito, ket yupa' tamo' no dumasal konan Dios tan pagkukulasyon a pammalakwan kona.* Pariho yayti sa wanadtaw sa Marcos 9:29. ^e **17:24** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 30:13.

5 Si si'numan a mampangilalaman kongko a mangako' konan sayan wantin anak, si'koyna a inako' nan lamang.”

Say Kasalanan tan say Pakapirduna

Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2

6 “Maong et konan sayay tawo a katinan yan mabyat nin baton gigilingan sa liey tan irebreb ya sa taaw dyan si mag'in syay puon nin pakasida' nin pagmamatalek na kongko nin saya konran sarayti nin maayupa' a pammemper ra.

7 Kado' saray tutawo ta abaw iti sa mundo a tukso nin pangibwatan nin masida' a pammemper ra kongko. Kai nin maglat a matukso yay sayay tawo, bale' kado' yaynay tawo nin syay puon nin masida' a pagmamatalek ran tutawo kongko.

8 Ket no si gamet o ayi mo a puon nin masida' a pagmamatalek mo, putulen ma tan itampal ma. Maong anay pukol ka bale' magkamain kan byay a iti konan Dios dyan si kumplito yan page' a lalaman mo bale' maika' ka sa burung-burong nin apoy a kai gapo nin ma'rep. 9 No si mata mo anamaet a puon nin masida' a pagmamatalek mo, sukiten ma tan itampal ma. Maong anay saya tamo' a mata mo bale' magkamain kan byay a iti konan Dios dyan si rwa ran page' a mata mo bale' maika' kadtaw nin madusa sa apoy nin impyrino.”

Lucas 15:3-7

10-11 “Ilagen moyon andi' nin kai baga-bagawen a ni saya konran saraytin ua'nak, ta ibarita' ko komoyo, saray uanghil ra ket man'iyadap ran pirmi a maipa'ka' konra konan Ama ko nin itaw sa langit.^f

12 Ani kadi' a gaw'en nan sayay tawon main nin sanyasot saray karniro na ket si saya nabarang ya? Kai nasara kasi nin lakwanan taw saray syam a pulo' tan syam nin mampangan sa rigrig nin purod ta pigaw nin keen naya karapen a nabarang?

13 Ket ibarita' koyti komoyo a no nadumog nayayti li', mas maririket ya bana' konan siin a sayan napasubli' dyan bana' konran kai nin nabarang nin syam a pulo' tan syam. 14 Wanin anamaet kona nin Ama tamo nin itaw sa langit, kai na nin rabay a main nin mabarang ni saya man konran saraytin a'nak nin mammemper kongko.

15 No magkasalanan ya komo a busat mo^g sa pammemper, mako ka kona tan kairgwen ma nin si'kamo-si'kamo tamo' maipa'ka' sa kasalanan na. No akuen na a nagkasalanan ya komo, sumubli' sa gindat a pikakalamo' moyon mibsat sa pammemper. 16 Bale' no kai na nin akuen, mangawit kan saya o rwa ra nin tawo ta pigaw nin matistigusan ray sarban pag'irgwan moyo.^h 17 No kai na et nin akuen, ibarita' moy maipa'ka' sa sain sa dupong moyon mammemper ket no kai

^f 18:10-11 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego nilamo' a wanti: *si'kon si Pinaitawo nako akodti sa luta' ta pigaw nin isalba saray nabarang nin naisyay konan Dios*. Pariho yayti sa wanadaw sa Lucas 19:10. ^g 18:15 *No...busat mo* - Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana: *No magkasalanan yay busat mo*. ^h 18:16 Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 19:15.

na et a lamang nin akuen, ibilang maynan sayan duka' nin tawo nin iti sa rikor nin dupong tan sayay maniningir nin buis.

¹⁸Ket, ibarita' ko komoyo, say aburuyan moyodti sa luta' nin magwa' nin gaw'en, aburuyan nan Dios, tan say kai moyo nin aburuyan iti sa luta' nin magwa' nin gaw'en, kai na aburuyan nin Dios.ⁱ

¹⁹Wanin anaod, no main nin pipagketan ran dawaten nin rwa radti komoyo sa luta', si Ama ko nin itaw sa langit ket ipaga'mor na ²⁰ta no main nin rwa o tulo ra nin nididinep ta mikakalamo' sara bana' kongko, itaw ako sa pisasa'lean ra.”

²¹Kaaram, kinmadani ya si Pedro kona ni Jesus tan tinepet na, “Uunuren, mi'no ya nin magkasalanan kongko a kapada kon mampemper tan pirdunawen koya et a lamang? Anggan mipito?”

²²Ni'bat na ni Jesus, “Ambo' tamo' nin mipito, no kai edet, pipituwen may pitumpulo' ²³ta say pag'aadi' nan Dios ket maipada konan sayay adi' a nidisisyon nay kikwintawan konran upisyalis na. ²⁴Kapresan nan mangkikwintawan konran upisyalis na sin main nin nirate' ra kona nin sayay upisyal na nin nangibulsan milyu-milyon nin pisos' a kwarta nan adi'. ²⁵Kai nayti nin maisubli' kanya' nin nigan-gan nan adi' a ilako' ya bilang aripen, tan si asawa na, tan saray a'nak na, tan sarba nin kayadian na ta pigaw nin maisubli' na. ²⁶Linmukob yay upisyal sa adapan nan adi' tan nipainganga'do na nin wana, 'Anusan rako kadi' ta ipamuspusan kon maisubli' li' nga'min.' ²⁷Ininganga'do naya nin adi' tan kai nayna nin nipasubli' ket binulusan nayayna.

²⁸Nibwat yaynay upisyal ket nakasna' yan sayay upisyal na anamaet lamang nin adi' a main nin daite'^k nin utang kona. Nipukpok naya mi'sa naya nin binikkel tan wana kona, 'Bayadan moy utang mo!'

²⁹Tinmalimukod ya sa adapan na a kapada nan upisyal tan dinawat na kona, 'Anusan nako kadi' ta ipamuspusan kon maisubli'.' ³⁰Bale' kai nayayti nin kina'dwan tan nipapriso naya leg'an nin kai na nin mabayadan a utang na.

³¹Sin na'kit ran raruman upisyalis a ginwa' na, pinasyan sakit nin nakem ra ket nako sara konan adi' tan nibarita' ra kona a sarba nin nangyadi'. ³²Nipakayaban nayan adi' taw si upisyal tan wana kona, 'Si'kaynay maraet! Nikidawat kan inganga'do ket pinirduna kata sa intiron utang mo. ³³Sawanin, mayin ta kai ma nin kina'dwan a kapada mon upisyal bilang nin si'ko ket ininganga'do kata?' ³⁴Pinasyan sager nan adi' ket nipadusa naya ta pigaw nin isubli' na a sarban kinalap na.”

ⁱ 18:18 Mateo 16:19 ^j 18:24 milyu-milyon nin pisos - Sa Griego: *mapulo' a ribon talinto*. Say alaga nin sayay talinto ket a'nem a ribon denario, tan si sayay denario ket syay upa' nan sayay trabahador sa sayay awro sa prubinsya. ^k 18:28 daite' - Sa Griego: *sanyasot a denario*.

³⁵Wana ni Jesus, “Wanin anamaet a gaw'en na nin Ama ko nin itaw sa langit sa si'numan komoyo a kai nin makapamirduna nin liso konan kapada nan tawo.”

Say Pisasangkinian Maipa'ka' sa Pakiasawa

Marcos 10:1-12

19 ¹Sin nayadi' nayna nin nibarita' in nin uakay ni Jesus, linmakwan yayna sa Galilea tan nako ya sa lugar a sakop nan Judea nin itaw sa rubari' nin rigrig nan Ilog Jordan. ²Pinasyan ka'bawan ran tutawon tinmumbok kona ket pinaanda' nasaray main nin masakit.

³Main nin Pariseo nin nako kona ni Jesus. Mampangkit saran puon nin pamarsawan ra kona kanya' nin wanra nin nitepet kona, “Iyaburoy para nin Gugan-gan tamo a isyay nayan sayay lalaki a asawa na sa basta bungat anan nangibwatan?”

⁴Ni'bat na konra, “Kai moyo para nin nabasa-basa sa Masanton Kasuratan a sin saytaw sin pinarsa a sarba, si Namarsa, pinarsa nay tawo nin lalaki tan babayi,^l ⁵ket bana' konan siti nin ginwa' na, si sayay lalaki, lakwanan nasara si ama na tan si ina na ta kipasaya ya konan asawa na ket saran rwa, mag'in saran sayan-saya?^m ⁶Kanya' nin saray mitraasawa ket ambo' saraynan rwa no kai edet, sayan-saya saraynan lalaman. Edet, bana' ta wanin, saray rwa a pinipasaya nan Dios, ambo' nin manepeg a pisyayen saran tutawo.”

⁷Wanra et nin Pariseo, “No wanin a page', ambale' edet a si Moises, nigan-gan na a matkap nayan byan nin kasuratan nin pisyayanⁿ ra no rabay nayan isyay nin sayay lalaki a asawa na?”

⁸Ket ni'bat na ni Jesus, “Si Moises, bana' sa tib'ey nin ulo moyo, inaburuyan na nin magwa' moyo saran isyay a asawa moyo. Bale' sin tarana', sin pinarsa a sarba, kai nin nigagaran wanin. ⁹Kanya' nin si'ko, ibarita' ko komoyo, si lalaki nin mangisyay konan asawa na nin si rason ket ambo' nin bana' ta nikilalaki yay asawa na, mi'sa ya nin kikalamo' sa sakalako, konan siin mampamabayi ya^o.”

¹⁰Wanra nin tumutumbok kona ni Jesus, “No wanin a kapapa'sar nin sumrep sa istado, maong anay andi' nin sumrep.”

¹¹Bale' ni'bat na ni Jesus, “Kai magwa' nin sarban tawo a kikumpurmi konan siin, no kai sara tamo' a tulungan nan Dios. ¹²Nagsikabarang a rason no ambale' a main nin kai nin sumrep sa byay a main nin asawa.

^l 19:4 Genesis 1:27; 5:2 ^m 19:5 Genesis 2:24 ⁿ 19:7 Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 24:1-4. ^o 19:9 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti: *gaw'en nayan kilalaki a babayi*; Tan main nin raruma nin nilamo' a wanti: *tan si mangalamo' konan sayay babayi nin nisyay nan asawa na, mampamabayi yayna anamaet a lamang.*

Main nin bana! ta main nin dipirinsya ran nikiyanak ra; main anamaet nin bana! ta kapon sara; tan main et nin kai nin sumrep sa byay a main nin asawa ta pigaw nin makatulok saran liso sa nigan-gan nan Dios maipa'ka! sa pag'aadi! na. Si tawon makaako! konan siti nin akay, akuen na.”

Si'noy iti sa Sirong nin Pag'aadi! nan Cristo

Marcos 10:13-31; Lucas 18:15-30

¹³Main nin tutawon nangi'ras nin ua'nak kona ni Jesus ta pigaw nin ipababo nay gamet na sa ulo ran sarayti tan idasalan nasara nin bindisyunan nasara. Bale! saray tumutumbok na, inima'no rasara. ¹⁴Bale! wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Pauryan moyo saran umarak kongko a ua'nak. Andi! moyo sara nin ima'nwen, ta si tawon say kanakman na ket kapada nin saraytin ua'nak, aburuyan nayan Dios nin kipag'adi! kona.” ¹⁵Ket nipababo nay gamet na sa ulo ran ua'nak nin pammindisyon na konra. Sin nayadi!, linmakwan yadtaw.

¹⁶Ni'sa, main nin lalaki nin nako kona ni Jesus. “Maistro,” wana, “ani a maong nin gaw'en ko ta pigaw nin maga'muran koy anggan-angga nin byay a iti konan Dios?”

¹⁷Wana nin ni'bat ni Jesus, “Ambale! a tepeten mo kongko no ani a maong, ta kasan sakalako no kai si Dios tamo! a maong. Bale! say maipa'ka! sa byay a iti konan Dios, no rabay mon maga'muran, tukiden moy Gugan-gan nan Dios.”

¹⁸“Aya nin gugan-gan?” nitepet nan lalaki.

Ni'bat na ni Jesus, “Andi! ka nin mangmati. Andi! ka nin mamabayi o kilalaki. Andi! ka nin manakaw. Andi! ka nin magtistigos nin ambo! nin tutuo. ¹⁹Igalang mosara si ama mo tan si ina mo. Aduen moy kapada mon tawo nin kapada nin pangangado! mo sa lalaman mon diri.”^p

²⁰Wana nin sitin lalakin iti et sa kalagu'-laguan na, “Sarban sain, mantukiden koyna. Ani et a pagkurangan ko?”

²¹Wana ni Jesus kona, “No rabay mon liso kan maikana! nin makaga'mor nin kasan anggawan a byay, mako kayna tan ilako! mo a main mo tan say naglakuan, ibi mo konran pubri, ket magkamain kan kayamanan itaw sa langit. Kayadi! mon gaw'en ti, sumubli! kadi kongko tan mag'in kan tumutumbok ko.”

²²Sin narnge! nan lalaki in nin nibarita! na ni Jesus nibwat ya nin pinasyon bereng. Mainan yan tuloy ket!

²³Wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Ibarita! koyti komoyo! Pinasyon idap ran ipaisirong nin mumayaman a lalaman ran diri sa pag'uuray nan Dios. ²⁴Ibarita! koynaet komoyo, mas mainum'ay ya et nin lumbot a kamilyo sa ubot nin kadayem dyan si sayan mayaman ket makakibiang ya sa pag'aadi! nan Dios.”

²⁵Wanin anay nipaka'ngap ran tumutumbok na sin narng'e' ra in nin wana maipa'ka' konran mayaman, ket wanra kona, “Ya! Si'no edet no wanin a maisalba?”

²⁶Pinastang nasaran maong ni Jesus mi'sa wana konra, “Peteg a impusiblin makaga'mor nin kasan anggawan nin byay a tutawo, bale' say sarban bagay ket magwa' nan Dios.”

²⁷Nag'irgo ya si Pedro a wana, “Ket si'kami pa edet, pinauryan mi anay sarba ta pigaw nin nikipalamo' kami komo. Ani li' a gun-guna mi?”

²⁸“O' a, ta ibarita' koyti komoyo: Rumat'e' li' a awro a si Dios ket paba'yuwen nayayti nin mundo, tan si'kon si Pinaitawo, tumekre' ako li' sa truno ko ta pigaw nin mag'uray akon makapangyayadi'. Ket no saytaw li', si'kamon nikipalamo' kongko, tumekre' kamo li' anamaet sa labinrwa nin truno ket kipag'uray kamo li' konran labinrway grupo ran puri na ni Israel. ²⁹Si si'numan a manglakwan nin pammali na, bubsat na, ama na, ina na, a'nak na, o binis na bana' kongko, magun-gunawan ya li' nin misanyasot nin ka'baw dyan say linakwanan na tan mabyan ya et a lamang li' nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios. ³⁰Bale' konan sitaw li' nin awro, main konran iti anan nu'na a maikayupa' li', tan main konran masusuyot a u'nawen li'.”

Naiduma a Panukatan nan Dios sa Panukatan nin Tawo

20 ¹“Ket,” wana ni Jesus, “say pag'aadi' nan Dios, maiyarig sa wanti: Main nin sayay lalakin main nin alawang a luta' na nin uubas. Sayay awron masakbay et, nako yayna naningkap nin tutawon upaan nan magtrabohodtaw sa uubas na. ²Konran nu'nana na'kit na, nikiturusan yan upaan nasara nin say kuston upa' nin sayay awro. Mi'sa nibaki' nasarayna nin magtrabaho. ³Sin mag'alas nwibi nin buklas, nako ya anamanaet naningkap nin upaan nan tutawo. Ket naka'kit yadtaw sa palingki nin kasan man-gaw'en ra no kai man'umdeng tamo'. ⁴Wana konra, ‘Mako kamo anamaet nin magtrabaho sa uubas ko tan upaan katamon manepeg.’ ⁵Ket nako sara nagtrabaho. Wanin anamaet a lamang a ginwa' na sin ugtiawro ana tan sin mag'alas tres. ⁶Alas singkoyna sin nako yaynamanaet sa palingki naningkap nin trabahador. Naka'kit yadtaw et a lamang nin tutawon kasan man-gaw'en ra. Wana konra, ‘Ambale' a iti kamo tamo' nin mampamirdin udas moyo?’

⁷O' a ta kasa anamaet nin mangalap komi nin magtrabaho,' ni'bat ra kona. ‘Mako kamo anamaet nin magtrabaho sa uubas ko,’ wana konra.

⁸Sin patpaapon ana wanan main nin plantasyon konan mampyawen nan tawo na, ‘Kayaban mosaray mampagtrabaho sa uubas ko tan ibi moy upa' ra. Upaan mosaran mangibwat konran suyot nin tinmarana' angga konran nu'nana tinmarana!.’

⁹Ket inupaan nasaran upa' nin sayay awroytaw saray tinmarana' nin nagtrabaho sin alas singko. ¹⁰Kanya' nin sin adap ra nin risibyen a upa'

ran saraytaw saray sangkau'nawan nin nagtrabaho, nipa'ka' ra nin mas abaw a upa' ra. Bale' upa' nin sayay awro anamaet a lamang a niyupa' konra. ¹¹Bere-bere saran nangrisibi nin upa' ra ket kuntra sara konan namagtrabaho konra ¹²a wanra, 'Sarain saray suyot nin tinmarana', sayay udas ra tamo' nin nagtrabaho, ket si'kami nikakaawro kamin nagawgaw nin nagtrabaho. Ambale' nin pari-parihoy upa' mi ey?'

¹³Ket wanan namagtrabaho konra, 'Amigo, kai taka nin sinaor. Nag'irgwan tamon upa' sa sayay awro a iyupa' ko komoyo ket siin a nibi ko komoyo. ¹⁴Kalapen moy manepeng nin upa' mo tan mako kayna. Karabayan kon upaan saran kapada sa upa' mo a suyot nin nagtrabaho. ¹⁵Magwa' kon gaw'en a rabay ko sa kayadian ko. Mairod ka para bana' ta mapamami ako?'

¹⁶Konan siti anaod, man'ibarita' ko a main li' konran saray masusuyot a u'na li' sa kaalagawan, tan main li' konran saray iti anan nu'na a maikayupa' li'."

Ibarita' naynaet nin Cristo a Patyen rayan saray Mag'uuray sa Mundo
Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34

¹⁷Sawanin, sin tumangkar sara si Jesus tan saray tumutumbok na nin adap sa syudad nin Jerusalem, nipurok nasaray labinrwan tumutumbok na. Sin kapresan ran manlumalako, main nin nibarita' na konra nin sara-sara tamo'. ¹⁸"Mangrenge' kamo. Adap tamoyna sawanin sa Jerusalem. Ket itaw, si'kon si Pinaitawo, maipagamet ako konran Pupangulon Pupadi' tan konran Madudunong sa Gugan-gan tamo. Sintinsyawan rako nin mati, ¹⁹mi'sa ipagamet rako konran ambo' nin Judio, ket tuya'-tuyaen rako, sanet-saneten rako tan ipasak rako sa kudos. Bale' marate' a ikatlon awro, pasublien nakon mabyay nin Dios."

Say Panukatan nan Cristo nin say Kata'gayan ket say Pagsisirbi
Marcos 10:35-45

²⁰Kinmadani ya kona ni Jesus a asawa na ni Zebedeo nin kalamo' nasaray rwan a'nak⁹ na. Nanalimukod ya sa adapan na ta main nin dawaten na kona ni Jesus.

²¹"Ani a rabay mo?" nitepet na ni Jesus kona.

Ni'bat na, "No si'kayna li' a adi', patekreen mosara li' kumon sa dani moyti saray rway a'nak ko nin tumutumbok mo, saya sa pawanan mo tan saya sa pawiri mo?"

²²Ket wana ni Jesus konran mibsat, "Kai moyo nin tanda' no ansain say mandawaten moyo. Maako' moyo paran irangep a dya'dya' nin adapen ko nin irangep?"

⁹ 20:20 Sarayti ket saray apostoles a si Santiago tan si Juan. Ma'kit ti sa Mateo 4:21 tan 10:2.

“O!, maako' mi,” wanran ni'bat.

²³“Tutuo,” wana ni Jesus, “mangirangep kamon dya'dya' nin bilang sa dya'dya' a irangep ko. Bale' no si'noy tumekre' sa pawanan tan sa pawiri ko, ambo' nin iti sa gamet ko. Naigagara ana in nin lugar konran napili' nan Ama ko nin pangisadyaan.”

²⁴Ket sin narng'e' ran mapulo' nin raruma et nin tumutumbok a maipa'ka' sa sayti, masager sara konran mibsat. ²⁵Kanya' nin pinakadani nasara nga'min ni Jesus kona tan wana konra, “Tanda' moyon peteg no pa'noy pag'uuray ran mag'uuray iti sa mundo. Aripenen rasaray iti sa sakop ra tan saray iti sa ta'gay ket masakit-sakit sara konran saray iti sa sirong nin uray ra. ²⁶Bale' komoyo, matkap a ambo' nin wanin. Komoyo, si si'numan a marabay nin mag'in nin ata'gay, matkap a syay magsirbi konran raruma, ²⁷tan si si'numan komoyo a marabay nin mag'in syay ulo, matkap a magwa' nay mag'in nin aripen moyo ²⁸kapada kongko nin si'kon si Pinaitawo. Nako akodti sa luta' ambo' ta pigaw nin pasirbi ako no kai edet, ta pigaw nin magsirbi ako tan ta pigaw nin ibi koy byay ko nin ipambot konran abaw a tutawo.”

Pagsirbyan nasaray Rway Bulag nin Cristo

Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43

²⁹Sin mampibwat sarayna sa syudad nin Jerico, abaw saray nikialuyon konra ni Jesus. ³⁰Sa dalanan ra ket main nin rwa ray lalakin bulag nin nakatekre' sa rigrig. Sin natandaan ra nin manlumabas ya si Jesus wanra nin nita'way, “Ser, si'kan nipangako' a puri na ni David, ka'dwan nakami kadi!”

³¹Masager saray tutawo konra tan inima'no rasaran gumargar. Bale' mas maksaw rayna edet nin nita'way, “Si'kan nipangako' a puri na ni David, ka'dwan nakami kadi!”

³²Tinumngen ya si Jesus ket tinawag nasara. Nitepet na konra, “Ani a rabay moyon gaw'en ko para komoyo?”

³³Ket ni'bat ra, “Uunuren ko, rabay mi kumon a maka'kit.”

³⁴Nanabo' a inganga'do na ni Jesus konra. Inapros nay mata ra ket tampor a maka'kit sarayna, tan nikikalamo' sara kona ni Jesus.

Igalang rayan Tutawo nin Bilang sayay Adi' a Cristo

Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19

21 ¹Ket adani sarayna si Jesus sa syudad nin Jerusalem ta itaw sarayna sa bandan baryon Betfage nin adani sa Talugtog Olibo. Ket pinau'na nasaray rwa konran tumutumbok na, ²a wana konra, “Mako kamo sa baryo a man'adapen moyo. Ket karate' moyodtaw main nin tampor nin ma'kit moyon naipuged nin asno a kalamo' nayay uybon na. Usbagen moya sara sa nakaipugedan na tan i'ras moyo saradti kongko. ³No main nin manita komoyo sa man-gaw'en moyo, ibarita' moyo kona,

‘Matkap nasarayti nin Uunuren,’ ket tampor a umaburoy yan kalapen moyo sara.”

⁴Sain, nangyadi' ta pigaw nin matukid a nipaibarita' naynan na'teng nin Dios konan prupita a wana,

⁵“Ibarita' moyo konran taga Sion’,
‘Syayna e a adi' moyo!’^s

Maayupa' a nakem na, ket sya manrumate' yan
rinmuran tamo' sa ayep nin ipammaguroy,
sayay uybon nin asno.’^t”

⁶Ket nako saraynay nibaki' tan ginwa' ray nipagwa' na ni Jesus konra. ⁷Ni'ras raya konay asno tan si uybon na. Nisapin ray kapa ra konra ket rinmuran ya si Jesus. ⁸Abaw sara konran tutawodtaw a bana' sa alakin pangigalang ra kona ni Jesus ket, niyapra-aprak ray kukapa ra sa dalanan na, tan saray raruma ket nampi-nampi' saran susangan kukayo tan niyapra-aprak ra anamaet a lamang sa dalanan na. ⁹Pinasyan ka'bawan ran tutawo, saray raruma iti sara sa u'na na ni Jesus tan sakalako saray mantumumbok kona. Wanra nin nita'wa-ta'way,

“Marayo yay si puri na ni Adi' David!
Nabindisyunan nayan Dios a
nibaki' na nin manrumate' anadi sawanin kontamo!^u.
Marayo yay Dios itaw sa langit!”

¹⁰Sin rinmate' yadtaw si Jesus sa Jerusalem, sabtan nipaka'ngap ra nga'min nin tutawodtaw. Pittepet ra, “Si'no ya in?”

¹¹“Sya si Jesus a sayay prupita nin taga Nazaret itaw sa Galilea,” wanran ni'bat nin saray abaw nin tutawon nikialuyon kona ni Jesus.

Nipatunong nan Cristo a Kapapa'sar sa Timplo nan Dios

Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22

¹²Nako ya nin linmuob sa sakop nan Timplo nan Dios si Jesus bale' itaw narat'anan nasaray mampaglako'. Ket pinala-palakwan nasara tan saray mampanaliw itaw nin say bubagay a ida'ton konan Dios tan tinali-talimbwag nay lulamisawan ran maninilin kwarta tan say tutekrean ran maglalako' nin kalapati. ¹³Wana konra, “Kai para naisurat a wana nin Dios, ‘Si Bali ko, ket pangaranan raya nin lugar nin dadasalan.’” Bale' si'kamo,” wana ni Jesus konra, “man-gaw'en moyan pididinepan ran mannakaw!”^w

¹⁴Nako saradtaw kona ni Jesus sa sakop nan Timplo nan Dios a bulag tan saray pilay ket pinaanda' nasara. ¹⁵Saray Pupangulon Pupadi' tan

^r 21:5a Mabasa a maipa'ka' konan siti si ngaran nan lugar a *Sion* sa Glusaryo.

^s 21:5b Isaiaas 62:11 ^t 21:5c Zacarias 9:9 ^u 21:9 Kanta 118:25-26 ^v 21:13a Isaiaas 56:7

^w 21:13b Jeremias 7:11

saray Madudunong sa Gugan-gan, masager saran tuloy kona ni Jesus sin na'kit ray mumilagro nin ginwa' na tan sin narngel ray wanran ua'nak itaw nin nita'wa-ta'way, “Raywen tamoya si puri na ni Adi' David!”
 16 Kanya' nin wanra kona, “Mangkarngel mo in para say man'ita'wa-ta'way ran ua'nak?”

“O, mangkarngel ko,” wanan ni'bat ni Jesus. “Kai moyo para nin nabasabasayti nin wana sa Masanton Kasuratan? Wana, ‘Si Dios, niyakay nasaray ua'nak tan mataman nin saray uabing nin mangrayo nin tutuo kona.’^x”

17 Mi'sa linakwanan nasara ni Jesus. Nibwat ya sa syudad tan nako ya sa Betania tan itaw ya nin na'lek konan sitaw a yabi.

Pangipatukduan a Pagmamatalek sa say Gawa' sa Pag'adian

Marcos 11:12-14,20-24

18 Kinabuklasan, sin mansumubli' yayna si Jesus sa Jerusalem, ginmitil ya. 19 Sa rigrig nin dalan ket naka'kit yan kayon igos. Nako yadtaw sa kami'nan na bale' kasa gapo nin ma'kit nan bunga na no kai kal-la bulong tamo', kanya' nin wana konan kayo, “Anggan maka'numan kai kayna gapo nin gumunga.” Ambo' nin na'teng, nalanes yay kayo.

20 Naka'ngap saray tumutumbok sin na'kit ra a nangyadi' konan kayo. Wanra, “Pa'non nangyadi' a nalanes yan bigra' ti si kayo?”

21 Wanan ni'bat ni Jesus konra, “Ibarita' koyti komoyo a no magmatalek kamo konan Dios tan kai kamo gapo nin magdwadwa, magwa' moyo anamaet a ginwa' ko konan sitin kayo. Ambo' tamo' in. Magwa' moyo et nin ibarita' konan sitin talugtog, ‘Gumlat kadsen tan mako ka sa taaw,’ ket mangyadi' a wamoyo. 22 Anaod, animan a dawaten moyo konan Dios, no magmatalek kamo nin ibi na, gaw'en na.”

Ipa'ka' ran Pupangulo a Kasan Biang na ni Jesus sa Nasakupan ra

Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8

23 Nako ya anamanaet itaw sa sakop nan Timplo nan Dios si Jesus tan nangyakay ya konran tutawo. Sin kapresan nay mampangyakay, kinmadani sara kona a Pupangulon Pupadi' tan saray Mangatuntawo tan nitepet ra kona, “Ani a kanepengan mon mangwa' nin sain say mangaw'en mo? Si'noy nami komo nin pakayadi' nin gaw'en mo in?”

24 Ni'bat na ni Jesus, “Ibarita' ko komoyo no ani a pakayadi' ko nin gumwa' nin saytin bubagay no ubatan moyayti si tepet ko. 25 Si'noy namin kanepengan nan mamawtismo ni Juan, si Dios para o say tawo?”

Nag'liirgo sara nin wanra, “Ani kadi' a i'bat tamo? No ibarita' tamon ‘si Dios,’ ibarita' na kontamo, ‘Mayin edet a kai moya nin timper si Juan?’
 26 Ket no ibarita' tamo anamaet, ‘Say tawo,’ makapali'mo ta bangli' no

^x 21:16 Kanta 8:2

ani a gaw'en ran tutawo bana' ta tepren ran saya yan prupita si Juan.”
²⁷Kanya' nin ni'bat ra kona ni Jesus, “Kai mi nin tanda!”

Ket wana anamaet konra, “No wanin, kai koynamaet nin ibarita' komoyo no ani a kanepengan kon mangwa' nin man-gaw'en ko.”

Maipwira saray Nangipyawan nan Pag'adian nan Dios

²⁸Wana ni Jesus konra, “Ani a maibarita' moyo konan siti e? Main nin sayay ama nin main nin rwa ray a'nak na. Nako ya konan saya tan wana kona, ‘Andoy, mako ka nin magtrabaho sa gagawa' konan sitin awro.’

²⁹⁻³⁰‘O!, Tatay,’ wanan ni'bat nin anak, bale' kai yan lamang nin nako. Nako ya anamaet a ama konan ikarwa tan nibarita' naytaw nin lamang say nibarita' na konan saya.

‘Andyak,’ wanan ni'bat, bale' nainsanan nin buga', nakapanemtem ya ket nako yan lamang. ³¹Sawanin, si'no ey a tinmulok sa karabayan nan ama ra?” nitepet na ni Jesus.

Ni'bat ra kona, “Sitaw si nako nin lamang.”^y

Ket wana ni Jesus konra, “Ibarita' koyti komoyo a saray duka' a tutawo a bilang saray maniningir nin buis tan saray duka' a bubbayi, u'nawen nasaran pag'urayan nin Dios dyan si'kamo, ³²ta nako yadti si Juan a Mammawtismo tan niyakay na komoyo a mapteg nin dalan nin pagkabyay ket kai moya nin timper. Sara bale' a maniningir nin buis tan saray duka' a bubbayi, timper raya. Si'kamo anamaet bale', mataman nin tanda' moyo nin nangyadi' in, kai kamo et nin nanguman tan namper kona.”

Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19

³³“Reng'en moyayti et nin pangingiyarig. Main nin sayay tawon nangmula nin ubas sa luta' na. Dinarekdek naya, tan nangali yan ubot sa sayay alakin bato ta pigaw nin pamespesan yan ubas. Nama'deng yan ata'gay a kami'n nan ran bantay. Mi'sa nipagamet nay pangangalila' sa mula na konran umno ray padalos tan nibwat yan nako sa sayay adayo' nin lugar. ³⁴Sin narate' anay panaon nin pammutin bunga, nangibaki' yan tutawo na nin kalapen ray tao na. ³⁵Bale' saray padalos, dinakep rasara, ket tinasu-taso rayay saya, pinati rayay saya tan kinudas-kudas raya nin bato a saya et. ³⁶Nangibaki' ya anamanaet nin tutawo na a main ikon tan sawanin ket abaw sara dyan saray nu'na. Bale' saray padalos wantaw nin lamang a ginwa' ra konran saraytaw saray nu'na. ³⁷Sin kalansuyutan, si anak nayna a nibaki' na. Wana sa nakem na, ‘Kai magwa' a kai raya nin kabilangan a anak ko.’

^y **21:29-31** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket napisili saray rway anak, nibarita' nin si u'na imbis nin si ikarwa a andi' bale' nako yan lamang; wanin man, syan lamang a katarusan, si anak nin nako sa namakian nan ama ket sya a matulok.

³⁸Bale' saray padalos, sin na'kit rayay anak na, wanra, 'Siti li' a manawir. Patyen tamoya ta pigaw nin maikon tamo a tawiren na li'!

³⁹Ket dinakep raya, nirikor raya sa darekdek tan pinati raya.

⁴⁰Sawanin, no rumate! yaynay main nin luta', ani kadi' a gaw'en na konran saraytin padalos?" tepet na ni Jesus.

⁴¹Wanra nin inumbat, "Kasan sapon patyen nasara in a duka' nin tutawo, tan si luta' na ipaga'getan naya sa sakalakon padalos nin mamin tao na tepe' nin pammutin bunga."

⁴²Wana ni Jesus, "Kai moyo para gapo nin nabasa-basa a wana sa Masanton Kasuratan? Wana,

'Sitaw si bato a nibilang ran

kai mausar nin saray mammanday,

sitaw nin diri nin bato a nag'in nin

sangkaimpurtantiwan sa pamma'deng.

Say nipag'in nin wanin ket gawa' nan Catawan.

Ket sa pangngikit tamo peteg a makapaka'ngap!'"

⁴³Ket ibarita' ko komoyo a bana' ta wanin, ambo' anan si'kamon Judio a Pag'adian nan Dios no kai edet, saray tutawon sumunor sa karabayan na. ⁴⁴Konan siin nin bato, si si'numan a manabo', mangababari' ya tan si si'numan a madag'anan nan siin a bato, marekrek ya. ^a"

⁴⁵Narngel' ran Pupangulon Pupadi' tan Pariseo in nin pangngiyarig na ni Jesus ket nataros ran sara a mampada'gisan na. ⁴⁶Kanya' nin dakpen rayayna kumon si Jesus bale' mali'mo sara konran tutawo ta tepren ran sarayti a saya yan prupita si Jesus.

Matalag saray Kumana' nin Sinagyat sa Pag'adian

Lucas 14:15-24

22 ¹Nami ya anamanaet konra nin sayay pangngiyarig si Jesus. Wana, ²"Say pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa nangyadi' iti konan sitin isturya. Main nin sayay adi' a nanadya' ya para sa alakin punsya ta ikasal yay anak nan lalaki. ³Nibaki' nasaray aripen na nin keen rasara kayaban taw saray tutawon sinagyat naynan gindat, bale' saraytin sinagyat na ket kai ra rabay a mako. ⁴Ket nangibaki' ya anamanaet nin raruman aripen na a wana konra, 'Ibarita' moyo konran saraytaw saray sinagyat ko a narate' anay bansal. Napati saraynay baka tan saray raruma et nin sinunson nin uayep tan nakasadya' anay sarba. "Tamoyna sa bansal," wamoyo.'

⁵Bale' saraytin tutawon sinagyat kai sara nin nangasikaso. Nituloy ra no ani a man-gaw'en ra. Main nin sayan nako sa gagawa' na, tan main

^z 21:42 Kanta 118:22-23 ^a 21:44 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yaytin birsikulo.

anamaet nin sayan nako sa kumirsyo na. ⁶Saray raruma bale', dinakep rasaray raruma konran aripen, tinuya'-tuya' rasara mi'sa rasara nin pinati. ⁷Say sager nan adi!! Nibaki' nasaray susundalo' na nin patyen rasaraytayw saray nangmati konran aripen na tan puuran rayay syudad ra. ⁸Kaaram, dininep nasara nin adi' a uaripep na tan wana konra, 'Nakasadya' anay sarba para sa bansal bale' saray tutawon sinagyat ko, kai sara maikana' nin sinagyat konan sitin bansal. ⁹Kanya' nin mako kamo sa dudalan tan sagyaten moyo sara nga'min a tutawon ma'kit moyo.' ¹⁰Ket nako saray aripen sa dudalan tan sinagyat rasara nga'min a tutawon na'kit ra, maong man o duka' a tutawo. Ket napno' yan bisita a luob nan palasyo nan adi'.

¹¹Nako yay adi' sa kami'n nan ran bisita nin kikiten nasara. Main nin sayan na'kit nan kai nin niskep nin seket kibansal. ¹²Ket wana kona, 'Amigo, kai ka nin niskep nin seket kibansal. Pa'no nin nikasrep mo?' Ket si tawo kai ya nin naka'bat. ¹³Kanya' nin wanan adi' konran katulong na, 'Baruren moyoy ayi tan gamet na tan itampal moyadtaw sa rikor nin pinasyan dedlem; itaw ket main nin umasisit tan umagrem tan ngumaretenget a ngipen ra bana' sa pakapaidap tan bereng.' ¹⁴Wanan nilamo' ni Jesus, "Page' a abaw saray sinagyat nan Dios, bale' daikleng saray napili' nan makasrep sa Pag'adian na."

Kal'uten raya Kumon a Cristo nin saray Pupangulo

Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26

¹⁵Nibwat saray Pariseo tan niplano ra no pa'no rayan makal'ot si Jesus sa pag'liro na. ¹⁶Say ginwa' ra, nibaki' rasara kona ni Jesus a umno ra konran tumutumbok ra nin kalamo' rasaray umno ran tawon ayon kona ni Adi' Herodes. Mikontra saraytin pulitiko ket wanra kona ni Jesus, "Maistro, tanda' mi nin matunong kan tawo. Say pangangakay mo nin no ani a rabay nan Dios nin gaw'en ran tutawo ket tutuo, tan kasan tawon ikali'mo mo ta mampari-parihwen moy tutawo. ¹⁷Ket, rabay miyaytin tepeten komo: Maitukoy para, o kai, sa Gungan-gan tamo no mamayad atamon buis konan Impirador nan Roma^b?"

¹⁸Bale' tanda' na ni Jesus nin duka' a gagara ra, kanya' nin wana konra, "Si'kamom miwadi'-wadi!! Mayin ta mansubuken rako? ¹⁹Ipa'kit moyo in pa kongko si platan ipamuis!"

Ket ni'ras raya kona. ²⁰"Si'no ya in rupa tan ngaran si isen konan plata?" nitepet ni Jesus konra.

²¹"Si Impirador nan Roma," ni'bat ra.

"No wanin edet," wana ni Jesus konra, "isubli' moyo konan Impirador a ikon na, tan isubli' moyo anamaet konan Dios a ikon na."

²²Naka'ngap sara sa wantin ni'bat na ket nibwat sara.

^b 22:17 Sin sain nin panaon ket iti sara a Judio sa sakop nan Roma.

Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40

²³Konan sitaw a lamang nin awro, main nin Saduseo nin nako kona ni Jesus ta tepetan raya. Sarayti saray Saduseo ket kai ra nin tepren a mapasubli' sara li' nin mabyay a nunati ana. ²⁴“Maistro,” wanra kona, “niyakay na ni Moises sa nisurat na a no main nin mitraasawa ket nati yay lalaki nin kasan anak ra, manepag a si busat na nin lalaki ket ikasal nayay babayin nabalo ta pigaw nin manganak saran ikwintan anak nan sitaw si nati.^c ²⁵Sawanin, main intaw nin pito ray mibubsat nin lulalaki. Nangasawa yay kaka bale' nati ya nin kasan anak. Ket si aryen na nikasal nayay babayi, ²⁶bale' nati yayti anamaet a lamang nin kasan anak ra. Wanin anamaet a ginwa' ran raruma, si ikatlo anggan si ikapito, bale' pari-parihon lamang a nangyadi' konra, nati saran kasan anak. ²⁷Kalansuyutan, si babayi anamaet a nati. ²⁸Ket sawanin, no napasubli' sarayna li' nin mabyay a nunati, si'no edet li' konra a main nin asawa kona ey, ta saray pito ket nag'in nin asawa raya?”

²⁹Wanan ni'bat konra ni Jesus, “Mangkalingo kamo! Pa'no ket kai moyo nin mangkataros a wana sa Kasuratan o say maipa'ka' sa pakayadi' nan Dios! ³⁰Anaod, no napasubli' sarayna li' nin mabyay a nunati, bara'mo sarayna li' nin uanghil itaw sa langit a kai sarayna nin mangalamo' o kikalamo'. ³¹Ket say maipa'ka' sa katutu'wan nin isusubli' nin mabyay, kai moyo para nin nabasa-basaytin wana nin Dios komoyo sa Masanton Kasuratan maipa'ka' konran pupuon moyo? ³²Wana, ‘Si'ko et a lamang a Dios na ni Abraham, si Dios na ni Isaac, tan si Dios na ni Jacob.’^d Syimpri a, si sayay nati ana, kai yayna nin makapangrayo konan sayay dios. Kanya' nin mangkabyay sara in et saray nibarita' nan Dios a syay Dios ra.”

³³Pinasyan nipaka'ngap ran tutawon nakarngel sa wantaw a wana ni Jesus.

Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28

³⁴Saray Pariseo, sin natandaan ran kasan nagwaan ran Saduseo kona ni Jesus, nagliirgo sara anamanaet. ³⁵Ket saya konra nin abugado sa Gugan-gan a nako nin nanepet kona ni Jesus ta pigaw nin usisaen naya. ³⁶Wana, “Maistro, sa sarban Gugan-gan a nisurat nin nibi na ni Moises, ani ya a sangkaimpurtantiwan nin matkap nin tukiden?”

³⁷Ni'bat na ni Jesus,

“ ‘Aduen may Uunuren a si Dios mo nin intiron kanakman mo, nin intiron byay mo, tan nin intiron kaisipan mo.’^e

^c 22:24 Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 25:5-6. ^d 22:32 Exodo 3:6,15

^e 22:37 Deuteronomio 6:5

³⁸ Siin a sangkaimpurtantiwan tan sangkau'nawan nin matkap nin tukiden a gan-gan. ³⁹ Main et nin saya nin kapada nan lamang nin siin. Wana, 'Aduen moy kapada mon tawo nin kapada nin pangangado' mo sa lalaman mon diri.^f

⁴⁰ Sa saytin gugan-gan, naipatulokdo' a intiron Gugan-gan a nisurat na ni Moises tan say uakay ran prupita."

Si'no ya nin Puri a Cristo

Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44

⁴¹ Sin nadinep sara et a Pariseo, wanan nitepet ni Jesus konra, ⁴² "Ani a iti sa wamoyo maipa'ka' konan Cristo? Si'no ya nin puri?"

"Puri naya ni Adi' David," wanran ni'bat.

⁴³ "Ket no wanin, mayin edet a 'Uunuren' a nipanawag na ni David kona sa nipaninreg nan Ispirito nan Dios? Sayti a wana ni David,

⁴⁴ 'Wanan Dios konan Uunuren ko:

"Tumekre' kadti sa pawanan ko

mintras nin mampasukuen kosara komo a sarba ran kukalaban mo." ^g

⁴⁵ Si Adi' David a mismo, tinawag naya nin Uunuren a Cristo nin nipangako' kona, ket pa'no edet a sya ket puri naya ey?"

⁴⁶ Ket kasa gapo nin naka'bat kona ni Jesus. Edet, nangibwat ana sin sain, kasayna gapo nin nakatpel nin nanepet-petep kona.

Sintinsyawan na nin Cristo a Pisantu-santos ran Pupangulo

Marcos 12:38-39; Lucas 11:43,46; 20:45-46

23 ¹ Wana ni Jesus konran tutawo tan konran tumutumbok na, ² "Peteg a saray Madudunong sa Gugan-gan tan saray Pariseo a namyan nin pakauray na ni Moises nin mangipapalaway nin Gugan-gan na. ³ Kanya' nin matkap nin gaw'en moyoy sarba nin ibarita' ra tan tumbuken moyoy uakay ra. Bale' andi' moyo nin arigen a gawa' ra ta ambo' nin kumpruntado sa man'iyakay ra.

⁴ Pinasyan ka'bawan nin ipatukid ra konran tutawo. Anta sara bale' ket kai sara gapo nin tumulong konra nin manukid sa sayti nin uakay ra. ⁵ Say gagara ra tamo' nin mangwa' nin bubagay ket say parayo sa tutawo. Pinaagaba' ray madidintek nin kahon a nangwan nin nisurat ran partin Gugan-gan a iberber ra sa waleng tan takyay ra, tan nipaandro ray baruyboy sa saroy nin kapa ra^h ta pigaw nin ibarita' ran tutawo a masantos sara. ⁶ Rabay-rabay ray tumekre' sa tekrean para konran impurtantin tutawo sa sinaguga tan sa punsyawan. ⁷ Rabay-rabay ray pagalangan ran tutawo sa publiko tan say tawagen saran 'Maistro'.

⁸ Si'kamo bale', andi' kamo patawag nin 'Maistro' ta pari-parihoy butang moyo, mibubsat kamo tan sayan-saya ya tamo' a Maistro moyo. ⁹ Andi' moyo nin

^f 22:39 Levitico 19:18 ^g 22:44 Kanta 110:1 ^h 23:5 Mabasa et a maipa'ka' sa peteg nin usar nin sayti nin bagay sa Bilang 15:37-41; Deuteronomio 6:8.

tawagen a kapada moyon tawo iti sa luta! nin 'Ama' a kapadan pannawag moyo konan Dios ta sayan-saya tamo! a ama moyo, si Dios nin itaw sa langit. ¹⁰Wanin anamaet, andi! kamo nin patawag nin 'Maistro' ta sayan-saya tamo! a maistro moyo, si sya a Cristo nin nipangako! nan Dios. ¹¹Si sangkata'gayan komoyo, syay mampagsirbi komoyo. ¹²Si mangita'gay nin lalaman nan diri, maikayupa' ya li, tan si mipaayupa!, maita'gay ya li!"

Marcos 12:40; Lucas 11:39-42,44,52; 20:47

¹³⁻¹⁴"Kado! kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan tan si'kamon Pariseo! Mampisantu-santos kamo ta mansalabanan moyay purta nan Pag'adian nan Dios! Kai kamo anamaet nin sumrep tan awaan moyo sara et a marabay nin sumrep!ⁱ

¹⁵Kado! kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan tan si'kamon Pariseo! Mampisantu-santos kamo ta kayawen moyay intiron mundo sa tanay main nin masagyat moyon mayi sa pammemper moyo, ket si masagyat moyo gaw'en moyan masakit-sakit dyan si'kamo. Ket mas alaki et a rason nan madusa sa impyirno dyan si'kamo.

¹⁶Kado! kamoynan tutawo! Bara'mo kamon bulag a mampangyakay sa dalan ta man'iyakay moyo a no si sayay tawo ket sinmamba ya maipa'ka' sa sayay bagay yupa' konan Timplo nan Dios, magwa' nan kai nin tukiden a nisamba na, bale' no sa balitok sa luob nan Timplo nan Dios a pangisamba na, kai nin magwa' a kai na nin tukiden a nisamba na. ¹⁷Bulag kamon talaga ta mas main nin magwa' na kasin balitok sa luob nan Timplo nan Dios dyan si Timplo nan Dios nin mamasantos konan balitok! Waweng kamo! ¹⁸Man'iyakay moyo et a no si sayay tawo ket sinmamba ya maipa'ka' sa sayay bagay yupa' konan altar magwa' a kai na nin tukiden a nisamba na, bale' no say da'ton a sinambawan na kai nin magwa' a kai na nin tukiden a nisamba na. ¹⁹Bulag kamon talaga ta mas main nin magwa' na kasin da'ton dyan si altar nin mamasantos konan da'ton? ²⁰Anaod, no si sayay tawo ket sinmamba ya yupa' sa altar, sinmamba yaynan lamang anamaet sa sarban itaw sa altar. ²¹Ket no sa Timplo nan Dios ya nin sinmamba, sinmamba yaynan lamang anamaet konan Dios a syay mampiikap itaw. ²²Wanin anamaet a lamang, no si sayay tawo ket sinmamba ya yupa' sa langit, sinmamba yayna anamaet lamang sa truno nan Dios tan konan Dios nin nakatekre' sa truno na.

²³Kado! kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan tan si'kamon Pariseo! Mampisantu-santos kamo! Man'ibi moyo konan Dios pati

ⁱ **23:13-14** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo! a wanti: *Kado! kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan tan si'kamon Pariseo! Mampisantu-santos kamo ta mangkitkitan moyo saray bubbayin balo ket paanunrwen moyoy dasal moyo nin panismula sa maraet a gawa' moyo. Bana! sa sain mampabyaten moyoy dusa moyo.*

kakapulo' nin mula moyon pangrikado moyo tamo' sa luto' moyo a bilang say anis, paminta tan laka', bale' manluktawan moyon gaw'en a mas maalaga nin ipagwa' nin Gungan-gan a bilang say pangwa' moyon mapteg sa kapada moyon tawo, say pag'in moyon mapainganga'do, tan say pag'in moyon mapagmatalkan. Sayti a manepeng nin gaw'en moyo bale' andi' moyo anamaet nin luktawan nin gaw'en a raruma. ²⁴Si'kamo, bara'mo kamon bulag nin mampangyakay sa dalan. Bara'mo kamon sayay tawo nin sapiten nayay kutakti sa inumen na bale' ikiareb'eb nayan lamang a masibulot nin kamilyo.

²⁵Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gungan-gan tan si'kamon Pariseo! Mampisantu-santos kamo! Man-gaw'en moyon maong a kaugalian moyo bilang say pangriringgas moyon rikor nin tagayan tan plato bale' say laman ket nangibwat sa kukanakman tan pigagawa' moyon napno' nin kasauran tan kaaguman. ²⁶Si'kamon Pariseo, bulag kamo! Ringgasan moyo yapo' a laman nan tagayan ket maringgas li' anamaet a rikor na.

²⁷Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gungan-gan tan si'kamon Pariseo! Mampisantu-santos kamo ta bara'mo kamon pantyon nin maputi' tan maringgas sa rikor, bale' sa luob ket napno' nin but'ol tan naumok nin laman nin tawo. ²⁸Wanin moyon peteg, ta no mangimey kamo say wamoyo ket matunong kamo, bale' say katutu'wan ket pulos nin piwadi'-wadi' tan kadukaan a iti sa kukaisipan moyo."

Lucas 11:47-51

²⁹"Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gungan-gan tan si'kamon Pariseo! Mampisantu-santos kamo tamo'. Namagwa' kamon pantyon ran saray prupita nin pinati-pati ran puon moyo tan dikurasyunan moyon pabistawen a nanabunan konran tutawon nagkabyay nin matunong ³⁰tan wamoyon piwadi'-wadi', 'No sibibyay kami ana kumon sin panaon ran puon mi, kai kami nin nikiranod sa ginwa' ra a pinati-pati rasaray prupita.' ³¹No wanin edet, man'ipatutuo moyo a puri rakamon saray nangmati konran prupita sin saytaw. ³²Kanya' nin sigi! Ila'pos moyoy kadukaan a nitarana' ran puon moyo! ³³Bara'mo kamon masirib a ulay, bale' makapall'is kamo kasi nin madusa sa impyirno? Kai gapo! ³⁴Anaod, ibarita' ko komoyo, mangibaki' ako komoyo nin saray mangipatanda' tan saray main nin kadunungan nin nangibwat konan Dios, tan saray mangangakay. Ket saray raruma konra, patyen moyo sara o ika' moyo saran ipasak sa kudos, ket saray raruma et, sanet-saneten moyo sara sa sinaguga moyo tan kamat-kamaten moyo saran duksa-duksaen sa adtiman nin lugar a palaywan ra. ³⁵Ket konan siin, si'kamoy mapuluan nin madusa bana' sa nipangmati konran sarba ran matunong a tutawo mangibwat ana kona ni Abel a kasan pakabalawan angga kona ni Zacarias nin anak na ni Baraquias a pinati moyo sa pisa'lean nan Sangkasantusan nin Lugar sa Timplo nan Dios tan si altar. ³⁶Ibarita' koyti komoyo, si'kamon tutawo konan sitin panaon a umbat li' sa patiti ran sarain a tutawo."

Lucas 13:34-35

³⁷“O si'kamon taga Jerusalem, patye-patyen moyo saray prupita tan kudas-kudasen moyo saran patyen a tutawo nan Dios a ibaki' na komoyo! Ni'no koyna nin sinari' nin dinepen katamon bilang sa pananayakop na sa sirong nin pakpak nan inanan manok konran siwsiw na. Bale' si'kamo, andi' kamo! ³⁸Anaod, pauryan nayayna nin Dios a lugar moyo! ³⁹O' ibarita' ko komoyo, kai rakoyna nin ma'kit anggan kai et nin rinmate' a panaon a maibarita' moyoy wanti: 'Binindisyunan nayan Dios a nibaki' na nin manrumate' anadti sawanin kontamo!'”

Say Mangyadi' li' a Panandaan nin Isusubli' naynan Cristo*Marcos 13:1-31; Lucas 21:5-33*

24 ¹Linmiwa' ya si Jesus sa sakop nan Timplo nan Dios. Mampibwat yayna sin nako sara kona a tumutumbok na ta pigaw nin ipa'kit ra kona a pupa'deng itaw sa masakupan nin Timplo nan Dios. ²Wana ni Jesus, “O', ket pastangen moyoyonan maong sawanin ta ibarita' ko komoyo, main li' nin awro a mayba' in, ket kasayna li' gapo ni sayay bato nin isen a ma'kit nin naita'len konan saya et.”

³Nako ya si Jesus sa Talugtog nin Olibo tan tinmekre' yadtaw. Nako saradtaw nin sara-sara tamo' a tumutumbok na ta main nin tepeten ra kona. Wanra, “Ka'no li' nin mangyadi' in si wamoyon mayba' ya a Timplo? Ani li' a panandaan nin isusubli' moynadti sa luta' tan say iyayangga nin kapresan a pag'uuray iti sa mundo?”

⁴Ket wanan ni'bat ni Jesus konra, “Pakatalad kamo a kai kamo nin malingon tepren moyoy bula', ⁵ta abaw sara li' a mangusar nin titulo ko a wanra ket sara a Cristo nin nipangako' nan Dios. Ket abaw sara li' a malingo ra. ⁶Marngel' moyo a danurdor nin pigigira tan marngel-marngel' moyon main nin pigigira sa saka-sakalakon lugar. Bale' andi' kamo nin aburido ta saytin bubagay ket matkap nin mangyadi' yapo'. Bale' ambo' et nin iyayangga anan kapresan a pag'uuray iti sa mundo ⁷ta milalaban li' a nunasyon sa saya tan saya, tan wanin et a lamang a pupag'urayan. Magkamain li' nin bitil tan rayon sa abaw a lulugar. ⁸Bale' sain ket tarana' tamo' et nin rumate' nin dyaldya', kapadan tarana' nan mangingar nin sayay mangabing.

⁹No saytaw li' nin panaon ket dakpen tan ipagamet rakamo konran saray manusa komoyo, tan patyen rasaray raruma komoyo. Guraen rakamo li' nin tutawo nin mangibwat sa sarban nunasyon bana' ta mantarig'enan moyoy mangkikalamo' kongko. ¹⁰No saytaw li' nin panaon ket abaw sara li' a mammemper kongko nin gurutan ra a pammemper ra. Miguraan sara li' a tutawo tan mitraiduran sara li'. ¹¹Abaw sara li' a magbalu'-balu' a prupita nasaran Dios tan bula'-bula' a uakay ra, ket

abaw sara li' a malingo ra. ¹²Bana' li' ta wanin anay kadukaan iti sa mundo, tumab'ang li' a pangangado' ran abaw nin tutawo. ¹³Bale', si tawon tarig'enan nay tumulok kongko anggan kala'pusan nin dya'dya', makarate' ya sa Pag'adian nan Dios. ¹⁴Maipatanda' ya li' a Mabistan Patanda' nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios sa sarban lugar ta pigaw nin matandaan ya nin sarban tutawo, ket no nayadi' ana in li' nin nagwa', saytaw ana a iyayangga nin kapresan a pag'uurray iti sa mundo.

¹⁵Anaod, si Prupita Daniel, nipadles na a maipa'ka' konan si 'Makaparmay nin Bagay a Manida'.^k ” (Si'kan mampamasa, tarusan maytin maong!) “Saytaw no ma'kit yaynayti li' nin bagay nin itaw yayna sa Timplo nan Dios, ¹⁶saray itaw nin mampiikap sa Judea malayo saraynan mako nin umadi sa tutalugtog. ¹⁷Si tawon itaw nin mampagprisko sa balkon' bali ra, andi' yayna nin sumrep et nin mangalap nin animan a agamiren na. ¹⁸Si itaw nin mampagtrabaho sa gagawa', andi' yayna nin sumubli' et sa bali ra mangalap nin seket na. ¹⁹Kado' sarayna li' a mabuktot tan saray uinan main nin ua'nak ran mampasuswen konan siin a panaon! ²⁰Kanya' nin idasal moyo konan Dios a ambo' li' kumon nin tyimpon gawat^m o Awron Painawa no mangyadi' in ²¹ta say dya'dya' li' konan sitaw a panaon ket kasa gapo nin kapada, nangibwat et sin naparsa yay mundo anggan sawanin, tan kasa gapo nin kapadan mangyadi' et li'. ²²No kai naya paanteden in nin panaon nin Dios ket kasa li' gapo nin mabati' nin mabyay iti sa mundo. Bale' paanteden naya in li' nin panaon bana' konran pinili' na nin tutawo na.

²³Ket no saytaw li' ket main nin mamarita' komoyo a wana, 'Syayna e a Cristo!' o wana, 'Itaw ya e!' andi' kamo nin mamper ²⁴ta abaw sara li' a magbalu'-balu' a sara a Cristo o a prupita sara. Mama'ki-pa'kit sara li' nin makapaka'ngap nin panandaan tan mumilagro ta pigaw nin lingwen rasaray tutawo, a no magwa' ket tagem nin saray pinili' nan Dios nin tutawo na. ²⁵Ket tandaan moyo ta nibarita' koyna nga'min komoyo ba'yo et nin mangyadi'.

²⁶Kanya' nin no main nin mamarita' komoyo a wanra, 'Itaw ya si Cristo sa kasan katawu-tawon lugar,' andi' moya nin keen karapen itaw, o no main nin mamarita' a wana, 'Iti ya sa luob nin kwarto,' andi' kamo nin mamper. ²⁷Wanin ta, say irarate' ko a si'kon si Pinaitawo ket mapatnapatnag a kapaday kimat nin bigra' nin kumidlap, a mamalaway sa langit mangibwat sa baytan anggan sa panrupan.

²⁸Kapada kasiguradon mangyadi' ti a no adti main nin maangot ran laman nin nati, ket itaw sara nin mididinep a mumanuk-manok a mangan nin laman nin nati.

^k 24:15 Daniel 11:31 ^l 24:17 *balkon bali ra* - Sa Griego: *nin itaw sa tuktok nan bali*. Sin saytaw, patag a atep nin bali ran Judio tan main nin aydan nin ulian iti sa rikor nan bali. Ket mako saradtaw nin painawa o dumungaw a tutawo. ^m 24:20 Sa sayti nin tyimpo ket maidap nin makapal'is sa dya'dya' tan kurang a ikabyay.

²⁹Ket kayadi' li' nin sain a dya'dya', si awro, dumedlem ya tan si bulan, kai yayna nin sumlag. Say bubituen, mangaragrag mangibwat sa langit tan say pupakayadi' a mamauksoy sa ta'gay nin langit ket maguloyna." ³⁰Kaaram, main li' nin ma'kit sa langit nin panandaan a si'kon si Pinaitawo ket sumubli' akoynadi sa luta', ket mangabet-abet sara li' nga'min a tutawodti sa mundo. Ma'kit rako li' a si'kon si Pinaitawo nin manrumate' nin iti sa babon gunem, nin main nin pakayadi' tan kasan kapadan kagalangan. ³¹Patnuyen ya li' a alakin trumpita ket ibaki' kosara li' a uanghil ko nin mako sa sangkamundwan, tan dinepen rasara nga'min a tutawon pinili' nan Dios.^o

³²Kikiten moyay kayon igos ta main nin maadal moyo mangibwat kona. No sumalingsing yayna tan gumulong, masigurado moyon rumate' anay tyimpon rapeg. ³³Wanin anamaet, no ma'kit moyoyna li' nin mampangyadi' ana in say nibarita' ko komoyo, matandaan moyoynan rumate' akoynan madali'. ³⁴Ibarita' koyti komoyo a no wanin ana li' anaod a mampangyadi', ba'yo kamo et nin mati nga'min ket matukid ana a sarban nibarita' ko. ³⁵Makasa a langit tan luta', bale' say ibarita' ko magnayon nin tutuo anggan-angga."

Marcos 13:32-37; Lucas 17:26-30,34-36

³⁶"Bale' no ka'non peteg nin mangyadi' a nibarita' ko, kasa gapo nin makatanda', ni saray uanghil o si'kon si Anak nan Dios^p. Kal-la si Ama ko tamo' a makatanda'. ³⁷Sa panaon nin isusubli' kodti li' sa luta' nin si'kon si Pinaitawo, say kararate' ko li' ket bilang sa nangyadi' sin panaon na ni Noe ³⁸⁻³⁹ta sin saytaw nin panaon a adapen nin malanip a intiron mundo, kai ra gapo nin nipa'ka' nin tutawo a main nin duka' a mangyadi'. Kanya' nin nangan saran maong, ninom sara, tan nangasawa tan nikiasawa sara angga sin mismon awron linmuob ya si Noe sa alakin baluto.^q Kapingmatan, linmanip yan bigra' ket naanor sara nga'min. Wanin anamaet li' a lamang no sumubli' akoyna a si'kon si Pinaitawo. ⁴⁰Ket, no saytaw li' nin panaon, bilang wadi' main nin rwa ray lalakin mampagtrabaho sa gagawa', si saya awiten raya li' nin uanghil ko tan ibati' raya li' a saya. ⁴¹No main li' nin rwa ray bubbayin mampangiling, si saya awiten raya li' nin uanghil ko tan ibati' raya li' a saya.

⁴²Sumadya' kamon pirmi ta kai moyo nin tanda' no ka'noy awron sumubli' ako, si'kon si Uunuren moyo. ⁴³Kapada nan sayay main nin ikon nin bali, no tanda' na kumon no ka'no ya nin mako a mannakaw,

ⁿ **24:29** Isaias 13:10; Ezekiel 32:7; Joel 2:10; 3:15 ^o **24:30-31** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 24:3,22,37,39; Exodo 19:16; Isaias 27:13; Daniel 7:13,14; Zacarias 9:14-17; 1 Corinto 15:52; 1 Tesalonica 4:16,17; Nipadar 1:7. ^p **24:36** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti: *o si'kon si Anak nan Dios*. ^q **24:38** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:1-7:24.

siguradon sadyaan naya, ket si mannakaw kai ya nin makasrep. ⁴⁴Kanya' anaod nin, matkap a sisasadya' kamon lawas ta si'kon si Pinaitawo ket bigra' nin rumate' ako li' no ka'no moyo kai nin ipa'ka'."

Lucas 12:41-48

⁴⁵"Si sayay manakem tan kapagpyawan a alila', ket pyawen nayan amo na nin mangasikaso konran kapada nan alila', nin mamin kanen ra sa kuston udas. ⁴⁶Paririketen naya nin amo a wanin nin alila' no sa irarate' na ket wanin a man-gaw'en nan sitin alila'. ⁴⁷Anaod, ibarita' koyti komoyo a pag'inen naya nin ingkargado sa sarban main na nin amo na. ⁴⁸Bale' no duka' ya wadi' taw nin alila' a say wana sa nakem na ket, 'Ma'teng ya et nin rumate' a amo ko.' ⁴⁹Ket sasakit-sakiten nasaray kapada nan alila' tan kipangan tan kiinuman ya konran mabubok. ⁵⁰Ket kapingmatan, rinmate' yay amo na nin kai na gapo nipa'ka' nin rumate' ya. ⁵¹Ket kasan sapon dusawen nayan say makapati nin sitin amo na ket itampal nayadtaw nin ikalamo' konran misantu-santos ket itaw main nin umasisit tan umagrem tan ngumaretenget a ngipen ra bana' sa pakapaidap tan bereng.

25 ¹Sa panaon nin isusubli' kodti, main li' nin bilang konran sarayti konan sitin isturya no maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios.

Main nin mapulo' ray bubalasang nin barang saya kontra ket main nin lampadawan na ta keen raya nin sanaen a nubyo.' ²Saray lima kontra ket kasinakem sara; saray lima et bale' ket manakem sara. ³Saray liman kasinakem, nangawit saran page' nin lampadawan ra bale' kasan awit ran risirba ran ladak. ⁴Saraytaw bale' saray liman manakem, nangawit saran risirba ran ladak. ⁵Na'teng yan kai nin rinmate' a nubyo kanya' nin mangitungge' saraynan mantuma'gan angga sin nakaka'lek sara.

⁶Sin kapiknga' yabi ana, bigra' a main nin tinma'way a wana, 'Suoynay nubyo! Keen moyo nin sanaen!' ⁷Nibarikwas saraytaw saray mampa'lek a bubalasang tan nisadya' ray lampadawan ra. ⁸Wanra nin saray kasinakem konran saray manakem, 'Byan rakami tana kadi' nin ladak moyo ta makuyep anay lampadawan mi.'

⁹Ni'bat ra nin saray manakem, 'Kai a magwa'. Kai nin makayadi' ti kontamo nga'min say awit min ladak. Mako kamoyna nin manaliw sa tindawan.' ¹⁰Sawanin, leg'an ran nako nin nanaliw, rinmate' yay nubyo. Nayi sara anaytaw kona saray sisasadya' a bubalasang sa kami'n nan nin bansal ket sin nakasrep sarayna sa bali, nisada' yaynay purta.

^r **25:1** Say ugali' ran Judio, pipapagketan ran mangatua a pikasal ran a'nak ra. Sayti nin pipapagket ra, kapada a nikasal saraynan lamang. Mapalabas a panaon mayadi' sara nin nipapagket, main nin sayay yabi a saray lulalakyan nin pangulwan nan nubyo, ket mako sara sa bali ra nin nubya ta kalapen nayaynan i'ras sa bali na. Ket saraytin bubalasang nin amiga ra, magwa' a kiswa' sara sa dani nin bali ran nubya a mayi sara sa libot nin mamunta sa bali ra. Ket say ugali' et anamaet, barang saya nin kilibot ket matkap a main nin lampadawan na. Ket no itaw sarayna li' sa bali ran nubyo, main nin alakin piririga.

¹¹Ambo! nin na'teng, rinmate! saraytaw saray liman kasinakem. Itaw sara sa rikor ket nita'wa-ta'way ra, 'Sinyor, pasrepen rakami!' ¹²Bale! si nubyo ni'bat na konra, 'Kai gapo nin magwa! Kai katamo nin katanda!'"

¹³Wana ni Jesus, "Kanya' anaod nin si'kamo, matkap a sisasadya' kamo abirno nin ani a udas ta kai moyo nin tanda' no ani nin awro o udas ako li' nin sumubli."

Lucas 19:11-27

¹⁴"Maiyarig et sa wanti e a pag'aadi' na li' nin Dios sa panaon nin isusubli' kodti. Main nin sayay lalaki nin nako sa sayay adayo' a lugar. Mi'sa ya nin nibwat, kinayaban nasaray kukatulungan na ta pigaw nin ibati' nan ipaga'getan a kukayamanan na konra. ¹⁵Tinau-tao na sigon sa pakababa' ran manga'get. Si saya, binyan nayan liman milyon nin pisos, si saya, rwan milyon, tan si saya et, sayan milyon.^s Mi'sa nibwat yayna.

¹⁶Sitaw si binyan nin liman milyon, nika' nan tampor nin nikumirsyo, ket nakaganansya yan liman milyon. ¹⁷Wanin anamaet lamang a ginwa' nan si binyan nin rwan milyon, ket nakaganansya yan rwan milyon. ¹⁸Sitaw bale' si binyan nin sayan milyon, nika' nayaytaw nin nikali si kwarta nan amo na.

¹⁹Linmabas a anron panaon ket si amo, rinmate' ya nin mako kikwintawan konra. ²⁰Sitaw si binyan nin liman milyon, nako yadtaw kona tan niparisibi naytaw say kwartan nibi kona tan say naganansya nan liman milyon. Wana, 'Don, binyan nakon liman milyon, ket sya e, tan ya e anamaet a liman milyon a na'kitan na.'

²¹Wanan amo kona, 'Mabistay ginwa' mo! Manakem tan kapagpyawan kan katulungan! Bana' ta kapagpyawan ka sa daite', ipya ko et komo a alaki. Paradti ta kirama' ka sa ririket ko.'

²²Nako yadtaw anamaet lamang taw si binyan nin rwan milyon tan wana, 'Don, binyan nakon rwan milyon, ket sya e, tan ya e anamaet a rwan milyon a na'kitan na.'

²³Wanan amo kona, 'Mabistay ginwa' mo! Manakem tan kapagpyawan kan katulungan. Bana' ta kapagpyawan ka sa daite', ipya ko et komo a alaki. Paradti ta kirama' ka sa ririket ko.'

²⁴Nako yadtaw anamaet taw si binyan nin sayan milyon. Wana konan amo, 'Don, tanda' kon kasan inganga'do mo. Yataben moy kai mo nin nimula tan kalapen moy ganansya sa kai mo nin kinapagalan.

²⁵Linmi'mo ako kanya' nin say ginwa' ko, nikali koyay kwarta mo. Suoy a kwarta mo!'

²⁶'Duka' tan matamlad kan katulungan!' wanan ni'bat nin amo. 'Wanin anamain a tanda' mo maipa'ka' kongko, a yataben koy kai ko nin nimula

^s 25:15 Sitin alaga nin sayay milyon ket swildo nin anganko labinlimay taon nin pagtatrabaho sin saytaw.

tan kalapen koy ganansya sa kai ko nin kinapagalan, ²⁷ket, mayin edet a kai ma nin nikwa sa bangko a kwarta ko ta pigaw kumon nin no rumate' ako ket risibyen koyay kwarta ko pati say abang na?' ²⁸Nigan-gan nan amo konran raruman katulungan, 'Sigi, kalapen moyoy kwartan nibati' ko kona ta ibi moyo konan si mapulo' nin milyon a kwarta na.' ²⁹Wanti ta, si si'numan a main kona a sayay bagay, malamun'an ya nin umabaw yayan umabaw ket magkamain yan malaem. Bale' mataman nin si daite' nin main kona, maglat et li' konan si si'numan a kai nin mangusar sa naipya kona. ³⁰Ket sitin kasan sirbin katulungan, itampal yadtaw sa rikor nin pinasyan dedlem, nin itaw ket main nin umasisit tan umagrem tan ngumaretenget a ngipen ra bana' sa pakapaidap tan bereng."

Say Paninintinsya sa Pag'adian nan Cristo

³¹"Ket si'ko anaod, si Pinaitawo, sumubli' ako li' nin si'koy Adi' a kalamo' kosara a sarban uanghil tan tumekre' ako li' sa sangkata'gayan nin truno ko. ³²Madinep sara li' nga'min sa adapan ko a sarban tutawodti sa mundo, tan kapadan pangingisyay nan kukarniro nan sayay mammastor konran kukanding, pisyayen kosara li' sa rway grupo a tutawo. ³³Saray i'deng ran kukarniro ikwa kosara li' sa pawan ko, tan saray i'deng ran kukanding ikwa kosara li' sa pawiri ko. ³⁴Ket si'kon si Adi' wangko li' konran iti sa pawan ko, 'Paradti, si'kamom binindisyunan na nin Dios a Ama ko. Risibyen moyay Pag'adian a naisadya' anan gindat para komoyo nangibwat et sin kapamarsa konan mundo, ³⁵ta sin nabitlan ako ket pinakan rako; sin milata' ako ket pinainom rako; abirno nin kai rako nin katanda' ket sinan'ili rako sa pammali moyo; ³⁶sin kasan maisket ko ket binyan rako; sin main nin masakit ko ket inalila' rako; sin napriso ako ket binisita rako.'

³⁷Ket wanra li' nin saray matunong nin iti sa pawan ko, 'Catawan, ka'no ka nin nabitlan ket pinakan ka, o nilata' ka ket pinainom ka? ³⁸Ka'no ka nin kai nin katanda' ket sinan'ili ka sa pammali mi, o kasan maisket mo ket binyan ka; ³⁹tan ka'no ka nin nagmasakit o napriso ket binisita ka?'

⁴⁰Ket si'kon si Adi', i'bat ko li', 'Ibarita' koyti komoyo, no ginwa' moyo in konan saya konran saraytin mammemper kongko a sara ket bara'mo saran subsat ko, abirno nin aninay kaayupaan na, ginwa' moyoyan lamang kongko.'

⁴¹Wangko li' anamaet konran iti sa pawiri ko, 'Lumakwan kamodti, si'kamom nisamba na nin Dios. Mako kamodtaw sa burung-burong nin apoy a kai gapo nin ma'rep a nisadya' para konan Dimunyo tan saray uanghil na ⁴²ta sin nabitlan ako ket kai rako nin pinakan; sin milata' ako ket kai rako nin pinainom; ⁴³sin kasan piikapan ko ket kai rako nin sinan'ili sa pammali moyo; sin kasa nin maisket ko ket kai rako nin binyan; sin main nin masakit ko tan sin napriso ako ket kai rako nin binisita.'

⁴⁴Ket itepet ra li', 'Catawan, ka'no ka nin nabitilan, o nilata', o kasan piikapan, o kasan maisket, o main nin masakit, o napriso ket kai ka nin tinulungan?'

⁴⁵Si'ko nin si Adi', i'bat ko li', 'Ibarita' koyti komoyo, sin nisiblet moyoy tulong moyo konan saya konran ayuyupa' nin tutawo ko, si'koy sinibletan moyo.'

⁴⁶Sarain nin tutawo, maika' sara sa pakadusawan nin kasan anggawan. Sara bale' a matunong nin tutawo, mabyan sara nin anggagan-angga nin byay a iti konan Dios."

Si Plano nin Dakpen rayan Pupangulo si Jesus

Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53

26 ¹Sin nayadi' nayna nin nibarita' nga'min in nin uakay ni Jesus, wana konran tumutumbok na, ²"Tanda' moyo a rway awro tana ba'yo a pista nin mantawagen nin Nipanglabas^t. Ket si'kon si Pinaitawo, maipagamet akoyna konran iti sa uray ta pigaw nin ipasak rako sa kudos."

³Siin nin awro, nididinep saray Pupangulon Pupadi' tan saray Mangatuntawo sa palasyo nan Sangkata'gayan nin Padi' a si Caifas.

⁴Nag'iirgwan ra no pa'no raya nin dakpen si Jesus nin kai ra matandaan nin tutawo, mi'sa raya nin patyen. ⁵"Bale' ambo' nin no pista," wanra, "ta bangli' no gumulo saray tutawo."

Say Pangngisadya' nan Lalaman nan Cristo sa Tabon na

Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8

⁶Itaw ya si Jesus sa Betania, sa bali na ni Simon a gindat nin main nin makaparmay a sakit sa katas. ⁷Sin kapresan ray mampangan ket main nin babayin nako kona ni Jesus. Sitin babayi ket main nin awit nan sayay pangangwan^u a main nin laman nin banglo a pinasyan bili, ket nibu'bo' nayti sa ulo na ni Jesus. ⁸Masager saray tumutumbok na ni Jesus sin na'kit ray ginwa' nan babayi. Wanra, "Pinirdi nayna in nin banglo!
⁹Abaw in kumon nin kwarta no nilako' ya ket, naibi et kumon konran pubri."

¹⁰Tanda' na ni Jesus a man'irgwe-irgwen ra ket wana konra, "Ambale' ket? Pauryan moya! Pinasyan bista nin ginwa' na kongko. ¹¹Abirno nin ani a udas, isen saray pubri nin makalamo' moyo, bale' si'ko, ambo' anan ma'teng a iti ako et komoyo. ¹²Binanglwan nayay lalaman ko nin pananadya' na para li' sa tabon ko. ¹³Ibarita' koyti komoyo, adtiman nin lugar sa intiron mundo a pakaipatandaan nan Mabistan

^t 26:2 Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si *Pistan Nipanglabas* itaw sa Glusaryo.

^u 26:7 Saya yayti nin pinasyan anda' nin pangangwan a gawa' sa baton mantawagen nin alabastro.

Patanda', say ginwa' nan sitin babayi ket maibari-barita' li' anamaet nin pammanemtem kona.”

Kitarusan ya si Judas konran Pupangulo

Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6

¹⁴Sumunor konan siin, si Judas Iscariote, saya konran labinrwan tumutumbok na ni Jesus, ket nako ya konran Pupangulon Pupadi', ¹⁵tan wana konra, “Umnoy ibi moyo kongko no bana' sa gaw'en ko ket maipagamet ya komoyo si Jesus?” Namilang saran tulumpulo' nin pirak' tan nibi ra kona, ¹⁶ket, nangibwat ana sin sain, nangkit yayna nin tyimpon maipagamet naya konra si Jesus.

Say Paninibra nin Pistan Nipanglabas nan Anghil nin Patiti

Marcos 14:12-21; Lucas 22:7-14,21-23; Juan 13:21-30

¹⁷Sin primiron awro nin Pistan Pangangan nin Tinapay a Kasan Pammakbo, nako sara kona ni Jesus a tumutumbok na tan nitepet ra kona, “Adti a rabay mo nin pangisadyaan min pangapunan sa pangngisibra tamon Pistan Nipanglabas?”

¹⁸Wana ni Jesus konra, “Mako kamo konan siti nin tawo sa Jerusalem tan ibarita' moyo konayti: ‘Wana ni Maistro tamo, narate' anay udas ko. Si'ko tan saray tumutumbok ko, isen sa bali mo a pangisilibrawan mi nin Pistan Nipanglabas.’”

¹⁹Ket ginwa' ran tumutumbok a wana konra tan nisadya' raynay pangapunan ra sa pista.

²⁰Sin yabi, nidudungo sara sa pangngangan si Jesus tan saray labinrwan tumutumbok na. ²¹Sin kapresan ran mampangan wana ni Jesus, “Ibarita' koyti komoyo, saya komoyo a magtraidor kongko.”

²²Rinmere' saran tuloy a tumutumbok. Barang saya wana kona ni Jesus, “Uunuren, maibarita' mo para nin si'ko?”

²³Ni'bat na ni Jesus, “Si saya komoyo a mangkipanawsaw kongko nin tinapay sa yawong, sya a magtraidor kongko. ²⁴Anaod, si'kon si Pinaitawo, mati ako a bilang sa wana sa Kasuratan. Bale' kado' yayna in si magtraidor kongko! Mas maong ana kumon a kai ya nin naiyanak.”

²⁵Si Judas a syay magtraidor kona wana, “Maistro, maibarita' mo para nin si'ko?”

Ni'bat na ni Jesus kona, “Nairgo moyna.”

Marcos 14:22-26; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25

²⁶Sin kapresan ran mampangan nangalap yan tinapay si Jesus, tan nikisalamat ya konan Dios mi'sa simpisimping naya tan nitayak na

^v 26:15 Sayti a ibayad nan sayay tawo konan main ikon konan sayay aripen no nati yayti sa pudir na.

konran tumutumbok na. Wana, “Kalapen moyayti tan kanen moya. Siti a lalaman ko.”

²⁷Kaaram, kinalap nayay baso a main nin arak nin ubas. Nikisalamat ya konan Dios, mi'sa naya nin nibi konran tumutumbok a wana, “Sarba moyo, minom konan siti. ²⁸Sayti a daya' ko nin mama'get nin kataratwan konan Dios. Tumuro' li' ta pigaw nin mapirduna a kukasalanan ran abaw a tutawo. ²⁹Ibarita' koyti komoyo, kai akoyna gapo minom nin arak nin ubas angga konan sitaw si awron minom ako li' nin ba'yon arak a kadungo katamo sa Pag'adian nan Dios a Ama ko.”

³⁰Sin nayadi' sara nin nangansyon nin pangrarayo konan Dios nibwat saran nako sa Talugtog Olibo.

Ipau'na-u'na nayna ni Jesus a Lakwanan rayan Tumutumbok Na
Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38

³¹Wana ni Jesus konra, “Sarba moyo nga'min, palaywan rako konan sitin yabi a bilang sa wanan Dios a naisurat sa Kasuratan. Wana, ‘Patyen koya li' a mammastor ket saray karniro misisyak sara.’” ³²Bale' saytaw no napasubli' akoyna li' nin mabyay, mu'na akoyna li' tan taga'nang katamodtaw sa Galilea.”

³³Wanan nag'irgo ni Pedro, “Lakwanan rakayna nga'min, bale' si'ko kai gapo.”

³⁴Wana ni Jesus kona, “Ibarita' ko komo, Pedro, ba'yo main nin tumarang'ok nin manok konan sitin parbangon, mitlo moyna nin nibudi' a katanda' nako.”

³⁵Bale' wana ni Pedro, “Mataman et nin kalamo' nako nin patyen ra, kai ko gapo nin ibudi' a katanda' kata.”

Wanin anamaet lamang a wanra nin raruman tumutumbok.

Idasal nan Cristo a Kai nayna Kumon nin Irangep a Dya'dya'
Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46

³⁶Rinmate' sara si Jesus itaw sa sayay lugar a napangaranan nin Getsemani. Wana konran tumutumbok na, “Mabati' kamodti. Mako akodtaw e nin dumasal.” ³⁷Ni'ras nasaran kalalamo' na si Pedro tan saray rway a'nak na ni Zebedeo^x. Marere' yan tuloy tan pinasyan byat nin man'isipen na.

³⁸Wana konra, “Pinasyan tuloy nin bereng ko ket ipati koyna layi. Iti kamo tamo'. Lalamu'nen rako a andi' kamo nin ma'lek.” ³⁹Kinmadayo' yan buga' konra. Linmukob ya tan dinmasal ya. Wana, “Ama ko, no magwa' andi' mo kumon ipairangep kongko in say dya'dya' a adapen kon irangep. Wanin man, ambo' a karabayan ko a masunor, no kai say karabayan mo.”

⁴⁰Sin sinmubli' ya konran saray tuloy tumutumbok na, narat'anan nasaran mangka'lek. Pinukaw nasara tan wana kona ni Pedro, “Kai

^w 26:31 Zacarias 13:7 ^x 26:37 Santiago tan Juan. Ma'kit ti sa Mateo 4:21 tan 10:2.

rako tana gapo nin malalamo' nin andi' kamo nin ma'lek abirno nin sayay udas tamo'? ⁴¹Andi' kamo nin ma'lek no kai edet, dumasal kamo ta pigaw nin kai kamo nin madaeg nin tukso, ta sa nakem moyo ket disidido kamon gaw'en moyoy manepag bale' mapatapo' kamon kinatawo moyo."

⁴²Kinmadayo' ya anamanaet si Jesus tan dinmasal yan uman. Wana, "Ama ko, matumbok a karabayan mo. No siin a karabayan mo si matkap kon irangep in say adapen kon irangep nin dya'dya', wanin lawas."

⁴³Sin sinmubli' ya anamanaet sa kami'n nan ran tulon tumutumbok nin kalalamo' na, mampa'lek sara anamanaet ta talagan kai ra nin mapukpukan a elek ra. ⁴⁴Kanya' nin linakwanan nasara anamanaet tan dinmasal yan pitlo nin wantaw a lamang sa nayadi' anan nidasal na.

⁴⁵Sinmubli' ya anamanaet konran tumutumbok na tan wana konra, "Mampa'lek kamo et! Pakanda' kamo! Narate! anay udas a si'kon si Pinaitawo ket maipagamet akoy na konran duka' a tutawo. ⁴⁶Mibangon kamo tan sumna' atamo. Sya eyna e a tawon nagtraidor kongko."

Say Nipanakep kona ni Jesus

Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12

⁴⁷Mampang'irgo ya et si Jesus sin rinmate' ya si Judas a saya konran labinrwan tumutumbok na. Abaw saray tutawon kalamo' na nin nibaki' ran Pupangulon Pupadi' tan saray Mangatuntawo. Di-beneng tan di-batuta' sara. ⁴⁸Nibarita' naynan gindat konra ni Judas no pa'no rayan maipurok si Jesus. Wana, "Si arkan ko, syaytaw a diri. Dakpen moyan tampor."

⁴⁹Sin rinmate' yadtaw si Judas, diri-diritso na kona ni Jesus. "Maabig a yabi, Maistro," wana kona ket inarkan naya.

⁵⁰"Amigo, gaw'en moyanan tampor a gagara mo," ni'bat na ni Jesus kona. Inmarak saray tutawo ket dinakep raya si Jesus.

⁵¹Si saya konran kalalamo' na ni Jesus, inuyos nayay beneng na tan tinaga' nayay sayay katulong nan si Sangkata'gayan nin Padi' ket naglat yay tutulyan na. ⁵²Wana ni Jesus kona, "Ikaluban mayna in si beneng mo. Saray mangyusar nin armas, armas anamaet a pakamatyan ra. ⁵³Kai mo para nin tanda' a no kidawat akon tulong konan Dios a Ama ko ket mangibaki' yadti nin ribu-ribon uanghil na? ⁵⁴Bale' no wanin, pa'no nin matukid a wanan Dios a naisurat sa Kasuratan a matkap nin mangyadi' in ey?"

⁵⁵Ket wana ni Jesus konran tutawo, "Saya ako para nin kriminal ta nakabeneng kamo tan main nin pekpek moyon manakep kongko? Inawru-awro kon nangyakay itaw sa sakop nan Timplo nan Dios, kai rakoy na nin dinakep itaw! ⁵⁶Bale' mampangyadi' ti nga'min nin pakatukidan nin nisurat ran prupita."

Ket nagsipalayo sara nga'min a tumutumbok na tan linakwanan raya si Jesus.

Say Nipamarsa ran Pupangulo konan Cristo

Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55,63-71; Juan 18:13-14,19-24

⁵⁷Saraytaw saray nanakep, nika' raya si Jesus sa palasyo nan Sangkata'gayan nin Padi' a si Caifas. Itaw nididinep saray Madudunong sa Gugan-gan tan saray Mangatuntawo. ⁵⁸Si Pedro, tinmumbu-tumbok ya kona ni Jesus, bale' itaw ya tamo' sa dayo'. Sin sinumrep saray nanakep sa palasyo, angga yadtaw tana sa baraybay. Kaaram nituloy na sa luob nin pukok nan palasyo tan nikitekrek' ya konran gwardya ta rabay nan matandaan no ani a mangyadi' kona ni Jesus.

⁵⁹Saray Pupangulon Pupadi' tan sarba ran myimbrow nan Kungsiho, naningka-tingkap saran abirno bula'-bula' nin ibidinsya kuntra kona ni Jesus ta pigaw nin masintinsyawan rayan patiti. ⁶⁰Bale' kasan ma'kit ran sumadag abirno nin abaw saray namarita' nin bula'-bula' nin kuntra kona. Sa ka'tengan main nin rwa ray pinaipadar. ⁶¹Wanra, "Wanan siin a tawo, mababa' naya kanon sidaen mi'sa ipa'deng nayan uman sa luob nin tuloy awro a Timplo nan Dios."

⁶²Inumdeng yay Sangkata'gayan nin Padi' tan wana kona ni Jesus, "Ani a mai'bat mo sa sain a man'iparsa ra komo?" ⁶³Bale' kai ya gapo nin nag'irgo si Jesus. Ket wanan Sangkata'gayan nin Padi' kona, "Igan-gan ko komo, ibarita' mo komi, sa ngaran nan sibibyay a Dios, no si'kay Cristo a Anak nan Dios a si nipangako' nan ibaki' nadi."

⁶⁴Ni'bat na ni Jesus, "Nairgo moyna. Ket ibarita' ko komoyo, sa ambo' nin ma'teng nin panaon, ma'kit rako nin si'kon si Pinaitawo nin nakatekrek' iti sa pawananan nan Dios, a sya a Makapangyayadi', nin manrumate' akon iti sa babon gunem mangibwat sa langit."

⁶⁵Sin narngel' nayti nin Sangkata'gayan nin Padi', rinakyat nayay aysing na nin pangipa'kit nan alakin sager na. Wana, "Pangu'na-u'na konan Dios in say nibarita' na! Ani, matkap et a tistigos? Narngel' moyoyanan mismo sawanin a pangu'na-u'na na konan Dios! ⁶⁶Ani a wamoyo?" wana.

Ket ni'bat ran kalalamo' na, "Nagkasalanan ya ket manepeg a patyen ya."

⁶⁷Ket linuda'-ludaan raya si Jesus sa rupa, tan tinasu-taso raya. Rinampa-rampa' raya nin raruma ⁶⁸tan wanra, "Si'kan si syay Cristo, ibarita' mo pa no si'noy nangrampa' komo!"^z

Say Nipangibudi' na ni Pedro a Katanda' naya si Jesus

Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18,25-27

⁶⁹Itaw ya si Pedro nin mantumekrek' sa baraybay nan palasyo. Kinmadani ya kona a sayay alila' nan babayi nin Sangkata'gayan nin Padi' ket wana kona, "Saya ka anamaet konran kalalamo' nan sitaw si Jesus a taga Galilea, a!"

^y 26:64 Kanta 110:1; Daniel 7:13 ^z 26:68 Wana sa Marcos 14:65 a pinepet ray mata ni Jesus.

⁷⁰Nibudi' na in ni Pedro nin narnge' ran sarba ran itaw a wana, “Kai ko nin tanda' in say man'ibarita' mo!” ⁷¹Inmalis yan nako sa purta nan pukok. Saya anamanaet nin alila' nin babayi a nakaalilbi' kona ket wana konran tutawodtaw, “Sitin tawo, kalamo' nayan siin si Jesus a taga Nazaret.”

⁷²Sinambawan na nin kai na anamanaet nin inalilbi' ni Pedro a wana, “Kai koya nin tanda' in nin tawo.”

⁷³Sin nainsanan nin buga' kinadanyan rayan saray lulalakin itaw tan wanra kona, “Page' pa a saya ka konran kalalamo' na. Madlaw sa punto mon mag'irgo a taga Galilea ka.”

⁷⁴“Sambawan ko nin kai koya nin katanda' in nin tawo,” wana ni Pedro, “ket taman mangno ako no mampibula'-bula' ako.”

Kapingmatan, main nin tinmarang'ok nin manok. ⁷⁵Ket napanemtem nayaytaw ni Pedro si nibarita' na ni Jesus kona a wana, “Ba'yo ya nin tumarang'ok a manok, nitlo moyna nin nibudi' a katanda' nako.” Nibwat ya si Pedro tan abet-abet na.

Akuen nay Kasalanan na ni Judas

Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32

27 ¹Kinabuklasan, sarba ran Pupangulon Pupadi' tan saray Mangatuntawo, nag'iirgwan ra no pa'no rayan maipapati si Jesus. ²Nipabaror ray gamet na mi'sa raya nin ni'ras kona ni Pilato, si gubernador nin Romano.

Ginwa-ginwa' 1:18-19

³Si Judas, si nagtraidor kona ni Jesus, sin natandaan nan nasintinsyawan yan mati si Jesus, ginmereng ya sa ginwa' na. Ket, nika' na nin isubli' konran Pupangulon Pupadi' tan Mangatuntawo a tulumpulo' nin pirak. ⁴“Nagkasalanan ako!” wana. “Liniputan koyay tawon kasan kasalanan ket sawanin mapati ya bana' sa gawa' ko.”

Wanra kona, “Ani a kabiangan mi ey? Prublima moyna in nin bukod!”

⁵Nipasasweng na ni Judas a kwarta sa luob nin Timplo nan Dios. Mi'sa nibwat ya tan nako ya nin pinaibitay.

⁶Pinurot ran Pupangulon Pupadi' a kwarta. Ket wanra, “Bilin byay^a nan sayay tawoytin kwarta. Ta wanin edet, kai nin aburuyan nin Gungan na ni Moises a maikalamo' ti sa kwarta nan Timplo nan Dios.”

⁷Ket nag'iirgwan ra no ani a gaw'en sa kwarta tan nipagketan ra nin isaliw rayti konan luta' nan sayay mangangwa' nin kuden tan paya ta pigaw nin gaw'en rayan kampusanto ran ambo' nin tawo sa Jerusalem a matiditaw. ⁸Kanya' nin anggan sawanin, bana' ta sain nin kwarta ket bilin byay nin tawo, sitaw nin luta' ket mantawagen ya nin Luta' nin Daya'.

^a 27:6,8 *bilin byay* - Sa Griego: *bili nin daya'*.

⁹Konan siin natukid a wanan Dios a nipaibarita' na kona ni Prupita Jeremias. Wana,

“Say tulumpulo' a pirak nin nipamrisyo ra nin saray raruman puri na ni Israel kona, kinalap ra ¹⁰nin nisaliw ra konan luta' nan sayay mangangwa' nin kuden tan paya, bilang sa nigan-gan na kongko nin Catawan.”^b

Ipagamet naya ni Pilato nin Patyen si Jesus
Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38

¹¹Naiyadap ya si Jesus nin usisaen nan gubirnadador a si Pilato. Tinepet nan gubirnadador kona, “Si'ka paran page' a adi' ran Judio?”

Ni'bat na ni Jesus, “Nairgo moyoyna.” ¹²Pinarsa-parsawan rayan abas nin Pupangulon Pupadi' tan Mangatuntawo si Jesus, bale' kai ya gapo nin inumbat.

¹³Kanya' nin wana ni Pilato kona, “Ambale'? Kai ka tana gapo nin umbat maipa'ka' sa sain say man'iparsa-parsa ra komo!”

¹⁴Bale' kai ya gapo nin nag'irgo si Jesus kanya' nin naka'ngap yan maong a gubirnadador.

Marcos 15:6-15; Lucas 23:13-25; Juan 18:39–19:16

¹⁵Ugali' na ni Gubirnadador a tepe' nin Pistan Nipanglabas mamirduna yan mangibulos nin sayay priso nin no si'no a pilien ran tutawo. ¹⁶Sin sain, main itaw nin mangkaprison sayay bandunado nin tawo a say ngaran na ket Jesus^c Barrabas. ¹⁷Ket sin nadinep sara nga'min a tutawo, wanan nitepet ni Pilato, “Si'noy rabay moyon bulusan ko? Si Jesus Barrabas o si Jesus a mantawagen ran Cristo?” ¹⁸Wanin a wana ta tanda' nan peteg a maimbel saray pupangulon Judio kona ni Jesus kanya' nin niyadap raya kona.

¹⁹Sin itaw ya et nin nakatekre' sa lugar nin paninintinsyawan si Pilato, main nin rinmate' nin nipaibarita' nan asawa na kona a wana, “Andi' ka nin mangwa' nin animan a kuntra konan siin a tawo. Kasa gapo nin kasalanan na. Nanaynep akon duka' maipa'ka' kona nayabi ket napaidap ako sa taynep ko.”

²⁰Sara bale' a Pupangulon Pupadi' tan saray Mangatuntawo, sinugsog rasaray tutawo nin dawaten ran si Barrabas a bulusan na tan patyen ya si Jesus. ²¹Kanya' nin sin tinepetan nasara anamanan gubirnadador a tutawo no si'no konran rwa a rabay ran bulusan na, wanran ni'bat, “Si Barrabas!”

²²Wana ni Pilato, “No wanin ani a gaw'en ko kona ni Jesus a mantawagen ran Cristo?”

^b 27:9-10 Zacarias 11:12-13; Jeremias 32:6-10 ^c 27:16 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yay ngaran a *Jesus*.

“Ipasak ma sa kudosa!” wanran ni'bat.

²³ “Ambale!?” wana ni Pilato. “Main paran ginwa' nan abas?”

Bale' mas maksaw rayna edet nin niburyaw, “Ipasak ma sa kudosa!”

²⁴ Naisip na ni Pilato a kasaynan magwa' na ta tumarana' saraynan gumulo a tutawo. Namakalap yan ranom tan nanguyas yan gamet na sa adapan ran tutawo a say rabay nin irgwen ket kasan kabiangan na sa patiti na ni Jesus. Wana, “Kasan kabiangan ko sa patiti nan sitin tawo. Makauray kamo!”

²⁵ “O', si'kami tan saray puri mi a umbat sa patiti nan siin a tawo,” wanra nga'min nin ni'bat nin tutawo.

²⁶ Ket binulusan naya si Barrabas a bilang sa dawat ra. Nipasanet naya si Jesus mi'sa nayayna nin nipagamet konran sundalo' nin ika' raya ipasak sa kudosa.

Tuya'tuyaen tan Padya'dyaen yay Cristo

Marcos 15:16-20; Juan 19:2-3

²⁷ Ni'ras raya si Jesus nin sundalo' nan gubirnadador sa luob nin palasyo na a mantawagen nin Pretorio tan inaribungbungan raya nin sarba ran itaw nin sundalo'. ²⁸ Linus'ukan raya mi'sa sinulutan raya nin kulor lilan kapa a kano wadi' ket adi' ya. ²⁹ Namalukay saran madiwin wakay a kuruna kano wadi' tan nikuruna rayayti kona ni Jesus. Pinanga'get rayan bislak sa pawanen nin gamet na a kano wadi' ket si mantawagen yayti nin setro tan nanalimukod sara sa adapan na a kano wadi' ket pangigalang ra kona. Wanra, “Viva, Adi' ran Judio!” ³⁰ Kaaram linudaan raya mi'sa raya nin linapnit a bislak kona tan nipatuk-patok rayayti sa ulo na. ³¹ Sin sinmawa' saraynan nagpista kona, linus'ok rayaytaw kona si lilan kapa tan nisubli' ran nisulot kona a dirin seket na. Kaaram, niliwa' rayaynan ika' ipasak sa kudosa.

Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27

³² Sin manrumikor sara sa syudad, nasnaan rayay sayay lalakin taga Cirene a say ngaran na Simon. Nipasuet rayan nipabalatay kona a kudosa a mambalatayen na ni Jesus. ³³ Nirate' sara sa lugar a mantawagen nin *Golgota* a say rabay nan irgwen ket Lugar nin But'ol Ulo. ³⁴ Painumen raya kumon si Jesus nin arak a linawukan nin bagay a pinasyan pait a pammaka'lek.^d Sin natawayan nayti ket kai na nin ininom. ³⁵ Sin naipasak rayayna sa kudosa, nibubunutan sara ta pigaw nin mapitaw'a-taw'an ray seket na.^e ³⁶ Sin nayadi', tinmekre' sara tan binantayan raya si Jesus. ³⁷ Sa ta'gay nin ulo na ni Jesus, nipasak rayay nakaisuratan nin nipakasalahan ra kona. Wana:

^d 27:34 Kanta 69:21 ^e 27:35 Kanta 22:18

SITI SI JESUS, SI ADI' RAN JUDIO.

³⁸Main nin rwa ray kriminal a nikirngan ran nipasak kona ni Jesus, si saya sa bandan wanan na tan si saya anamaet sa wiri na.

³⁹Saray tutawon lumabas, ipeyeng-peyeng ran panuya'-tuya' kona ni Jesus. ⁴⁰Wanra, “Kai para a si'ka, wamo intaw ket mababa' man yubaen tan ipa'deng nin uman sa luob nin tuloy awro a Timplo nan Dios? No page' a Anak nakan Dios, isalba mo pa edet a lalaman mo tan gumlat kadsen sa kudos!”

⁴¹Wanra in anamaet lamang nin Pupangulon Pupadi', saray Madudunong sa Gugan-gan, tan saray Mangatuntawo. Tinuya'-tuya' raya anamaet a lamang si Jesus, wanra, ⁴²“Saray raruman tawo naisalba nasara kano, bale' say lalaman nan diri, kai! Heh! Adi' tamo kanon si'tamon Israelita! No makaglat yadsen tana sa kudos, mamper atamoyna kona. ⁴³Magmatalek ya kano konan Dios tan wanan Anak naya kanon Dios! Kikiten tamo pa edet sawanin no iligyas nayan Dios ta kawa'nan naya kano.”

⁴⁴Mataman nin saray kriminal nin karngan nan nipasak ni Jesus, tinuya'-tuya' rayan lamang nin wantaw.

Si Nati tan Nitabon a Cristo

Marcos 15:33-47; Lucas 23:44-56; Juan 19:28-30,38-42

⁴⁵Sin ugtiawro, dinmedlem yay intiron babon luta' nin narate' a tuloy udas. ⁴⁶Sin bandan alas tres nin yabina wana nin nita'way ni Jesus sa sarita' nin Hebreo, “*Eli, Eli, lama sabachthani?*” a say katarusan, “Dios ko, Dios ko, ambale' nin pinauryan nako?”^f

⁴⁷Wanran tutawodtaw nin nakarngel' kona, “Mantawagen naya si Elias!” ⁴⁸Ket, saya konra, nangred yan tampur nin nako nangipaalep'ep nin ispungha sa maalsem nin arak nin nikwa naya sa parpar nin bislak ta pigaw nin ipasepsep naya kumon kona ni Jesus.

⁴⁹Bale' saray raruma wanra, “Heh! Pauryan ma! Kiten tamo pa no rumate' yan page' si Elias ta pigaw nin isalba naya.”^g

⁵⁰Tinma'way ya anamanan maksaw si Jesus, kaaram nauyos anay inanawa na. ⁵¹Ket sa Timplo nan Dios, nabisang yan napiknga' nangibwat sa ta'gay anggan saroy a kurtina^h nin salimbeng nan Sangkasantuan nin Lugar. Rinmayon ya ket linumtak a bato. ⁵²Naabryan a pantyon tan abaw saray nati anan tutawo nan Dios a pinasubli' nin mabyay tan ⁵³sin

^f 27:46 Kanta 22:1 ^g 27:49 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti: *Ket, si sayay raruma, tinibsok nayan pika a riking na ni Jesus ket nimugsit a daya' tan ranom.*

^h 27:51 Pinasyan kubpal nan sitin kurtina ta alaki yan tuloy. Say kaalaki na ket 27 mitro por 9 mitro tan say kakubpalan na maibagay sa sukat na. Naburdawan ya nin pinasyan anda'.

pinasubli' yaynan mabyay si Jesus, linmiwa' sara sa pantyon ra nin nako sara sa Masanton Syudad a si Jerusalem tan abaw saray naka'kit konra.

⁵⁴Si kapitan tan saray sundalo' nin itaw nin mampamantay kona ni Jesus, sin naaraman rayay rayon tan na'kit ray raruma et nin mampangyadi', pinasyan li'mo ra. Wanra, “Page' a anak nayaytin Dios!”

⁵⁵Main anamaet nin abaw nin bubbayin itaw sa dayo' a mampamantay. Tinmumbok sara kona ni Jesus nangibwat sa Galilea nin nagsirbin nangasikaso kona. ⁵⁶Itaw sara si Maria nin taga Magdala, si Maria nin ina ra ni Santiago tan Jose, tan si ina ra ni Juan tan Santiago nin a'nak na ni Zebedeo.

⁵⁷Sin yabinayna, main nin sayay mayaman nin taga Arimatea a nakodtaw a say ngaran na Jose. Tumutumbok naya anamaet lamang ni Jesus. ⁵⁸Nako ya kona ni Pilato nin nikidawat yan aburoy a kalapen nayay bangkay na ni Jesus. Ket si Pilato nibi nay aburoy kona. ⁵⁹Sin nakalap nayayna ni Jose a bangkay na ni Jesus, binarkot nayan ba'yo nin maputi' a mabistan klasin abel a mantawagen nin diilo, ⁶⁰tan nitabon naya sa pantyon nan diri. Sitin pantyon ket kapangali kona nin yukib ya sa bato a nisadya' yayna no mati ya si Jose. Kaaram nitulin nayan nisada' a sayay alakin bato sa purta nan si yukib mi'sa yayna nin nibwat. ⁶¹Sin sain, itaw sara nin nakatekre' si Maria nin taga Magdala tan si sayay kapada nan Maria nin nakaadap sa pantyon.

Gwardyawan yan Mairot a Nanabunan konan Cristo

⁶²Napalabas yaytaw nin Awron Pananadya' sa Pistan Nipanglabas, saray Pupangulon Pupadi' tan saray Pariseo, nako sara kona ni Pilato. ⁶³Wanra kona, “Gubirnadador, mapanemtem mi a wanan sitaw a magbalu'-balu' sin mabyay ya et a sumubli' ya kanon mabyay sa luob nin tuloy awro. ⁶⁴Kanya' nin ipagwardyawan moya pan tuloy awro a nanabunan kona ta bangli' no saray tumutumbok na ket keen raya nin takawen a bangkay na mi'sa ra nin ibari-barita' a sinmubli' ya nin mabyay. Ket no mangyadi' a wanin mas masakit in et dyan say nu'nun nipangluko ra konran tutawo.”

⁶⁵“Main ana!” wana ni Pilato, “Makauray kamoyna. Ipagwardyawan moyaynan mairot!”

⁶⁶Ket nako sara sa nanabunan kona ni Jesus. Tinimbryan rayay sada' nan pantyon tan nipagwardyawan raya ta pigaw nin masigurado ran kasa gapon makatege' kona.

Pasublien yan Mabyay a Cristo

Marcos 16:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10

28 ¹Napalabas anay Awron Painawa. Sin parbangon nin ararem nin Linggo, si Maria a taga Magdala tan si kapada nan Maria, kina' raya nin kinikit a nanabunan kona ni Jesus. ²Kapingmatan, bigra' yan rinmayon nin maksaw. Ket, si sayay anghil nan Dios kinmayupa' yan

nangibwat sa langit; nitulin nayay baton sada' nan pantyon mi'sa naya nin tinekrea. ³Makapulag sa salag nin bara'mon kimat a bakas na tan say seket na ket pinasyan puti'. ⁴Sin na'kit rayan gwardyan sundalo', nangingintar sara sa li'mo ra tan namaksir saran natumba sa luta'.

⁵Ket sin wanin, wanan anghil konran bubbayi, "Andi' kamo nin mali'mo. Tanda' kon mantikapen moya si Jesus nin sitaw si nipasak sa kudus. ⁶Kasa yaynadi ta sinmubli' yan mabyay a bilang sa wana komoyo sin saytaw. Paradi ta pigaw nin ma'kit moyay nangipaidaan kona. ⁷Sawanin, mako kamoyan apurawen moyo ta ibarita' moyoyti konran tumutumbok na, 'Sinmubli' yaynan mabyay ket mu'na yaynadtaw sa Galilea. Itaw ket ma'kit moya.' Andi' moyo nin lingwanan ti nin nibarita' ko komoyo."

⁸Ket nangapura saraynan nibwat itaw sa nanabunan. Mali'mo sara bale' pinasyan ririket ra. Palayo ran nako nangibarita' konran tumutumbok na ni Jesus.

⁹Kapingmatan sinna' nasara ni Jesus. "Kumusta! Ani a idya moyo?" wana konra. Inmarak sara kona ni Jesus, nilukob ra sa adapan na tan gina'getan ray ayi na tan rinayo raya. ¹⁰"Andi' kamo nin mali'mo," wana konra. "Mako kamo konran tumutumbok ko nin para kongko ket bubsat kosarayna tan ibarita' moyon mako sara sa Galilea ta itaw kami nin misisna'."

¹¹Sin nako saraynay bubbayi, main konran gwardya sa nanabunan a nako sa syudad tan nibarita' ra konran Pupangulon Pupadi' a nga'min nin nangyadi'. ¹²Saray Pupangulon Pupadi' nag'iirgwan ra konran Mangatuntawo a gaw'en ra, mi'sa rasara nin binyan nin alakin pasuksok a sundalo'. ¹³Wanra konra, "Ibarita' moyoy wanti e konran tutawo: 'Sin nakaka'lek kami, nako raya nin tinakaw nin tumutumbok na ni Jesus a bangkay na.' ¹⁴Ket no bilang wadi' a matandaan nayti nin gubirnadador, andi' kamo nin masalak ta si'kami anay makauray nin umbat a mapagustwan ya ta pigaw nin kai kamo nin mangno."

¹⁵Kanya' nin saray sundalo' ket kinalap ray kwarta tan ginwa' ray niyakay konra. Ket anggan sawanin, siin et a isturya nin nangyadi' a man'ibari-barita' ran Judio.

Ibati' na konran Tumutumbok na a Nakaibakian na nin Cristo

Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Ginwa-ginwa' 1:6-8

¹⁶Saray labinsayan tumutumbok na ni Jesus, nako sara sa talugtog itaw sa Galilea a bilang sa nibarita' nayna nin gindat ni Jesus konra. ¹⁷Sin na'kit rayadtaw si Jesus, rinayo raya, bale' main konra a nagdwadwa a si Jesus ya nin page'. ¹⁸Kinmadani ya konran saray labinsaya si Jesus tan wana, "Sarban pakayadi' sa langit tan sa luta' ket naibi ana kongko. ¹⁹Kanya' nin pag'inen moyo saran tumutumbok ko a tutawon mangibwat sa sarban grupon tutawo sa sarban lugar. Ket, sa kappako moyo konra,

bawtismwan moyo sara sa ngaran nan Ama, nan Anak, tan nan Masanton Ispirito tan ²⁰iyakay moyo saran sumunor sa sarban nigan-gan ko komoyo. Ket tandaan moyo a si'ko, kalamo' moyokon pirmi anggan maka'numan.”